

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארץ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מור שהולך לפניו לעזרמי
עולמים ולנצח נצחים (אשר בנחל).

למוד יומי
ב'בלי ירושלמי תוספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת נשא תשפ"ה

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

בארא פארק

1415 55th Street
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563

היכל הקודש

מאנסי

34 Union Rd.
Spring Valley, NY 10977
845.445.9314

היכל הקודש

בני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

בלומינגטון

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
דופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

גדפס ע"י

קרן הדפסה
היכל הקודש

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

שבועות. שבועת העדות – פרק רביעי דף לא עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" קצט רש"י תוספות

קולר – שלשלת הענק, ורואה זכות – ורבו החולקים, איני מכירה – משקל, וקום התם –
ושהוא סבור בעל דין שאתה בא להעיד, ויורה אמת, ואגלגל קליז – שבויעה – שאני מודה
לי במצוקה, ואבשיבעו על ידי לגולג, או שבויעת קרקעות שאין נשבעין עליון אלא על
ד ידי לגולג, ולא ידא אחד בעל דין ושניעם קרים – וחס בעלי דין, לבוש כמותר – שלא
יחזיקו לי לשוא כל דין, או יחזיקוהו – ויחזיקוהו – ויחזיקוהו – ויחזיקוהו – ויחזיקוהו –

קולר תלוי בצמוד עדים? תלמוד לומר: "מדבר שקר תרחק". (סוּפִין: תַּחֲתָא תַּלְמוּדִי וְחֵלְתָא בַּעֲלֵי "ח"ב מְסֻבִּינֵי שׁוּמְעֵי וּבִמְעִינֵי) מִזֵּן לַתְּלִמִּיד שְׂיוֹשֵׁב לְפָנֵי רַבּוֹ וְרוֹאֵה וְזֹכֵר לְעֵינֵי וְחוֹב לְעִשְׂרֵי, מִזֵּן שְׂלֵא לְשׂוֹק? תְּלִמּוּד לִזְמֹר: "מְדַבֵּר שֶׁקֶר". מִזֵּן לַתְּלִמִּיד שְׂרָאָה אֶת רַבּוֹ שׂוֹמְעָה בִּדְיוֹ, שְׂלֵא יֵאמֹר: אֲמִיתִין לִי עַד שֶׁיִּתְּנֵנִי, וְאַחֲרָיוּ וְאִבְנֵנִי מִשְׁלִי, כְּדִי שִׁקְרָא תִּדְיוֹן עַל שְׁמִי? תְּלִמּוּד לִזְמֹר: "מְדַבֵּר שֶׁקֶר". מִזֵּן לַתְּלִמִּיד שְׂאֵמֵר לוֹ רַבּוֹ: יֹדַע אֲתָהּ בִּי שֶׁאִם נוֹתֵינִי לִי מֵאָה מְנָה אֵינִי מְבָרֵךְ, מְנָה יֵשׁ לִי אֶחָד פְּלוּנִי וְאֵין לִי עֲלוֹי אֶלֶּא עַד אֲחֵד - מִזֵּן שְׂלֵא לְצַרְפֹּר? עֲמֹר? תְּלִמּוּד לִזְמֹר: "מְדַבֵּר שֶׁקֶר תִּרְחֹק" - הֵאן "מְדַבֵּר שֶׁקֶר תִּרְחֹק"? וְהֵאן "שְׂרָאָה אֶת רַבּוֹ שְׂוֹמְעָה בִּדְיוֹ וְאִבְנֵנִי מִשְׁלִי" -

1 **מִשְׁכֶּר, וְרִכְמָנָא אִכְרִי** "לא תִּלְמַד בְּרַעְשׁ עַד שֶׁקָּרָא" וְ
 2 **אִית לִי, וְתָא אַתָּה קוּם הָתָם** לָא תִּימָא וְלֹא מִיִּדֵּי, אֲ
 3 **חֲבִי אִמְרֵי, מִשּׁוּם שְׂנְאִמִּר:** "מִדְּבַר שְׂקֵר תִּרְחֹק,"
 4 **אֲמַעֲנֵנּוּ בְּמֵאֲתָתִים בְּרִי שְׂוֹדָה לִי בְּמַנְה וְיִתְחַיִּיב לִי**
 5 **אֲחֵרָא? תִּלְמִד לֹאמֵר:** "מִדְּבַר שְׂקֵר תִּרְחֹק." מִנּוּן לִנְזוּ
 6 **אִמְרֵי: אֲפִרְנֵנּוּ בְּבִית דִּין וְאֻדְהָ לֹא חוּץ לְבֵית דִּין,**
 7 **נִלְכַּל עָלֵי שְׁבֻעָה מִקְּמוֹם אֲחֵרָא? תִּלְמִד לֹאמֵר:** "מִדְּבַר
 8 **מִנְה בְּאֵדָה, שְׂלֵא יְהֵא אֲחֵר בְּעַל דִּין וְשֵׁנִים עֲרִיסִים**
 9 **לֹאמֵר:** "מִדְּבַר שְׂקֵר תִּרְחֹק." מִנּוּן לִשְׁנִים שְׂבָאָה לְדִיּוּן
 10 **אֲצִטְמִילֵת בַּת מֵאָה מִנְה, שְׂאֻמְרִין לוֹ: לְבֹשׁ כְּמוֹתֵי**
 11 **"מִדְּבַר שְׂקֵר תִּרְחֹק," בִּי הוּא אַתָּה לְקַמְיָה דְּרָבָא בִּר ר**
 12 **וְהוֹתִי לֹאמֵר:** מִנּוּן לְדִין שְׂלֵא יִשְׁמַע דְּבַר בְּעַל דִּין
 13 **תִּלְמִד לֹאמֵר:** "מִדְּבַר שְׂקֵר תִּרְחֹק," מִנּוּן לְקַמְיָה דִּין
 14 **בְּעַל דִּין כְּבִירוֹ? תִּלְמִד לֹאמֵר:** "מִדְּבַר שְׂקֵר תִּרְחֹק"
 15 **תִּשְׂאִי. וְאַשֶּׁר לֹא טוֹב עֲשֵׂה בְּחוּץ עֲמִיזִי" - רב אֲבִימֵה**
 16 **וְהָ הַלּוֹקָה שְׂדָה יִישַׁע עֲלֵיהּ עֲסִיקִין. "אֵינָה נִוְחָתָא אֲתָ**
 17 **אֲבִיר רב פֶּפֶא: לְאֻפְרִי מִלָּךְ. וְרַב אֲהָרָא בִּר עֲבָק אֲמַרְיָה**
 18 **מִשְׁחָק בְּקוֹבֵי-אֵי, כִּל שְׁנֵן מִלָּךְ, וְיִמָּאן דְּאֲמֵר מִלָּךְ -**
 19 **חִוִּי, וְרַבֵּנָא הוּא דִּפְסָלְהוּ. "כִּפְנֵי בֵית דִּין וְשְׂלֵא כִּפְנֵי**
 20 **רַבֵּנָא קַמְיָה דְּרַב פֶּפֶא: בְּרוּן מִינְה וְיִמְיָה, בְּרוּן מִינְה**
 21 **סָבִיר: בְּרוּן מִינְה וְיִמְיָה, מִפְּסָרְדֵּן - מַה פְּסָרְדֵּן מוֹשְׁבֵּעַ ב**
 22 **עֲצֻמָּא חֲתִיב. וְיִמְיָה, מַה פְּסָרְדֵּן בֵּין בְּבִית דִּין וּבֵין שְׂלֵא**
 23 **עֲצֻמָּא חֲתִיב בְּבִית דִּין, וְרַבֵּנָא סָבִיר: בְּרוּן מִינְה וְאֲבִימֵה**
 24 **חֲתִיב, אֵל עֲרוּת מוֹשְׁבֵּעַ מִפִּי עֲצֻמָּא חֲתִיב. וְיִמְיָה אֲבִימֵה**
 25 **דִּין אִין, שְׂלֵא בְּבִית דִּין לֹא, אֵל מוֹשְׁבֵּעַ מִפִּי עֲצֻמָּא**

54 דין, כדאמרינן לקמן בשמעתין, מפי עצמו
55 דילפינן ממקדון אפילו שלא בבית דין, ומייתנין ליה הכא כי התם. ורבנן כברי דון מינה –
56 לאחר שהבאתו לכלל שבעת העדות העמידהו כמשפט המפורש בשבעת העדות: מה
57 ממסמס אחר אר

שילא אתחייב לו שבועה ולא יגלגל עלי שבועה ממקום אחר – ואם תאמר: למה ירא מגלגל שבועה יותר משבועה זאת שעתה תובעני? ויש לומר: כגון שאין לו כד

לפרוע כל מה שיגלגל עלי, כגון שחיוב לו הרבה ממקום אחר, ודבר אבסורב כמו זה, ואשמענינו עד לזהויל על דו חונג כל הפרענא אלה.

שלא שבעת דברי בירך – פרק קמא נסדרהו (ו, ה) מפני ליה שמעוה בין אחריב. **וה** אבא בדרשא – כשעשה שביב שלום הוא אכל ובעל ענותו. שחמשה עד כי ר' אלעזר כשסוהו להביא בחזרו מעותו שאן דבזוי כול לטרוח – מצה קעביר. **ורבנן** הוא דפסלוה ואף על גב דמאן לקמן בשמיעתה (ב,ב) מדמיס בעד מיתה דחייב משום דרבנן אבשרה, ואוליין בתר דרבנן – בתר הירוחא אוליין כל דהיס כיון דמרבנן מוטעל עדותו דר' יש כאן, דהסתמוק אף על גב דמרבנן לא מתינו עדותו מדי, כיון דמסדוריתא מתינו –

תוספת

דמייתי

עגה כרעך עד שִׁקְרָ" אלא מִזֶּן דָּאָמֶר ליה: ודאי חֲדָא סְדָא
 ׀ לא תימא ולא מיד, דהא לא מפקת מפקוד שקרא - אפילו
 "מִדְּבַר שִׁקְר תִּרְחֹק". מִזֶּן לְנוּשָׁה בַּחֲבִירוֹ מִנֶּה, שְׂלֵא יֹאמֶר:
 לִי בִמְנָה וְתַחֲרִיב לִי שְׂבוּעָה, וְאִנְלֵג עָלַי שְׂבוּעָה מִמָּקוֹם
 שִׁקְר תִּרְחֹק". מִזֶּן לְנוּשָׁה בַּחֲבִירוֹ מִנֶּה וּמִעֵנָה מֵאֲחִים, שְׂלֵא
 אֲדַרֵּה לוֹ חֵזֶן לְבִית דִּין, כִּי שְׂלֵא אֲתַחֲרִיב לוֹ שְׂבוּעָה, וְלֹא
 חֲדָא תִּלְמִיד לֹמֵר: "מִדְּבַר שִׁקְר תִּרְחֹק". מִזֶּן לְשִׁלְשָׁה שְׂשׂוּיִין
 דִּבְעַל דִּין וְשֵׁנִים עֲדִים, כִּי שִׁינְיָאוּ מִנֶּה וְתַחֲלוּקֻ? תִּלְמִיד
 מִזֶּן לְשֵׁנִים שְׂבָאוֹ לִדִּין, אֲחֵד לְבֹשׁ סִמְרָטוּטִין וְאַחֵד לְבֹשׁ
 אֲוִמְרִין לוֹ: לְבֹשׁ כְּמוֹתָו אוֹ הַלְבִּישְׁהוּ כְּמוֹתָ? תִּלְמִיד לֹמֵר:
 אֲתוֹ לְקַמְיָה דְּרָבָא בִּרְבִּי הוּנָא, אֲמַר לְהוֹ: שְׁלוּפִי פִּתְמוּקִיכוֹ
 וְשַׁמְעִי דְּבַר בְּעַל דִּין (חֲבִירוֹ) קֹדֶם שְׂבָאוֹ בְּעַל דִּין חֲבִירוֹ
 תִּרְחֹק". מִזֶּן לְבְּעַל דִּין שְׂלֵא יִתְּנֵם וְיִבְרִיחוּ קֹדֶם שְׂבָא
 יִמֵּר: "מִדְּבַר שִׁקְר תִּרְחֹק". בְּתַנֵּים מִתִּיב מֵילָא תִּשְׂאָ - לֹא
 תִּחְלוֹד עִמּוּי" - רב אֲמַר: זֶה הֵבֵא בְּתַרְשָׁא, וְשִׁמְוֵאל אֲמַר:
 עֲסִיקוּן. "אִינֵה גִוְהַת אֵלָא בְּרֵאוּן לְהַעֲדִי" כו'. לֵאפוֹקִי מֵאִי?
 וְרַב אֲחֵה בִּרְעֵקֵב אֲמַר: לֵאפוֹקִי מִשְׁחָק בְּקֹבֵינֵי. מֵאֵן דָּאָמֶר
 לָךְ; וּמֵאֵן דָּאָמֶר מִלָּךְ - אֲבָל מִשְׁחָק בְּקֹבֵינֵי מִדְּאוּרִייתָא מִחוּז
 כְּפִי בֵּית דִּין וְשְׂלֵא כְּפִי בֵּית דִּין" כו'. בְּמֵאִי קִמְפִּילָנִי? אֲמַרְהָ
 מִיָּה וּמִיָּה, בְּרוּן מִיָּה וְאוֹקִי בְּאַתְרָה, קָא מִיפְלִגִּי; רְבִי מֵאִיד
 יוֹן - מִה פְּקִדוֹן מוּשְׁבַּע מִפִּי עֲצֻמוֹ תִּיב, אֵף עֲרוּת מוּשְׁבַּע מִפִּי
 וֹן בֵּין בְּבִית דִּין וְכִן שְׂלֵא בְּבִית דִּין, אֵף עֲרוּת בֵּין בְּבִית דִּין
 סְבִירָ: דוּן מִיָּה וְאוֹקִי בְּאַתְרָה, מִה פְּקִדוֹן מוּשְׁבַּע מִפִּי עֲצֻמוֹ
 עֲצֻמוֹ תִּיב. וְאוֹקִי בְּאַתְרָה, מִה מוּשְׁבַּע מִפִּי אֲחִירִים, - בְּבִית
 אֵף מוּשְׁבַּע מִפִּי עֲצֻמוֹ - בְּבִית דִּין אֵין, שְׂלֵא בְּבִית דִּין לֹא.

אֲמַר

אמר

[illegible]

שבועות. שבועת העדות – פרק רביעי דף לא עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" תוספות

דמייט'ה ליה בקל חומר בר – מופקדון לא בעי למילך, דאי בימה מעני' איבא למפרך; שכן נהוג באנשים ובנשים, ורבי מאיר גמר לה מנחה שוה ד'תתאס' 'תתאס' כרבי שמעון לקמן בפירקין (שבועות לה, א).

מההיא אן – פירוש: שי לרביהי מההיא מההיא אית ליה דין מינה ואוקי באחרה. אבל לרבי מאיר דאית ליה דין מינה ומההיא – אן לרביהי מההיא אלא דין דהבא. והדא איבא למפרך דשעמא דרבי מאיר משום דילין פקדון בקל חומר מעדות, ולא עשה בו נשים נשים באנשים ופטר בו מושבע מפי אחרים. אוקי פקדון לא כל שכן ודיו לכא מן הדין לחיות כנדרן, מה עדות מפי אחרים דוקא בבית דין, אף פקדון כן. וליבא למפרך: שבעת בטוי תוכיח, שעשה בר נשים באנשים ופטר בו מושבע מפי אחרים. דמה לשבעת בטוי שכן לא עשה בו מדיד כשנוג, דכתיב: 'וְעַל-אֵלָּהּ, וְאִי-לֹא הָיָה בָּהּ פִּירְכָּהּ, וְהָאֵמִינָה דְּלִבֵּיהּ עֲלֵיהּ' וכו'. ופטר נילף מלך חומר מעדות לחייבו מושבע מפי אחרים.

ואין חייבין על שגגה גרידאה – פירש בקונטרס בריש פירקין: ששכחו העדות. ואם תאמר: תיפוק ליה דבקשטא קשטבתי וש' לומר: נהוג דאמרי: שבעה שלא ידענו או לא ראינו כל שום עדות. אם תאמר: אבתי מה שייך זה לדרב כהנא דרבי אסי? לולא דבא ודני טעמא לפי שאין ראיה לחידה, ודון זה לקריבא או פסוליו ויש לומר: דלא דמי, דאיננה נפקי מיראה עד כדפירש בקונטרס בריש פירקין, דמשמע דהוא ראי לחידה. אבל בלא קרינן קרן ב' 'וְהָאֵמִינָה' דראוין להעיד אם היו זוכרין, ועוד יש לומר: שגגה גרידאה, שסבורים שמותרים לגמרי לישבע לשקר.

משביע אני עליכם ואמרו אמן – אליבא דרבי מאיר אתי, דחייב חוץ לבית דין ממושבע מפי עצמו, ולכן איצטריך למיתני 'ואמרו אמן' דהוי במצויא שבעת בפני, תנא כן, עניני מושבע מפי עצמו. דאי לרבנן איירי בבית דין, למה לי 'ואמרו אמן' דהוי במצויא שבעה מפי? הויפוק ליה דאפילו מפי אחרים חייבא אי נמי, אתא אפילו כרבנן, ונקט 'ואמרו אמן' כדי לקע, דהוא הדין אם אמרו אחד כך אין אנו יודעים כל עדות, וסיפא נמי דקנא: השביע עליהם חמש פעמים חוץ לבית דין, ואתא נמי כרבנן, ולרבנן נמי לא כיענן שבעה בבית דין אלא הראשונה דאתגדה דוקא פקד דלדין במקום הראוי לגרעה, והשתא נמי דרבנא, בדמרא משמע דהא דרשיקון מ'לאת' לחייב על כל אחרות, ועל כרחי' מביע ליה למידרשה, ואני נמי לרבנן, ואי

אמר להו רב פפא: אי מפקדון גמרי לה רבנן, דכולי עלמא לא פליגי דרון מינה ומינה. אלא היינו טעמא דרבנן, דמייט'ה לה בקל וחומר: ומה מפי אחרים חייב – מפי עצמו לא כל שכן? ומודמייט'ה לה מקל וחומר, דיו לבא מן הדין להיות כפדון: מה מושבע מפי אחרים – בבית דין אין, שלא בבית דין לא, אף מושבע מפי עצמו – בפני בית דין אין, שלא בפני בית דין לא. אמרו ליה רבנן לרב פפא: מי מצית אמת' דלאו ברון מינה ומינה פליגי? והתנן גבי פקדון: 'שביעת הפקדון גזירה באנשים ובנשים ברחוקין וקרובין, ככשרין ובכשרולין, בפני בית דין, שלא בפני בית דין' – מפי עצמו, ומפי אחרים אינו חייב עד שיקפוד בו בבית דין, דכרי רבי מאיר, והכמנים אומרים: בין מפי עצמו ובין מפי אחרים – כיון שפטר בו חייב: מושבע מפי אחרים פקדון מנא להו לרבנן דחייבי? לאו דגמרי לה מעדות? ישמע מינה: ברון מינה ומינה פליגי. מההיא אין, מנא ליבא למשמע מינה. 'והיבין על דון השבועה'. מנייה מילי? דתנו רבנן: 'בכולן נאמר בהן' 'וְעַל-אֵלָּהּ', וקאן לא נאמר בה 'וְעַל-אֵלָּהּ', לחייב על המוד כשנוג. 'ועל שגגתה עם ודון העדות', היכי דמי שגגתה עם ודון העדות? אמר רב יהודה אמר רב, באומרי: יודע אני ששבועה זו אסורה, אבל אני יודע אם חייבין עליה קרנן אם לא. 'ואין חייבין על שגגתה' גרידאה. לימא תנינא לדרב כהנא ודרב אסי? – לא, אף על גב דתנו איצטריך: סלקא דעתך אמינא: הכא הוא דלא תתיב 'וְעַל-אֵלָּהּ' – דבעינן שנוג דומיא דמוד, אבל תתם דכתיב 'וְעַל-אֵלָּהּ' – אפילו שגגתה כל דהו, קא משמע לן. משננה שבועת העדות פיצד? אמר לשנים: 'בואו והעידונו!' – 'אין אנו יודעין כל עדות', כך עדות: 'אז שאמרו לו: 'אין אנו יודעין כל עדות', דהי' אלו 'משביע אני עליכם', ואמרו: 'אמן' – הרי אלו חייבין. השביע עליהם חמש פעמים חוץ לבית דין, ובא לבית דין ויהוה – פטורין – חייבין על

כל אחת ואחת. השביע עליהן חמש פעמים בבית דין וקפדו – אין חייבין אלא אחת. אמר רבי שמעון: מה פנים? הואיל ואינם יכולין לחזור ולהודות. פקדו שניהן כאחד – שניהן חייבין, כזה אחר זה – הראשון חייב והשני פטור. פקד אחד והודה אחד – הכופר חייב. היו שמי כותי עדים, פקדה הראשונה ואחר כך פקדה השנייה – שתייהן חייבות, מפני שהעדות יכולה להתקיים בשתייהן. גמרא אמר שמואל: ואדוה שני אחריהן, אמרו לו: 'מה אמת רין אחרינו? שבועה שאין אנו יודעין כל עדות' – פטורין, עד שישמענו מפי. מאי קא משמע לן? תנינא: שילח ביד עבדו, או שאמר למן התנבע: 'משביע אני עליכם שאם אתם יודעין לו עדות שתבואו ותעידוהו' – הרי אלו פטורין, עד

אמר להו רב פפא: אי מפקדון גמרי לה רבנן, דכולי עלמא לא פליגי דרון מינה ומינה. אלא היינו טעמא דרבנן, דמייט'ה לה בקל וחומר: ומה מפי אחרים חייב – מפי עצמו לא כל שכן? ומודמייט'ה לה מקל וחומר, דיו לבא מן הדין להיות כפדון: מה מושבע מפי אחרים – בבית דין אין, שלא בפני בית דין לא, אף מושבע מפי עצמו – בפני בית דין אין, שלא בפני בית דין לא. אמרו ליה רבנן לרב פפא: מי מצית אמת' דלאו ברון מינה ומינה פליגי? והתנן גבי פקדון: 'שביעת הפקדון גזירה באנשים ובנשים ברחוקין וקרובין, ככשרין ובכשרולין, בפני בית דין, שלא בפני בית דין' – מפי עצמו, ומפי אחרים אינו חייב עד שיקפוד בו בבית דין, דכרי רבי מאיר, והכמנים אומרים: בין מפי עצמו ובין מפי אחרים – כיון שפטר בו חייב: מושבע מפי אחרים פקדון מנא להו לרבנן דחייבי? לאו דגמרי לה מעדות? ישמע מינה: ברון מינה ומינה פליגי. מההיא אין, מנא ליבא למשמע מינה. 'והיבין על דון השבועה'. מנייה מילי? דתנו רבנן: 'בכולן נאמר בהן' 'וְעַל-אֵלָּהּ', וקאן לא נאמר בה 'וְעַל-אֵלָּהּ', לחייב על המוד כשנוג. 'ועל שגגתה עם ודון העדות', היכי דמי שגגתה עם ודון העדות? אמר רב יהודה אמר רב, באומרי: יודע אני ששבועה זו אסורה, אבל אני יודע אם חייבין עליה קרנן אם לא. 'ואין חייבין על שגגתה' גרידאה. לימא תנינא לדרב כהנא ודרב אסי? – לא, אף על גב דתנו איצטריך: סלקא דעתך אמינא: הכא הוא דלא תתיב 'וְעַל-אֵלָּהּ' – דבעינן שנוג דומיא דמוד, אבל תתם דכתיב 'וְעַל-אֵלָּהּ' – אפילו שגגתה כל דהו, קא משמע לן. משננה שבועת העדות פיצד? אמר לשנים: 'בואו והעידונו!' – 'אין אנו יודעין כל עדות', כך עדות: 'אז שאמרו לו: 'אין אנו יודעין כל עדות', דהי' אלו 'משביע אני עליכם', ואמרו: 'אמן' – הרי אלו חייבין. השביע עליהם חמש פעמים חוץ לבית דין, ובא לבית דין ויהוה – פטורין – חייבין על כל אחת ואחת. השביע עליהן חמש פעמים בבית דין וקפדו – אין חייבין אלא אחת. אמר רבי שמעון: מה פנים? הואיל ואינם יכולין לחזור ולהודות. פקדו שניהן כאחד – שניהן חייבין, כזה אחר זה – הראשון חייב והשני פטור. פקד אחד והודה אחד – הכופר חייב. היו שמי כותי עדים, פקדה הראשונה ואחר כך פקדה השנייה – שתייהן חייבות, מפני שהעדות יכולה להתקיים בשתייהן. גמרא אמר שמואל: ואדוה שני אחריהן, אמרו לו: 'מה אמת רין אחרינו? שבועה שאין אנו יודעין כל עדות' – פטורין, עד שישמענו מפי. מאי קא משמע לן? תנינא: שילח ביד עבדו, או שאמר למן התנבע: 'משביע אני עליכם שאם אתם יודעין לו עדות שתבואו ותעידוהו' – הרי אלו פטורין, עד

1 וּבַעֲשֵׂה. לֹא אֶמְרֵי ב' - וְדִכּוֹן דְּהִתְרַגְּמָה קִפִּיד
 2 קִיא. עַל כִּדְרָךְ בְּמִקְוֶה הִרְאִי לְהִנְדֵּה קִיא. וְהָא
 3 אִי אֶפְשֵׁר לְבַצֵּץ - וְסָא סִלְקָא דְרַעְתָּן דִּיבִאֲתָן
 4 דְקִרְתִּי מִתְחִילִין מְנַצֵּץִין אֲמֹר. רַבִּי יוֹסֵף הַגִּלְגַּלִּי
 5 בְּמִסְכַּת בְּבִרּוֹת (ו, א) רַחֵל שְׁלֵא בִּירְכָה
 6 וְיִלְדֵה שְׁנֵי בָרִיכִיר, רַבִּי יוֹסֵף הַגִּלְגַּלִּי אֲמֹר: שְׁנֵי
 7 לְבָרָךְ. דְּאֶפְשֵׁר לְצַמְצֵם שִׁירְאָא שְׁנֵי בִירִיד
 8 רֶאשֶׁם. וְהַבְּמִים אֲמֹרִים: אִי אֶפְשֵׁר שְׁלֵא יִצֵּא
 9 רֶאשֶׁן שֶׁל אֶחָד מִמֶּם תְּחִלָּה. וְהִתְרַגְּמָה אִינוּ עִבְרָה.
 10 וְשַׁעֲרֵה סָא, וְיִדְעֵה עַד שִׁיטְהֹבֵה וְהִתְרַגְּמָה לִ
 11 הִתְרַגְּמָה לְבָרָךְ. וְיִדְעֵה לִרְב' - שְׁלֹם עֲלֵיךְ רַבִּי.
 12 רַב הַתְּלִמֵּד - שְׁלֹם עֲלֵיךְ. מִוֵּבֵּא הוּא - אֵין
 13 עֲנִיָּה וְיִכְלִין לִשְׁלֹם עַד שִׁיבִית הִלְלוּ בִּישְׁבִּיר
 14 הוּא. לֹא אֶחָד בָּרָךְ בִּי רַבִּי שֶׁל חֲבִירִי - שְׁנֵי בִירִיד
 15 כְּשִׁנְיָה וְזֶה בִּפְרִירוֹת הִתְחִיל וְזֶה לְדַבֵּר בְּתוֹךְ כִּיד
 16 אֶשְׁלִית שְׁלֹם. וְלֹא בִי אֶחָד - תֵּנֵה - וְלֹא כִרְבִּי
 17 אֲלֻעֹז בְּרִבִּי שְׁמַעֲךָ. וְהַשְּׁבִיעִי עַד אֲחֵד - וְכַפֵּר
 18 פְּטוֹר עַד מְקָרֵב שְׁבִיעִית הַעֲדוּת. רַב - בְּבִיר
 19 תֵּנֵה קִנָּא. עַד אֲחֵד בִּי אִינוּ לִשְׁבִיעֹה אֲחִי - אִם
 20 מַעֲדֵה עַד שְׁנֵי חֲזָרָה אֶחָד חֲזָרָה - אִינוּ חֲזָרָה מִמֶּנּוּ
 21 אֵלֶּא כִּלְכִּיל שְׁמֵיךָ. לְפִיכָךְ אֵין הַעֲדוּת חֲזָרָה. וְכִי
 22 בְּבִי לִפְטוֹנָא אֲחֵה - וְיִדְרִישׁ קִרָּא חֲבִי: עַד כָּלֵל עוֹן
 23 וְכָל אֲשָׁמָה. דְּהִידְנִי לִמְבוֹת וְעֻשְׁתִּין. הוּא אִדְרִיט
 24 קֶסֶף, אֲבָל קֶסֶף הוּא לִמְנוּחָן. וְיִדְרִישׁ - דְּמַחֲבִיב
 25 רַבִּי אֲלֻעֹז בְּרִבִּי שְׁמַעֲךָ מִמֶּנּוּ עַד רַב אֲחֵד.
 26 וְשִׁעֲמָא מְשׁוּם חֲבִי: הוּא? וְהִיא? וְהִיא? אֲבִי הַכֵּל מוֹדִים
 27 כִּי בְּמִסְכַּת מוֹדִים - שְׁנֵי מוֹדִים - וְיִדְרִישׁ
 28 לֵהל לִקְמֵךְ חֲבִי: שְׁנֵי מִסְכָּתָה שְׁחֵלֵב מוֹדִים בָּה
 29 שְׁהַמְשִׁיעַ עַד אֲחֵד חֲבִי. וְיִדְרִישׁ עַד חֲבִי: בְּמִסְכָּה
 30 אֶשָּׂא אִם הַשְּׁבִיעִי שְׁנֵי וְכַפֵּר מִסְכָּתָה. וְיִתְחַלֵּק
 31 בְּעֵדֵי טוֹטֵה - שְׁנֵי עֲדוּת בְּמִסְכָּתָה שְׁנֵי חֲלָקֵה
 32 בְּחִיבִי רַבִּי אֲלֻעֹז בְּרִבִּי שְׁמַעֲךָ. מְנַשְּׁבֵת אֶת
 33 שְׁנֵי חֲלָקֵה, בְּמִחְלָקָתָן שְׁנֵי חֲלָקֵה מְנַשְּׁבֵת עַד
 34 אֲחֵד מִמֶּנּוּ. וְיִפְרִישְׁתָּ וְיִתְחַלֵּק דְּרַבִּי לִקְמֵךְ
 35 שְׁנֵי חֲלָקֵה. וְיִתְחַלֵּק דְּרַבִּי אֲלֻעֹז שְׁמֵשׁ וְקִסְבֵּר בְּרִבִּי
 36 הַגֵּרֹם לִמְנוּחָן כְּמִמֶּנּוּ דְּמִי. וְהָא גֵרֹם אֲחֵד לִמְנוּחָן
 37 הוּא. אִשְׁלִיזָה אֲחֵד הַעֲדֵה הִיא חֲבִיבִי שְׁבִיעִה. וְרַב
 38 בִּי אֲדָם אֵין נִשְׁבָּעֵי לִשְׁלֹם, וְיִדְרִישׁ מְשִׁלֵּם. כִּיעַד
 39 מִוֵּבֵּא - אִם בְּנֵיכֵי שְׁנֵי עֲדֵי שְׁנֵי תִּתְרַגְּמָה בָּה
 40 יֵאל חֲסָרָה עִם פְּלוּגֵי, וְשְׁנֵי עֲדֵי תִּתְרַגְּמָה
 41 שְׁתִּתְרַגְּמָה עִמּוּ אֲחֵד שֶׁן, וְיִדְרִישׁ עַד אֲחֵד שְׁנֵי מִסְכָּתָה
 42 בְּמִסְכָּתָה. וְהַשְּׁבִיעִי דְּבִלַע אֶת הַלֵּד לְעֵדֵה
 43 וְיִפְטֵר מִכְּתוּבָה. וְכַפֵּר עֲדוּת - חֲבִי, וְיִדְרִישׁ
 44 מִפְּסִיד מִמֶּנּוּ מְמַש. וְיִדְרִישׁ מִכְּתוּבָה - כִּדְאֹר
 45 בְּמִסְכָּת מוֹטֵה (ל, א) וְהָא הַעֲדֵה הִיא פְּטוֹר
 46 מִכְּתוּבָה. וְהִיא לִבִּיר עֲדוּת חֲבִי. וְיִדְרִישׁ עַד אֵין
 47 בָּה - וְיִדְרִישׁ בְּמִסְכַּת מוֹטֵה (שם) כִּי מִקְּסֵם
 48 שְׁמִנְיָה עֲדֵי - שְׁנֵי קִאמֵר עַד שִׁירִישׁ לֵךְ
 49 הַבְּרִית אֲחֵד, וְקִסְבֵּר דְּרַעְתָּן עַד אֵין חֲבִי: תֵּרַח
 50 אֲלֵא דִּלְכָּא, וְהִיא לֹא תִפְשֵׁה - אֲסוּרָה. כִּדְרַעַל כִּדְרַעַל
 51 וְיִדְרִישׁ לֹא תִפְשֵׁה! לְחִתְרִי עֲלֵיהָ בִּלְאִלְטָהָ
 52 וְיִדְרִישׁ עַד מוֹטֵה מִמֶּנּוּ. וְיִדְרִישׁ עַד מוֹטֵה מִמֶּנּוּ.

וְנִשָּׂא עִנּוּי, לֹא אֶמְרָתִי לָךְ אֵלָּא בְּקִלּוֹם שְׂאִילֹי מִי
רַב פֶּסֶל לֵאמֹר: אִי הָכִי, אִימָא: שְׁבוּעָה גּוֹפֵא בְּבִית
סֻלָּא דַעֲמָךְ, דְּתֵנָּא: "לֹא־חַת" - לְחִיבִי עַל כָּל אַחַת
מַחֲבִיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת? וְהֵתָּנ: הַשְּׁבִיעַ עֲלֵיהֶן חֲמִי
תֵּיבִין אֵלָּא אַחַת. אָמַר רַבִּי שְׁמֻעֹן: מִה מַּעֲטָם? הוּא
לֹא שְׁמַע מִימָּה: שְׁבוּעָה חֲזִין לְבֵית דִּין, כְּפִידָה בְּבִי
הָא אִי אֲפִשֵּׁר לְצַמְצֵם? אָמַר רַב חֲסִידָא: הָא מַנִּי?
לְצַמְצֵם. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אֲפִילוּ תִּימָא רַבָּנָן, כְּגוֹן שְׁבַע
דִּיבּוּרֵי קְדוּבֵי דְמִי. אָמַר לִיה רַב אֶחָא מוֹדֵינִי לְרַבִּינָא:
שְׂאִילַת תַּלְמוּד לְרַב, אִימָא דְאֶמְרֵיהּ: בְּדִי שְׂאִילַת רַבִּי
יְדַעֵן דְּעֵרַת, מִסּוּבָא דְּהוּ! אָמַר לִיה: כָּל אֶחָד רַב
וְה - הִרְאִשׁוֹן חֵיב וְהִשְׁנִי פְטוּר. מִתְּנִיתִין דְּלֵא כִּי
פְטוּר, וְרַבִּי אֲלַעָד רַבְּבִי שְׁמֻעֹן מַחֲבִיב, לִימָא בְּהָא קִסְ
לְשְׁבוּעָה הוּא דְקָא אַתָּא, וְגַר סָבֵר: עַד אֶחָד כִּי אֶחָד
הָאֵמַר אֲבִי: הַכֵּל מוֹדִים בְּעַד סוּטָה, וְהַכֵּל מוֹדִים בְּעַד
מוֹדִים בְּעַד אַחֵר, וְהַכֵּל מוֹדִים בְּעַד שְׁבַענִי חֲשִׁיד
אַחֵר כִּי אִתִּי - לְשְׁבוּעָה קָא אִתִּי, וְהָכֵא בְּהָא קְמִיפֵל
דְּמִי, וְגַר סָבֵר: לֹא כְּמִמּוֹן דְּמִי. גּוֹפֵא, אָמַר אֲבִי:
בְּעַדִי סוּטָה, וּמִחְלֻקַת בְּעַדִי סוּטָה. הַכֵּל מוֹדִים בְּעַד
עַל הַשְּׁבוּעָה. הַכֵּל מוֹדִים בְּעַד סוּטָה שְׁחִיב - בְּעַד מִי
אֵין בָּה - כָּל שֵׁשׁ בָּה. וְהַכֵּל מוֹדִים בְּעַדִי סוּטָה שֵׁשׁ

שְׁבוּעָה שאן און ווירען לך ערוד טוהט חור – וסלעק דערין דרין שטותה כפרה שני
למן דער דבור של אהריתו. אהריתו. אהריתו. אהריתו.
חורן כון שיהיהליו וסימיו ברא חורא. חורא. חורא. חורא.
שארד מידר מעט יוחר מחזירו וסימיו שניהם חורן
שני דבוריו ויש לומר: שאן תגלות כלל לתעיד
כדי עמל כחור. חורא קלי לא משתמע. אני.
הוד חוד שיהיהליו וסימיו ברא חורא. חורא. חורא.
בתוך כדי דבור של הכור – פירוש: רק
שיחלתו חורן כדי דבור של חורא.
ע פ של חור ודוי הכפרות חורן כדי דבור. אהר
תאמר: אבאני שני חיידי: למא: אני לא עשיתי
כלום. שפער הראשון חור, אורא וילח חורן כדי
כדי דבורו וכן אני חיידי חורן כדי חורן כדי דבוריו
ואומר רבינו יעקב: דיוון שחידו חורן הוד חורן
דבור של ראשון. שחידו באלו שניהם העידו בבת
דבור כלעצמו. ויכול שני הראשון לחזור לתעיד
חורן כדי דבור של חורן כדי חורן כדי חורן כדי חורן
יחר שחידו חורן מראשון. אלא לשפער שון.
לכן אף השני יכול לתלות כלום בחרות הראשון.
חשבה חורן ברא חורא – חורא חורן חורן חורן
פעינים חורן חורן. ותפסד על חורן חורן חורן חורן.
שנפסדת על ידי עדי תחידה. משום דאיכא למימר
שכונ אבאני וילח לה. ולא חשבי אלא חורנים.
חור

די סתירה, וכשיבואו עדי סתירה אף הן אין מחזיבין אותה להפסידה, אלא גורמים הם,

שבועות. שבועת העדות – פרק רביעי דף לב עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" תוספות

1 הוזה ליה בגולן – משום דכל דבר מחזיקין ליה בחזקת בידו, והוא דא שני עדים
2 לא הוה מזהבין למיעור דדיי חטפי, השתא נמי, כיון דמורה הוה ליה בגולן, ואם תאמר:
3 וניהימניה בשבועה דרידיה חטק, מיגו דאי בעי אמר לא חטפי הוה מזהבין בשבועה, ורמאי
4 גזטא אמר בסוף "ומוכר את רבית" (בבא בתרא ע"ב) גבי מפקדי אצל הכירו בשטר, דנאמן

לומר בשבועה הוחרתי, ולא בעי מצי למימר ליה

הדא: שדור בריי מוא, בעי ממוג דאי בעי אמר

נאטא נאמן בשבועתו ויש לומר דריא לשקר דבדר

שהער מבחישה, כראשכתיב "בחזקת הבתים" (שם

לב) (ג) גבי רבא רב שרשם, דקאמר: "לוקח בידו

לא מצית אמרה, דהא נפק עלה קלא דארעא

דיהמינא היא, ואין אדם טוען ברעון דבר שהקל

מבחישה, מיהו צריכא לטעמא דמחייב שבעה

ואינו יכול לישבע דמשלם, דבלא שבעה לא הוה

דחשש להבדוש את הער ואיכא מיגו, אבל לישבע

ברבר שהער מבחישה, זה דאי קשה לו כמו

למחויב לא, תימנה, דהוה ליה למיעור: ואמר

יחלקו, דהכי והלכתא, דאמר לקמן פרק "כל

הנשבעין" (שבועות מז, א): עבר רב נתמן ועורא

יחלקו ועד תימנה: דהכי רבא הוא דאמר הוה

שבעה למחויב לה, כדמוכח הוה מנסבא דרבא,

ואם כן הוה ליה למיעור: הכל מודים בעד אחד

ונסבגו חשוד דדייב כרבי אבא

שמע מיענה חשוד משביע עד קרקע חייב – קאי נמי

אדכלל מודים בעד שותף.

אבל כפריה הודאחא אימא לא – קצת תימה

לפירי רבינו יעקב דראוילניש, דכפריה

הודאחא שמענין נמי מרישא, דטעמא כשכפר תוך

כדי דיבור אף שני חייב – משום דראשון נמי כול

לחזור עדיין ולחזור, דאי לאו דיכול לחזור

ולחזור שני אמאי חייב?

הא

1 ומחלוקת בעדי סוטה – בעדי סתירה, כור סבר: דכר

הגורם למזון כמזון דמי וחייב, וכור סבר: לאו כמזון

דמי ופטור. הכל מודים בשבועתו חשוד על השבועה,

הכל מודים בעד אחד דרבי אבא. הכל מודים

בשבועתו חשוד על השבועה – דחשוד מאן? אימיא

דחשוד לזה, דאמר ליה מלוה: אי איתיה אסתרתי לי

הוה משתבענא וישקילנא – ולמיא ליה: מי יימר

דמשתבענא? אלא כגון ששנינו חשודי, דאמר כר:

חורה שבועה מחויב לה, ומתוך שאינו יכול לישבע

– מישלם, הכל מודים בעד אחד דרבי אבא – דההוא

גברא דחטף נסבא מחבריה, אתא לקמיה דרבי אמי,

הוה יתיב רבי אבא קמיה, אול איתיה חד סהרא

דמחטפן חטפה מיניה. אמר ליה: אין, חטפי וידי

חטפי, אמר רבי אמי: הוה לייני דייני להאי דיינא?

לישלם – ליכא תרי סהרי? ליפטריה – הא איכא חד

סהרא דמחטפן חטפי? לישתבע – פיון דאמר: אין,

חטפי וידי חטפי, הוה ליה כגולן? אמר ליה רבי

אבא: הוה ליה מחויב שבועה ואינו יכול לישבע, וכל

המחויב שבועה ואינו יכול לישבע – מישלם. אמר רב

פאפ: הכל מודים בעד מיתה שהוא חייב, והכל

מודים בעד מיתה שהוא פטור. הכל מודים בעד

מיתה שהוא פטור – דאמר לה לדידה אמר לה:

לבות דין, דתנן: האשה שאמרה: מת בעלי – תנייבם. הכל מודים בעד

מיתה שהוא חייב – דלא אמר לדידה ולא אמר להו לבות דין. – שמע מיענה: משביע עדי

קרקע חייב? – דלמיא דתפישא מטלטלי. "כפר אחד והודה אחד" כו'. השתא הוה אחר זה

דתרנויהו קא פפרי, אמרת: הראשון חייב והשני פטור, כפר אחד והודה אחד מיבעיא? – לא

צריכא, כגון שפפרי שניהו, והוה אחד מהו והודה בתוך כדי דיבור; והא קא משמעין לו, דתוף

כדי דיבור כריבור דמי. בשלמא לרב חסדא דמוקי לה להתוא כרבי וסי הגלילי, רישא אפטר

לצמצם, וסיפא איצטרוד לאשמעינן דתוף כדי דיבור כריבור דמי; אלא לרבי יוחנן, רישא

תוף כדי דיבור, סיפא תוף כדי דיבור, תרתי למה ל? – מהו דתימא: הני מיילי פפירה וכפירה,

אבל פפירה והודאחא אימא לא, קא משמעין לו. "היו שתי כיתי עדים, כפרה הראשונה ואחר

כר כפרה השניה". בשלמא שניה תתחייב, דכפרה לה ראשונה, אלא ראשונה אפאי?

הא

1 ומחלוקת בעדי סוטה – אותו מחלוקת שנחלקו בהמים ורבי אלעזר רבי שמעון במשביע
2 עד אחד של מומן, באותו מחלוקת עצמו חלוקה הם במשביע שני עדי סתירה סוטה
3 וכפרו, דלרבי אלעזר דמחייב במשביע עד אחד דמזמן משום דבר הגורם למזון – מחייב
4 נמי בחני, שאילו העידו שמת היו גורמין לו שהתא מורה מיראת בריקת מים, הכל מודים

בשבועתו חשוד על השבועה – נמי בשעל דט

חשוד על השבועה והכור על השבועה חשוד, ועד אחד

יודע בו, והשביע זה שיעיד וכפר, שהוא חייב

שהא אחד מן הנשבעין נטולין כדאמינן בפרק

"כל הנשבעין" (שבועות מז, א), הלכך, אין

העיד חייב את החשוד שבעה היו בית דין

מגלגלין את השבועה על זה לישבע ולטול.

והכל מודים בעד רבי אבא – במשביע עד אחד

כעין מעשה דרבי אבא, דאמר לקמן שהוא חייב

כדמפרש ואזיל. מי יימר דמשתבעת – ואבתי

גורם למזון חודי דהרי, ולרבנן פטור. דאמר כר

לקמן בפרק "כל הנשבעין" (שבועות מז, א), הלכך, אין

חשודי – וזוהי שבעה על המחייב אותה,

ומתוך שאינו יכול לישבע, שהוא חשוד – הוא

משלם, שהרי או שבעה או חשודו מוטלן

עליו, הלכך דמשביע עד אחד הודיע ברבר,

וכפר – חייב העד קרבן שבעה, שאם העיד

נתיבתי לזהו שבעה, ואין כאן שבעה מחד

שנינו חשודי, אלא תשלומין, נכסא –

חתיבת כסף מותר, לשון (שבתיו) ח"א

נכס חרש", חפשי ודיו חפשי – שלי חטפתי,

שאתה גזולתי ממני, ליפטריה – מחלודתי,

שהרי אין כאן שני עדים, ומגו דאי בעי אמר לא

חטפתי, כי אמר נמי דיו חטפתי – נאמן, איכא

חד סהרא – דחטפה מיניה, ואי הוה אמר לא

חטפתי הוה צריך להבדוש העד. לישלם

– שאין לא דחטפתי נאמנים שני שלי גזולתי,

דאם כן אין לו גזל משלם, ואפילו שני עדים.

ליכא תרי סהרי – דחטפה, ואיכא למימר מינו.

שבעה שהער חשוד חייב, דאמי אף

חפשי – הוה ליה בגולן, והמתחייב שבעה על

פי עד אחד צריך לישבע על מה שהער מעיד

ולחבש את העד, ואינו יכול לישבע על כך

שהרי מורה הוא לרבי העד שבעה, והוה האי

גברא אצל שבעה זו בגולן, אצל כל שבעה,

שאנו יכול לישבע עליו, ואם לא בשבועה זו

אינו יכול לישבע, שהרי מורה בה, הוה ליה

מחויב שבעה – על כרחו אם בא להחזיק בה

הוא עליו לישבע שני חטק, שאין החוטק נאמן

לומר שלי חטפתי, וזו היא השבועה שהער

מחייב לישבע על מה שהער מעיד, והוא יכול

לישבע שהרי מורה לדבריו. בעד מיתה – בעד

אחד ודודע באשה שמת בעלה, והשביעתי

חצי לבית כר ליריה – חצי לבית כר מן בעלי, ולא

אמר עדות בבית דין כשהשביעתי, לפי שהיא יכולה לילך לבית דין ולומר מת בעלי ולא תוא צריכה לשום עד, דתנן: האשה שאמרה: מת בעלי שני מושביע

עדי קרקע חייב – לשון שאלה הוא: מהבא נשמע דסבירא ליה לרב פפא שהמשביע עדים על עדות קרקע וכפרו שחייבין ולקמן (שבועות לו, א) פליגי תנאי ואומריא, ועד אמיתה

עד קרקע הוא, שהתוכחה אינה נגבת אלא מן הקרקע. ומשני: דלמא הא דרב פפא דהוי תפסה מטלטלי רבעל מחיים, ואם העיד זה עדותו היתה תופסתן בתוכה. השתא כוה אחד

זה ותרנויהו כפרי – דמצי למימר דראשון מן מועיל לך אם העדתיך, הלא כפר השני – אפילו הכי אמרת: הראשון חייב, והואיל תנדין לא כפר השני, כפרי אחד והודה אחד מיבעיא?

– דהכופר חייב קא משמעין לו הוה כדי דיבור כריבור דמי – ויכול לחזור. וכי איצטרוד מתניחן, לאו לאשמעינן דחובא דכופר, אלא לאשמעינן שהשני פטור. בשלמא לרב

חסדא דמוקי לההיא – דכפרו שדון כאות מנוצממין וכרבי וסי הגלילי, אבאי לא אשמעינן דתוף כדי דיבור כריבור דמי – איצטרוד לאשמעינן הכא פטורא דשני, לאנמויין לו

דכריבור דמי. כפריה וכפריה – כפר שני בתוך כדי דיבור ש הראשון, אשמעינן רישא דהוי חשב כאות לחיובה לשני. וכספא אשמעינן כפר חודי וזוהי בתוך כדי דיבור, דיכול

לחזור בו, ועדות האחרונה עדות. וכפריה לה ראשונה – ואין לו עדים אלא אלו, ומצא שהפסידוהו בכפירתו.

שבועות. שבועת העדות – פרק רביעי דף לג עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ) רש"י תוספות

הא קיימא שניה – ומה הפסידוהו ודראשונה? קריבין בנשותיהם – נשאו שתי אחיות ואין בשירין בעדות אחד, נמצא שלא היה לו עדות בכפריה ראשונה אלא הם לבדם. וכי תמצא, למה לו למתניה? איצטרך, כגון ששתי האחיות הללו נוסטו. לשיטה – הו' לזו כאילו מתו, ותפסר בת ראשונה, דהא קיימא בת שניה. קא משמע לן השהא מידא

אָרײַמאָ שטעהן! אַמער רבניאָ: האָב בּמאָ עקספּען -
און שווערע שטיגה בשעת פּפּירע ראשונע קרוכין
שווערע, ווערן ווערן, גאָססע, מיר דעמאָ: רוב
פּאָסעס למיר, קאָ משמען אַן העכע מיטלע לאַ שכיב.
שטעה "משמען אַני עליכע אַם לאַ תבואו ווערעני
לי ביד פּלוצי פּערזן ווערעני אַן וועל אַפּידע". -
ווערעני שאַן אַני ווערען קע ערע" - אַן חייבן אַלץ
ש"בערע" שאַן אַני ווערען שיש קע ביד פּלוצי
ווערעני ווערעני אַן וועל אַפּידע" - חייבן על כל אַת
הח. "משמען אַני עליכע אַם לאַ תבואו ווערעני שיש
ביד פּלוצי פּערזן חטין ווערעני ובוסמין" - "ש"בערע"
אַן אַני ווערען קע ערע" - אַן חייבן אַלץ אַת.
ווערעני שאַן אַני ווערען קע ערע שיש קע ביד פּלוצי
און ווערעני ובוסמין" - חייבן על כל אַת ואַת.
שבע אַני עליכע אַם לאַ תבואו ווערעני שיש לי
פּלוצי אַני ווערעני נאָ, תשלומי כּל ווערעני אַרבע
משה, ושאַנס אַיש פּלוצי אַת בתי ופּתח אַת בתי
העני גען, ושהכל בי חבירי, ושהחלל אַת דרשי
ע"ה הפּאָרעס" - הרי אַלץ חייבן. **מאָרע** אַינעם
אָן: משמען ערע קעס, מוה? אַליכע דרבי אַלעו דרבי
ענין אַלץ חייבן קע, דאָמער: וואָו ערע ווערעני. בי
קעני קע - אַליכע דרעני, דאָמער: מוה בעס אַחער
וואָו ערע פּאָר. ווערעני דעסעס קעאן סכירא קעו?
אליכע דרבי אַלעו דרבי שמעון דעקא - האַ קאָמער:
מיר הערעס קעמון קעמון דמי. אַלץ בערעני דעקא,
דאָמער: דער הערעס קעמון לאַ קעמון דמי. מאָ? פּון
אילו מוה מופּער לאַו ממונאָ קאָ פּער ליה, אַו
קאָ העכע מיטלע לאַ אַדיר? האַ שמע: "משמען אַני
עליכע אַם לאַ תבואו ווערעני שיש לי ביד פּלוצי נאָ
אַן נאָ"; וואַ חצי נאָ קעס אַחער! - קעאן דאָמער
אָן נאָ ממונאָ. העכע למאן דאָמער? קעאן נאָ
ממונאָ, אַלץ למאן דאָמער קעסאָ מאַו אַיכע למער? -
חצי נאָ ערעני, ווערעני גמיר לאַ ממונאָ חזא. -

[illegible]

שיתיה מהלכת בדרך חדו צירות מנתון מתות גרליה ושיברו את הכלים – משלמת 56
מנה, ודודה תל'שלימו נוק שלם – הלכה למשה מסיב ור חצינו נוק ור חצינו חק 57
הקצות הוהלה, בנק ושלם שלם – ער יקר בן זול, נקח ור חצינו שלם ור חצינו חק 58
בתולה כחובתה מתאית ובעלה מנה. אכל – כיון הרצתה בולה כחובתיו ממנו. מאי אכ 59
ואידי רתניה את חנה בודיה תשלמו ארבינה ורבישה ואנוס המפתה. דמנן שאן מש 60
– סתהריון (ג. א.) ס'אמנן – על – שחלבי בן תבירי יצו הכפריוס את דחולק גרש 61
בהריוו – שחלבי – ס'רובק בלז מנה, ואשפועניו 62

הַ קִימָם שֶׁנִּהְיָ אִמֵּר בְּרִיכָה ב' - וְאֵם תִּאֲמַר: מִזֵּי פִרְיָהּ הִיא בִּישׁ 'שְׁבִיעַת דַּפְדִּיקוֹן
 (שְׁבִיעוּת דָּף לָא, אֵם) הִכִּי לִרְבָּה אֲדַמֵּר הַכּוֹפֵר בְּמִנּוּם שֶׁנִּלְחַם עִירִים שְׁטוֹר,
 מִתְנַתִּיקֵי חֵיב: אֵלָּא אֵשְׁתֵּאן אֲמַאיִּי אֵם קִימָם שֶׁנִּלְחַם הַכּוֹפֵר בְּמִנּוּם שֶׁנִּלְחַם שִׁשׁ עֲלֵיהִי
 מִתְנַתִּיקֵי חֵיב: וְרַבָּה אֵיחּוּתָא הָתָם, וְאֵם כֵּן אֲתִי שְׁפִיר דְּחִיבִיבִי וְיֵשׁ לִמּוֹר: דָּאָךְ עַל גִּב דְּכּוֹפֵר
 בְּמִלּוּחַ שֶׁנִּלְחַם עִירִים הַכּוֹפֵר בְּמִנּוּם שֶׁנִּלְחַם עִירִים מִבְּרִיא לָן
 דְּחִיבִי, וְיֵשׁ לִרְבָּה לִקְשָׁן, מִכֵּל מִקּוּם אֵמֵר דְּקִימָי
 עִירִים עֲקֹב מִבְּרִיא לִי לְהַתְלַמּוּד דְּחִיבִי בִּפְרִית
 דְּבָרִים בְּעִלְמָא. וְאָף עַל גִּב דְּבִלְאָו מִלְחָא דְּרַבָּה
 הַחֲזִיק בְּרִיכָה לִשְׁטֵי: אֵם כֵּן בְּנֻן שִׁדּוּ קִרְבִּי
 וְשִׁתְּלֹחֵן ב' מִכֵּל מִקּוּם פִּרְיָהּ מִנֵּה עִירִים לְרַבָּה
 דְּאִי לֵאמֹר הִיא רְבָּה הִנֵּה מִצִּי לְמִידּוֹ דְּאִפְלוֹ קִימָי
 עִירִים עֲקֹב שִׁתְּלֹחֵן בִּפְרִית.

קְרֹבִים - כְּשֶׁנִּשְׁבַּעְתִּים - חֲנִין שְׁבַשְׁתָּ רֵאִיתָ
 הַעֲדוּת הִיא הַרְוֵקָם, וְבִעֲשֵׁן תִּתְלַחַת
 וְסוֹפָה בְּכִשְׁרוֹת כְּדִאֲמִירֵין בְּפֶרֶק 'יֵשׁ נְחִלָּךְ' (בְּבֹא)
 בְּרִית קִדְּשָׁה, אֵם: הַדְּוֹת רִחֻקָּהּ הַבְּתִים 'שֶׁנִּשְׁ
 (א) חֲזַר עֲקֵר, שֶׁנִּשְׁבַּע שֶׁנִּשְׁבַּח סוֹדָה לְשֵׁן אֵין דָּם
 בְּרִינִי אוֹתָהּ הַעֲרִי, דְּפִרְךְ: וְלִסְלֹק ב' חֲרִי מִינִידּוֹ
 וְלִינִידּוֹ, אָף עַל גִּב דָּאֵן תִּתְלַחַת בְּכִשְׁרוֹת - אֵין
 לְדִמּוֹת פְּסוּל דִּמְמוֹת שְׁטוּעֵין עֲבֻדוֹת לְפִסּוּל
 דְּקִרְבָּהוּ אֶל שִׁאֵר סְמוּכִין.

22 **קא** משמעו לו – אין לפרש: קא משמע לו דאך
 23 רוב נוסטן למיתה, וברדיאס מוכח בפרק כל
 24 הגט (גיטין כח) דרובן למיתה, אלא פירוש: אף
 25 על גב דרוב נוסטן למיתה, השתא מידא
 26 שכיב. **או** דלמא השתא מידת הא לא אורי –
 27 חזיה: דחפסות מתנחנין סוף פרוק "שבעת
 28 הצדקות" (שבעות כל ב) דאסמא ופוחת את
 29 בתו, ובי שמעון פטר משום דאז משלם קנס
 30 על פי עצמו, ואפילו רבנן לא מחייבי אלא משום
 31 דקסברי רובא ופסח קרובע, ושבעות העדות מביא
 32 דלפניו, גמורה שוה דרמטא; דעיקר שבעת
 33 העדות דמיירי בחביעת מון לא גמרה אלא
 34 משבעות הפקדון; וקא פירכא היא, ולקמן יבי
 35 שבעות הפקדון טעמו משום דלא כפר לא
 36 ממונא, שלא היה מתחייב בדאדאטא בראמירין
 37 לקמן, אבל הבא בשבעות העדות חזי קנס כשאר
 38 ממוק, ששאם ודו מעידין היה מתחייב בדאדאטא,
 39 בראמירין לקמן שאם ודו מעידין היה מתחייב
 40 תהבט בממוק אור.

41 וְיִשְׁאַף לִי בֶּדֶד פְּלוּגֵי נֹקֶה
42 שְׂפִירָא אֶת פִּתְחָא דְּבֵרְזֵי בְּקוֹמְסִידֵי, דְּ
43 מְפִישִׁיכוּ: וְחָלָל שֶׁל צִמְצוּם, וְשִׁמְעָנָא דְּמִפְּרִיטֵי, מְשִׁיחֵם
44 דְּרֵאכֵא חֻיּוֹב מִיְתָהּ, וְאִי אִפְשֵׁר לְהַעֲמִידָהּ,
45 דְּאִפְּלוּ בְּלֵא חֻיּוֹב מִיְתָהּ, מֵאֵן קִרְבְּנֵיהּ
הַשְׁתָּא

מִיָּדִי לֵךְ דְּמוֹנָא הוּא. -
שׁוּם קְרָאָה, וְתִשְׁלֹמִי וְחִמְשָׁה! - מִשּׁוּם קְרָאָה. - "שָׂאֵם
מִשּׁוּם קְרָאָה וְיִפְגֹּם. - מֵאֵי קָא מִשְׁמַע לִן? כִּיִּלָּה מְמוֹנָה הוּא! -
יִפְגֹּם דָּא קָא מִשְׁמַע לִן? רִישָׁא חֲדָא קָא מִשְׁמַע לִן. דְּרִצָּי גַּל
דָּא קָא מִשְׁמַע לִן. - "וְשִׁחְדְּלִיק אֵת יְדֵיִשׁ בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים", לֵאמֹר
בְּן הַתָּנָה; דְּהִנָּה; רַבִּי נְחוּמָי בֶּן חֲתָנָה הָיָה עוֹשֶׂה יוֹם הַכַּפּוּרִים
כִּי. תָא שְׁמַע; "מִשְׁבֵּעַ אֲנִי עֲלֵיכֶם אִם לֹא תִבְּאוּ וְתַעֲדוּנִי
שְׁחִיבָה"

[illegible]

רש

שבועות. שבועת העדות – פרק רביעי דף לג עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)"
תוספות רש"י

ונראה דלא קשה מידי, דאיכא לאוקמה בנערה שנתארסה ונתגרשה, שיש לה קנס וקנסה לעצמה (לרבי יוסי הגלילי) [צריך להיוות: לרבי עקיבא] כדתנן פרק "אלו נערות" (כתובות לח, א). וכן צריך לפרש מתניתין דהתם, דתנא: הבא על בתו פטור משום שמתחייב בנפשו. מיהו,

שהוציא איש פלוני שם רע על בתי" - תיבין, הודה
מפי עצמו - פטור! - הא ממני? רבי אלעזר ברבי שמעון
היא, דאמר: 'בואו עדים ויעידו' - אימא סיפא: הודה
מעצמו - פטור, אתאן לרבנן - בבלה רבי אלעזר ברבי
שמעון היא, והכי קאמר: לא משפחת לה הודה מפי
עצמו דפטור - אלא היכא דליפא עדים כלל והודה
מעצמו. **משנה** 'משפיע איש עליכם אם לא תבואו
לעידו שאני כהן' - 'שאני לוי', 'שאני בן גרשה',
שאינו בן חלוצה" - 'שאני פלוני כהן', 'שאני פלוני
לוי', 'שאני בן גרשה', 'שאני בן חלוצה', 'שאני
איש פלוני את בתי' ו'פתה את בתי' ו'שחבל ב'
בני' ו'שחבל בי תבירי', 'שחדלק גדיש בשבת' -
הרי אלו פטוין. **גמרא** מעמא דאיש פלוני כהן,
דאיש פלוני לוי, הא 'מנה לפלוני ביד פלוני' - תיבין,
הא קתני סיפא: עד שישמעו מפי התובע! אמר
שמואל: בבא בדרשאה - והאמר נדרעי! לא כתבין
ואתבא אפלטין! - הני מילי דאין דכפריה, מדבר
לא בפריה כתבין. הני רבנן: מנין שזין הכתוב מדבר
אלא בתביעת ממון? רבי אילעאי אומר: נאמר כאן
"ואין", ונאמר להלן "ואין", מה להלן אינו מדבר
אלא בתביעת ממון, אף כאן אינו מדבר אלא בתביעת
ממון. - "ואין" דרוצח ויכוח, שהן "ואין" ומדברים
שלא בתביעת ממון! דנין "ואין" שיש עמון שבעה
מ"ואין" שיש עמון שבעה, ואל יכוחו "ואין"
דרוצח שאין עמון שבעה. - "ואין" דסוטה ויכוח,
שהן "ואין" ויש עמון שבעה, ומדברים שלא
בתביעת ממון! - דנין "ואין" שיש עמון שבעה ואל
עמון כהן, מ"ואין" שיש עמון שבעה ואל עמון
כהן, ואל יכוחו "ואין" דרוצח שאין עמון שבעה,
ואל יכוחו "ואין" דסוטה שאף על פי שיש עמון
שבעה ויש עמון כהן. רבי עקיבא אומר: 'והיה כי
יאשם לאחת מאלה' - יש מאלה שהוא חייב, ויש
מאלה שהוא פטור, הא ביצד? תבעו ממון - תיבין,
דבר אחר - פטור. רבי יוסי הגלילי אומר, רבי הוא
אומר: 'והוא עד או ראה או דע', בעדות המתקבלות
בראה בלא ידיעה בלתי ראה? ראה? ראה? ראה?
ראה בלא ידיעה ביצד? 'מנה מיתרי' בלא בפני פלוני
ופלוני, 'בואו פלוני ופלוני ויעידו' - זו היא ראיה
בלא ידיעה; ידיעה בלא ראיה ביצד? 'מנה הורית
לי בפני פלוני ופלוני', 'בואו פלוני ופלוני ויעידו' - זו
היא ידיעה בלא ראיה. רבי שמעון אומר: חייב כאן
וחייב בפקדון, מה להלן אינו מדבר אלא בתביעת
ממון, אף כאן אינו מדבר אלא בתביעת ממון; ועוד,
כאנשים, רכובים ברחוקים, פסולים בכשרים, וחייב על

שריר מחלה לו. ושמו איבא לאוקמה בקטנה
 דלא תו ב מחלה היה. ורבוני ארמון חתם: משה
 ר' עק. לפירוש קורטנאן אן לקושהו: קטנה
 לך למיתניה בסמוך עד שישמעו מפי החובב, כיון
 דבכר אשמעין הבא? דסיפא אשמעין משום
 שיהי עדי עבד, אלא על פי רשדוהו הוא לא
 מילי. **בבא** בדרשא: אף על פי דפסקין
 ב'מרוה' (בבא קמא ע' א.) שלחיו שויה, ותנן
 (שבוטול לה' א.) שלח ביד בנו דר פטור – שויה
 עדיק, שיש לו חלוצים מנזון מן הכלים
 בעצמן, ואם תאמר: אבת תקשי, אמ' מנה לפלוגי
 ביד פלוגי, ובא אר' הרשאה וידיק, ודמיא רבון
 לא שייך דרשאלו ואומר בידי יצחק, ידורו
 משנה אתא לאשמעין: קדקו בראיך ונאטו חטא
 בכל ענין, ולא שבתת ודובא. אבל מנה לפלוגי
 ביד פלוגי? וימנן דמפחית דובא, כמו בבא
 בדרשאה. **ו'בבא** לר' רבא חבני – ואיירי
 שאור שכתב לו הרשאה כפר לו, ולמאן דאמר
 ב'מרוה' (בבא קמא ע' א.) אפילו לא כפר ליה
 ב'מרוה' – מוקמינן מותיחין דרבא בפירוק.
 דאטעמא לא כפר בנזון משום חתם משום דגלו
 ולא תתיאשו בעלים שנתן אן יכילין להקדיש,
 ופירוק יכיל להקדיש. ברמבוה חתם, ומיתיי עלה
 (על עק טס, ט.) ליתעמא חתם דתנן: אן הנוב
 אחר הגב משלם תשלומי כפל, ובפקדון משלם,
 בדרתון פקדון "הפקדון" (כאב במציע לו, ב.) וכן
 מוכח בדברמא את הפסית: (בבא בתרא פ"א
 גבי החוז גברא דאיתי קאר לפום נטרא, ודמי
 כולי עלמא שקול דאד אר' אומר: הרי זה
 מוקדישם לשמים. ומתקין דא לא דקיני מיידי
 קדיש, ורשעותא ודמיון קיני, א' ימני, א' אר' אוקומה
 במקדשי, ודקדיש אר' חבנין ליה, דקדיש
 אר' נגולה, ובמאן דאמר לקדן פקדן שרשית
 הפקדון (לו, ב.) דמשבעת עד קדיש חייב, אר'
 דלא משני חתלמוהו אר' יהוה ניחא לכולדו
 לשיני, משום דלא ריש לשיני אלא לפי לשון
 שותוס עיקר, מידו שקי' פקדן – שבוך
 (בכורות פ"א, ב.) גבי שתי ששים של שני אגשים
 אלא כיכר וילדו שני זכרים, מת אחד מוקד בתוך
 שלשים שני, אם כלוק אתא תיור חור חמשה
 סלעים, ומוקד לאבא בהרשאה, ותרם לא שייך
 לא פקדון ולא קדיש, דאין פודין בקרקעות מידו,
 והם שני איבא לשיני בבא מנעמא ששלתן.
 ורבינא דמא פוסק דרבנין אבא אמטעטל
 דפסית, וטעמא לאבא חבנין, מפריש (בכורות
 פ"א, א.) משום מיהוי כשיקאר (ופריש לו הגט
 גיטין כ, ב.) ד'ביתוכה' (בתוכה פה, א.) מסקין
 דלמיהוי לשיקאר לא חיישין, ואין לארתיך נא
 דבר). **ונאמר** לחלן אואן – תימנא: כיון
 דמרינן מקדון גיבוי בהלואה ובעשק ידור
 כלי, לארתיך נא בעשקת פקדון ב'ביתוכה'
 מצינא מזה, א'!
ואתא טוטה יוכיחו – עדיק ר' לא חספדה
 בתובהה, אלא לשקוהה.
 מושבע
 קל וחומר: מה פקדון ששעשע בו נשתי

עַם שֶׁל מֶלֶךְ כִּסֵּף. הוֹדָה מִפִּי עֲצֻמּוֹ - בְּבִית דִּין
 פְּסוּר. וְכֵן סָלַק אֶת־הָאֵרֶץ וְהָאֵרֶץ דְּרָאֵלְהָ וְרָאֵלְהָ
 מִבְּשִׁעֵי עַד תְּהִינֶנּוּ קִדְּוִן הַחֲדָתָא אֲרִיבִיל כּוּרִים
 שְׂמִינֵן הֵיא - וְאֶלְהִיבָהּ לֵאמֹר אֲרִיבִיל לִי, לְדִלְהִי
 וְהָאֵן קֶס מְנוּן כּוּרִים דִּלְמָה מִפְּסִיר הַחֲדָתָא. אִתָּאן
 לְרִבֵּנָּה - וְהָאֵן מִפְּסִיר כּוּלָּהּ רֵאֵל אֲלִינֵר
 דִּיא, וְהָאֵן דְּרָקְתִּי הוֹדָה מִפִּי עֲצֻמּוֹ פְּסוּר - לֹא ו
 שְׂבָא עִירִי אֲרוֹן הוֹדָאָה אֲקֻמָּה, וְכֵן אֵל הַבְּרָחָה
 לֵבָנָה עִירִי. וְעִמְסָא דִּיא דְּרָק אֵיבִיב לְמַדְמַתָּה
 שְׂוֹשֵׁה הִי הַעֲרִיס חִיבִין - מִשּׁוּם דְּמִתְמַתָּה
 אֲפִסְדוּהּ, דְּאֵן מְדַח בָּקֶס פְּסוּר אֲלֵל לֵאמֹר וְכֵן
 שְׂוֹדוּהּ מִפִּי עֲצֻמָּה, אֵל כּוּרִים שְׂוֹשֵׁה אֲרוֹר כִּן
 - חִיבִי הִלְכִּינּוּ מְנוּן גִּמּוּר. וְהָאֵן **מִשְׁבָּה** **אֵל**
 כֵּתוּב בִּי פְּסוּרִין - כְּדִמְפְּרֵשׁ בְּגִמְרָא שְׁאֵן הֲעִינִי
 מִדְּבַר אֵלִי הַכְּפִירָתָא מִנֵּן. **שְׂוֹשֵׁה אֵל פִּילִי** ו
 שְׂבָא כֵּתוּב בִּי **פִּילִי** - וְהָאֵן דְּרָאֵלְהָ וְרָאֵלְהָ
 שְׂמִינֵן, רְבִיתָּ דְּרָקְתִּי אִיאִ'שׁ פִּלִּינִי דְּרָעִיל קָא,
 דְּהֵאֵן עִילֵי מִתְּנָה; שְׂוֹשֵׁה אֵל פִּילִי כֵּתוּב בִּי וְכֵן
 בִּי דְּרָשׁוּהּ, וְעִלְתִּי קָא; וְכֵן שְׂוֹשֵׁהִינִי שְׂוֹשֵׁה אֵל
 פִּילִי וְכֵן בִּי אֲרוֹר אֲרִיבִין בִּיה דֵּן
 הַחֲדָתָא. **פְּסוּרִין** - דְּבִעִינֵן שְׂוֹשֵׁה לֵב הַתּוֹבֵב
 וְאֲסִירִין לְמַדְמַתִּיהּ מִשּׁוּם דְּשִׁמְשִׁמֵּן לֵב כֵּן
 בְּרָשָׁא, אֲפִילּוּ בִּיה אֵל פִּילִי עַד דֵּן כּוּרִים כְּשָׂא
 מְנוּן, דְּמִידִּי דִּלָּא מִטָּא לִידִידָּה מְשׁוּל לֹא מִצִּי
 לְמַכְתָּב הַרְשָׁאָה עִילְתָּה. **וְשִׁחַלְבִּי בִי** - וְכֵן
 אֵל הַבְּרָחָה. **פְּסוּרִין** - שְׁאֵן אֵן הַפֶּסֶד מְנוּן.
 שְׂוֹשֵׁה עִירִי דִּלָּא כֵּן מִתְרִיבִי מִתְּנָה אֲרוֹר מְנוּן.
וְשִׁחַלְבִּי בִי בְּשִׁירִי וְשִׁחַלְבִּי אֵל נִישִׁי בְּשִׁבְתִּי -
 שְׂחַלְבִּי בִי שְׂבִיבָה וְכֵן הוֹדִילִק גִּרְשִׁי שְׂבִיבָה
 דְּהִרְוִינִי וְכֵן מִתְּנָה נִינֵת פְּסוּרִי. שֶׁשֶׁמֶשׁ
 שְׂוֹשֵׁה אֵל פִּלִּי וְפִיתָה אֵל כֵּתוּב - וְהָאֵן הַבָּא
 בִּי כֵּתוּב. וְעִמְסָא פְּסוּרִינִי מִשּׁוּם דְּרִאבִּיכִי אֲרוֹר
 מִתְּנָה. וְהָאֵן כִּן שְׂמַעְתָּ, וְכֵן אִיא אֲפִשֶׁר
 לְהַעֲמִידָהּ, דְּאֲפִילּוּ בִּלָּא חִיבִי מִתְּנָה נִינֵת, מִנֵּן אֵן
 תִּנֵּת שְׂוֹשֵׁה אֵל אֲנִיבָה, אֲנִיבָה אֲרִיבִי קֶס בִּי בְּשִׁבְתָּ
 וְפִתְמָה וְקִסְתָּה לְאֵשׁ, מְנוּן אֲרִיבִי קֶס בִּי
 לְשִׁלּוּמֵי דִּלָּא בְּתַמְתָּה. **אֲנִיבָה אֲרִיבִי סִיפָא**
 עַד שְׂשִׁמְעִינִי מִפִּי הַתּוֹבֵב - דְּרָקְתִּי סִיפָא; שִׁלָּח
 בִּידִי כֵּן עַד שְׂשִׁמְעִינִי מִפִּי הַתּוֹבֵב. **כִּמָּה אֲרִיבִי**
 שְׂמַעְתָּה אֲפִרְפּוֹסֵם עַד כִּן, הִלְכִּי אֵל, חִיבִי
 מְנוּן אֵל וְכֵן מִחִיבִי. **אֲרִיבִיבָא** - דִּישָׁא
 וְלִשְׁנֵי שְׁלִטְנוֹת וְהָאֵן מִנֵּן כְּבֹא בְּרִיתָּ קֶס בִּי.
 בְּשֵׁת אֲרִיבִי אֲרוֹרִי - שְׁלִטְנִי, אֵן כֵּן אֲרִיבִי
 לְהַשְׁלִיטָה, שְׁלִטְנִי עַד עִילֵי דִּלְמָה לְרִבֵּנָּה
אֲפִילּוּ - לִפִּי שְׂאֵנִי עֵקֶן, וְהַעֲרִיס מְעִידִין עַל
 מִכְּרֹתֵי הַחֲדָתָא שְׂוֹשֵׁה אֵל בִּי פִּילִי כִן וְכֵן.
הִיא בְּרִיבָה - כְּדִמְפְּרֵשׁ בְּשִׁמְעֵי שְׂחַמְעָה בִּיה
 דְּהַשְׁתָּא מִחִיבִי כְּשִׁירָא שְׂחַמְעָה לֵב שְׂכֵת
 זֶה יִישֵׁי לִי בִּי פִּילִי כִן וְכֵן. מִנֵּן **שְׁאֵן**
 הַכְּפֹּר - דְּשִׁמְעִיתָ עֲקָרָא מִדְּבַר אֵל בְּעִרְוֹת
 תְּבִית עֲצֻמָּה מִנֵּן **שְׁאֵן** **כֵּן** **אֲרִיבִי** - אֵן זֶה אֵל
 דִּיעִי. וְנִמְאֵר לֵחֵל **אֲרִיבִי** - שְׂבִיבְתָּה פִּקְדוֹן.
 פִּקְדוֹן אֵל בְּתַרְשִׁמִּי דֵּן אֵן גִּבּוּל אֵל שְׂוֹשֵׁה
אֲרִיבִי - דִּישָׁא - אֵן אֲבִיבָה הַכְּדָה - אֵן אֲשִׁקִּי
 עִלִּי בְּגִידִי. **אֲרִיבִי** - דְּרִשָׁה - 'אֵן עִבֵּר עִלִּי רֹחַ
 קָנָה' - אֵן אֲשִׁר תִּנְעֵב עִלִּי וְגו'. וְכֵן
שְׂוֹשֵׁה - וְהַעֲרִיב עֲקָרָא לְהַשְׁלִיטָה
 (מְבַרְכָּה) אֵל **חִיבִי** - שֶׁ תְּבִית עֲצֻמָּה שְׂוֹדִי
 וְלִקְרִיבָה פְּרִיךְ; אֲסִירִין אֲנִי. **קִדְּו**

שבועות. שבועת העדות – פרק רביעי דף לד עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" **ר"ט** **הוספות**

ואינו חייב אלא אחת בפני בית דין – אם השבעים בבית דין. שלא עשה בו מושבע – מפי אחרים כנשבע עצמו. ולקמן מפורש לה לכולה. או אי בישוי – 'או נפש כי תשבע לבטא', 'לרעה או להטיב', שכן **תחטא תחטא** – בשניהן כתיב 'תחטא' למרה שזה **הטאת מחטא** – עדות וביטוי כחטאנו, אבל שבועת הפקדון באשם, שכן **הטא** כביטוי

הנביא **הטא** ויכחיה [אכזריות] – סימן זה: וזאת שכן
 חטא – "תחטא" מ'תחטא', וכושניהן חייב על
 המדות. אבל ביטוי כתיב בה 'ונעלם', הבעיה
 וכפירה – עדות ופקדון באין על ידי טענה
 ובפירה, מה שאין כן בשבועת ביטוי. ועכירה –
 עדות ופקדון שניהן השבועות לשבעה, אבל
 ביטוי עיקר לחטא. **הטאת** ו**הטאת** שידרה לחופש –
 סימן הוא: עדות וביטוי שניהן כחטאנו, וכושניהן
 ויוד, ואין בהם חומש. לאופיק פקדון, שהוא
 באשם, ובקרבן קבוע, ומספיק עליו חומש,
 כרתיים (ויקרא) ו'שילם אותו בראש'
 והשטות וסוף ערלי. **הטאת** דרבי אליעזר ספד
 – דאטי אלא בתביעת ממון, ואתביעת ממון
 עשה קאמר יש מחן ערלי ויש מחן שטא
 שטא. **שטא** כביטוי – דו נעזר תביעת ממון דפטר
 רבי עקיבא ומחביב ביה רבי אליעזר לרבי
 אלקין חייב – דרבי השבט גזילה שמעון ליה
 לקמן (לו), כי דמתיחא השבט על גזילת קרקע
 וקא סלקא עדות דהוא דרין פקדון לשבועת
 או לשבועת העדות. ולרבי יוחנן דאמר משביע
 עדי קרקע שטא אפילו לרבי אליעזר – וכן
 לשבועת הפקדון. לקמן היא בפרק "שבועת
 הפקדון (שטא) איכא בינייהו עדי קנס – לרבי
 אליעזר חייבין, וכן בשבועת הפקדון, דשמעון
 ליה דרדשו פשיטא שבועת הפקדון בריבוי
 ומעטני גבי 'חשבת את הגזילה', והא דאמרין
 בכחכות (מב, א) גבי פקדון: 'נא אלו שהם קנס
 – דלא כרבי אליעזר. לימא רבי יוסי הגלילי –
 דאמר אין עדות מחטאית אלא בראיה וידעיה
 חזי מעדות ממות. לית ליה דרבי אבהו – דרבי
 ומחביב בדדמי, כגון גזל האדור בין הגמלים,
 דמדידי ליה אלא בראיה דרמי. האדור – ברע
 ברבלי, ולי כראיה כשאב אלקין לקבא אלא
 גזלם ומכה ברגליו גמלים שסביבותיו. ולשון
 "אדור" נזיל בתרשש גמלים, ורמי בכחכות
 ת, א) גזל אדור כגד אדור. **אזי** אית ליה
 דרבי **אחא** – דרבי אבהו, דרבי נפשות נמי
 משבחת לה – דמתקיימת בלא ראיה, כגון הא
 דשמעון כן שטא. **אזי** רינת ליה דרבי ממונת
 גבי גזל משום בדידות שזה הרגו – הכי נמי
 בידוע שזה הרגו. **אלא** ראיה בלא ידעיה חייב
 משבחת לה – אם ראיה שריר אדם ואינו ידע
 מזה החרגו, נמי מצי מסדיר עליה: מ' לא ידע
 למדתי. **אזי** רבי יוסי הגלילי – מ' מלאת
 באפי נפשה היא. וחבי קאמר: מדקאמר רבי יוסי
 הגלילי אין שבועת העדות אלא בעדות
 המתקיימת בדיעה בלא ראיה והיא בלא
 ידעיה, שטע מנה דסבירא ליה: משביע עדי קנס
 דאנוס ומפנה וכפר – פטורין.
 ועדים

כל אחת ואחת, בפני בית דין ושלאל בפני בית דין
אזי מדרב אלא בתביעת ממון, עדות שלא עשה
בה נשים כאנשים, קרובים קרואים, כסולין ככשרים,
ואינו חייב אלא אחת בפני בית דין – אזי דין שלא
יהא מדרב אלא בתביעת ממון! – מה לפקדון שכן
לא עשה בו מושבע כנשבע ומייד כשוגב, תאמר
בעדות שכן עשה בה מושבע כנשבע ויוד כשוגב
תלמוד לומר: "הטאת" "הטאת" לגזירה שיהי נאמר
כאן "הטאת" ונאמר להלן "הטאת", מה להלן אינו
מדרב אלא בתביעת ממון, אף כאן אינו מדרב אלא
בתביעת ממון. מתקורף לה רבה בר עקיבא: "או"
"או" ביטוי ויכוח, שהן "אואין" ויש עמיהן שבועה
ואין עמיהן בהן, ומדרבין שלא בתביעת ממון! –
מסתברא מפקדון הוה ליה למילף, שכן "הטאת"
מ"תחטא". – אדרבה, מביטוי הוה ליה למילף, שכן
הטאת מחטאת! – אלא, מסתברא מפקדון הוה ליה
למילף, שכן חטא כביטוי תביעה וכפירה ועכירה. –
אדרבה, מביטוי הוה ליה למילף, שכן הטאת שידרה
לחופש! – הנהך נפישן. רבי עקיבא אומר: "היה"
כי יאשם לזאת מאלה" – יש מאלה שחזק חייב,
ויש מאלה שהוא פטור, הא ביצד? תבעו ממון –
חייב, תבעו דרב אחר – פטור. אפוד אנא! – רבי
עקיבא א"אואין" דרבי אליעזר ספד. מאי בינייהו בין
רבי אליעזר ובין רבי עקיבא? איכא בינייהו: משביע
עדי קרקע, לרבי אליעזר חייבין, לרבי עקיבא פטורין.
ולרבי יוחנן דאמר תתם: משביע עדי קרקע אפילו
לרבי אליעזר פטורין, הכא מאי איכא בין רבי אליעזר
לרבי עקיבא? – איכא בינייהו: עדי קנס. רבי יוסי
הגלילי אומר: "הוא עד או ראיה או ידע" – בעדות
המתקיימת בראיה בלא ידעיה ובדיעה בלא ראיה
תכתוב מדרב. אמר ליה רב פפא לאביו: לימא, רבי
יוסי הגלילי לית ליה דרבי אהא? דהתינא, רבי אהא
אומר: גמל האחור בין הגמלים ונמצא גמל הריג
ביצדו – בידוע שזה הריגו; דאי אית ליה דרבי אחא –
ברבי נפשות נמי משבחת לה, רבי שמעון בן שטח;
דהתינא, אמר רבי שמעון בן שטח: אראה בתרומה,
אם לא ראיתי אחד שרץ אחד כחביו לחיובה, ורצתי
אחריו ונמצאתי סוף בידו דם כמנפסא ויהיו מפרפר,
אמיתו לוי רשע, כי הרגו לחו, או אזי או אחת? אבל מה אעשה שאין כמסור ביד,

מושבע כמשבע ומייד כשוגב – וליכא למימר דדיא גופה נילף בכל חומר, דאיכא למימר:
 שבועת ביטוי ויכוח, ומייד כמה מעני מצי גמל לה. והרא דהינא דרפרך
 לקמן: ליגבר נמי שבועת פקדון משבועת העדות למושבע מפי אחרים, וכו תימא: אדרכה
 נילף מביטוי – מסתברא דאמילף טפי מעדות, שכן חטא תביעה כפירה ועכירה. **הכי**
 נרסין: תביעה כפירה ועכירה – שכן חטא תביעה כפירה ועכירה. **הכי**
 "ועכירה" משום דשבועת ביטוי איתא ונמי
 לשעבר לרבי עקיבא. ואל תראה, דאם כן תביעה
 וכפירה תרי מילי ניהו, מדקאמר הנהך נפישן.
 ולקמן משמעון מוכח דדיא הוא. ודריך: אדרבה
 מעדות הוה ליה למילף שכן חטא הדיוס בשבועה
 תביעה וכפירה ואואין, ומשני: הנהך נפישן, ואי
 חשיבי בתרי – אלא כן לא נפישן.
דאי אית ליה דרבי אחא דרבי נפשות נמי
 משבחת לה – משמע הבא דרבי אחא אית
 ליה אומנא דרבי נפשות. ותימא: דברק "אדח"
 דרבי ממונת (מסדרין לו, א) גבי כיצב מטימין
 לדין נפשות שטא תאמרו מאומד ראיהם,
 ודיק בנמרא (שם לו, ב) אלא דרבי ממונת
 מאומד, כנאם כרבי אחא כו. משמע דלא איירי
 רבי אחא דרבי נפשות ויש לומר: דודאי מעיקרא
 דסלקא דעתין דלא מתקנס כרבנן, על כרחך מוק
 ליה כרבי אחא, ואית לן למימר דלא איירי אלא
 דרבי ממונת דקא רבי נפשות, כי דרבי
 דתיקנס מתניתין כוחיה, אבל לפי המסקנא
 דמוקי לה כרבנן מצי למימר דרבי אחא אית ליה
 אומנא אפילו דרבי נפשות. אבל עד תימא
 דמשני: משום דאית ליה תרי ממונות אלא
 נמי דרבי נפשות. ואם כן אפילו לית ליה דרבי
 אחא משבחת לה אומנא דרבי נפשות לכול
 עלאם, כמז שעתלה על נשביה על ראיה וקב
 קרס של מזה, דאפילו רבנן מוזר בראי אומנא
 דכרובת פפרק "כל תרומתן לקמן (מז, ב) כגון
 שעתלה על נשביה על גבי דא אפילו ידיו ויש
 לומר: דהוה מצי למימר "ולעצמי"
על פי שנים עדים – כן היה, ובגאן דאמר
 (מכות ו, ב) ובמסדרין לו, א) גבי עירך
 דהרואי. **אזי** פי שיהא חזק פריסס ולבול
 רוח, שהרי בחורבה היה – לא היה פטור בשביל
 כך. דדוקא גבי מלות דהוה דפטרין ליה בפרק
 בתרא דיבמות (קכ, ב) משום דמיתירי קראי,
 דבתנא כמה זמנן "ויפיל עליו וימות", אבל במיתין
 בית דין לא מפיטר ברכי. תדע, דהא אמרין
 (מסדרין נז, ב) שהיו דנשכים אותו. ומייד, מכאן
 יש ללמוד ולאוקומא כגון דמיתיה בביתא דאמר
 ולא פריסס. וכן עירך לאוקומא למאן דמוקי בפרק
 "אלו נערות" (מכותב לו, ב) לקרא בשוגב, ומאי
 "ונקד" – נקדא מנולת.
א טריפה חזר אי שלם חזר – ותימא: הא אוליך
 בתר רובא. דמרטור דייקתן לה בפרק קמא
 דחולין (א, א) דלא הישנין רלמא מקום סוף
 נקב חזו ויש לומר: דמיתירי כגון דאיכא קנא דח
 טריפה חזר שלם. ורצין לידע איזה חזר ונעדים
 ונעדים

שהרי אמרה תורה: "על פי שנים עדים או שלשה עדים יומת המת", אלא המקום ופרע ממוך; אמרו: לא אזי משום עד ששכח נחש
ומת! – אפילו תימא אית ליה דרבי אחא, בשלמא ידעיה בלא ראיה משבחת לה, אלא ראיה בלא ידעיה חייב משבחת לה? מי לא
עני מידע אם גוי הרג או ישראל הרג, אם אדם שרפה הרג או שלם הרג? שמע מיהה כסבר רבי יוסי הגלילי: משביע עדי קנס –
פטור; דאי סלקא דעתך חייב, הני ידיעיה בלא ראיה אשבחן לה, ראיה בלא ידעיה מי לא בעי מידע גויה בעל בה ויפלו, בעל,
תבולא בעל בעולה בעל? ותיב רבי יהודה, ותיב רב יהודה וקא מיבעיא לה: ממנה מניחין בפני פלוני ופלוני,
ועדים

שבועות. שבועת העדות - פרק רביעי דף לד עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)"

תוספות

ועדים רואין אותו מבחוץ. ושאם היו מבנים היו יודעים אם היה פירען או הלואה. ובקונטרס פירש: שעל ידי שהם בחוץ לא הכיר בהם דתבע. **אמר** סחדי ואמר והשחק מים בעד עמוד זה אמר ריש לקיש הוזהב כפרן - ואם חאמר: בריש בבא מציעא דף ג, א: דאמר: ימנה לי בידך זהלה אמר: אין לך בידך כלום, והעדים מעידים שחיוב לו

ועדים רואין אותו מבחוץ, מאי? אמר ליה רב המנונא: וקלה מה טעון? אי אמר: לא היו דברים מעולם - הוזהב כפרן, אי אמר: אין, שקלי וידי שקלי - כי אתו עדים מאי הוין? אמר ליה: המנונא את, עול תא. הוזהב דאמר ליה לחבריה: מנה מניתי לך בצד עמוד זה, אמר ליה: לא עברתי בצד עמוד זה. אתו תרי סחדי אסחדיו ביה דהשחקין מים בצד עמוד זה. אמר ליה: לקיש: הוזהב כפרן. מתקופה לה רב נחמן: מאי דינא פרסאה הוא! מי קאמר מתקופה לה בעסק זה קאמר ליה! איקא דאמר, הוזהב דאמר ליה לחבריה: מנה מניתי לך בצד עמוד זה, אמר ליה: לא עברתי בצד עמוד זה מעולם. נפקו ביה סחדי דהשחקין מים בצד עמוד זה. אמר רב נחמן: הוזהב כפרן. אמר ליה רבא לרב נחמן: כל מילתא דלא רמיא עליה דאיניש, עבדי לה ולא אדעתיה. ויבי שמעון אומר: חייב פאן וחיבי פקדון? כו. מחכו עלה במערבא. מאי חובא? דקתני: מה לפקדון שכן לא עשה בו מושבע בנשבע מוד בשוגג, מכרי מושבע מפי עצמו בעדות חייב, מפי עצמו מנה ליה? דגמר מפקדון, פקדון נמי מושבע מפי אחרים נגמר מעדות! וימאי חובא? דלמא רבי שמעון בל וחובר מיתיה לה: מפי אחרים חייב, מפי עצמו לא כל שכן! אלא חובא אמוד בשוגג, דקתני: מה לפקדון שכן לא עשה בו מושבע בנשבע מוד בשוגג, מכרי מוד נבי עדות מנה ליה? דלא כתיב ביה "ונעלם", הכא נמי לא כתיב ביה "ונעלם"! אמר להו רב הונא: וימאי חובא? דלמא מוד דלאו בשוגג פפקדון - ממעילה רבי שמעון גמר לה! - והיוני חובא: אדגמר לה ממעילה נגמר לה מעדות. - מוסתפא, ממעילה הוה ליה למילף, שכן מעילה ממעילה. - אדרבה, מעדות תוה ליה למילף, שכן "תחבא" מ"תחבא"! - מוסתפא, ממעילה תוה ליה למילף, שכן מעילה בכל נהנה בקבוע חומש ואשם. - אדרבה, מעדות הוה ליה למילף, שכן חטא הדיוט בשבועה תבעיה וכפרה "ואיני" - הנך נפישין. - אלא מאי חובא? כי אתא רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע מפי רב אמרי: היינו חובא, מכרי רבי שמעון וגויה שוה גמור. למה ליה דפרי: מה לפקדון שכן לא עשה בו מושבע בנשבע מוד בשוגג. - ומאי חובא? דלמא כי פריך - מקמי דתיקום ליה וגויה שוה, בתר דקמא ליה וגויה שוה לא פרי: - ולא? והאמר להו רבא בר אימי לרבנן: מאן תנא שבועת הפקדון לא ניתי ודוהה לכפרה? רבי שמעון הוא! - דלמא מוד בשוגג פריך, דגמר לה ממעילה, דהנך נפישין, אבל מושבע בנשבע לא פריך. - והתדר עדות ותגמר לה מפקדון, מוד דלאו בשוגג: מה פקדון - שוגג אי, מוד לא, אף עדות - שוגג אי, מוד לא, כי חיבי דילף פקדון ממעילה להי

השתא יתא הוזהב כפרן ויפרע הכל, ולא נרע עדות שהעידו שחיבי חמישים שהדחתו והכאן ויש לומר: דהבא דקאמר "לא עברתי בצד עמוד זה" משמע דבעי למיירי דאם עברתי במעלה בעד עמוד זה אני חייב, ולכן היה כפרן בכל שהעידו עדים שהשחקין עמוד זה, אבל הוה לא הוזהב כפרן אלא בחמישים, לייגמר מפי רבי דייב דומר שבועת העדות משבועת הפקדון - תימה: דלמא הא דקטב רבי שמעון במעלה דעשה בו מושבע בנשבע שבועת העדות, היינו משום דלברר דקם ליה גורא היה וחי: דהא כל במה ליה קים ליה גורא שוה, על כרחיך בימה מציער לא מצי למילף, דאיכא למיפרך דמה לפקדון שכן עשה בו שנים באנשים. לייגמר נמי שבועת הפקדון כו - פירוש: ליגמר מניה בימה מציער כדפרישתי לעיל, ואם חאמר: כל במה ליה ידע הכא דמדיח כשגוג, הכי מצי גמרי דא חובא למפריש ליה כשגוג, הוזהב העדות שכן עשה בו איש כשגוג ויש לומר: דהשתא נמי מתריידיה פריך, ורשאי דמילתא נקט.

פקדון נמי לא כתיב ביה ונעלם - תימה: ויחי מדימי פקדון לעדות: דהוה כתיב גבי בישוי ותומאט מקדש וקדושי וכתובי ביה "ונעלם" וברידה לא כתיב. דליכא למימר דאכתי לא סמיק אדעתיה עד לבסוף, מדקאמר בסוף אורגמר ממעילה נגמר מעדות - משמע דפשיטא ליה בעדות טפי במפקדון משמעא דפרישית ויהוה יש לומר, דהא דפשיטא ליה בעדות טפי - משום ליה פריך למילף עדות ממעילה כמו פקדון, דהא רמי למעלה.

הנך נפישין - ויחייב. כל במה ליה קים להו וגויה שוה ד"תחבא" את לן למילף טפי ממעילה לא בימה מציער משום דנפישין, אבל לברר דקם לן גורא שוה - וילפין מעדות אף על גב דהנך נפישין כדאמרין בפרק "ארבעה מחזורי כפרה" (בריות ט, א) דגורא שוה עריפא. ממעילה ממעילה לא גורא שוה היא. ותימה: כיון דרבי שמעון גמר גורא שוה, מנא ליה לרבא בר אימי בסוף, דקאמר מאן תנא שבועת הפקדון לא ניתי ודוהה לכפרה רבי שמעון הוא? את אור גורא שוה למחצה ואפילו היתה בקלה ביה, ככל מקום חקשי, דמאי טעמא דרבי שמעון? ושמא קסבר דמעילה מעילה גורא שוה היא.

ועדים רואין אותו מבחוץ - ולא הכיר דתבע בהם. הוזהב כפרן - שררי אלו ששנה לו, ואף על פי שאין יודעין אם הלואה אם מתנה נעשה כפרן דבר, שררי אמר לו יאל ודו בריש מעולם! ואין נאמן עד שבועתו. **המנונא את קול** - אתה ראוי ליכנס לבית המדרש, שאתה מוכיחם את רבך. כל - פילתא דלא רואי קליה דאיניש - כי חבא, שאין לאדם לשום אל כלל בו דקומטות שוהא משחק שם מים לדווח וכו' עילוק, מחכו עלה במערבא - אתא דרבי שמעון דגמר פקדון בגורא שוה ד"תחבא" "תחטא". בקל וחומר פרייה לה - מניה וביה, ולית ליה גורא שוה. **מפשיטא גמר לה** - נאמר כאן (והקרא ה) "ונעלם מעל", ונאמר להו (שם) "כי תושע מעל", נפשיה מעיט - לחובא, בגורא שוה ד"תחטא" "תחטא" שכן מעילה בכל נהנה בקבוע חומש ואשם - בשנים נאמר מעילה, ושנים נהנים בכל, אבל עדות אינו נוהג אלא בראוי להעיד. ושניהם נהנו בעבירה כשרים, מה נהנה מן הקדש זה כפר מנון, לאפוקי עדות שלא נהנה. ושניהם בקרבן קדוש, עדות בעלה וידור, ושניהם בחומש ואשם, וקדוש בחבאט ואין שם חומש. שכן חטא הידוש בשבועה תבעיה וכפרה ואיני - בשנים נאמר "תחטא", ודני עם הדחית, אבל מעילה דניו עמו ההקדש. ושניהם בשבועה, ועל ידי חבירה ונפיהו רב כאן, ובשניהם נאמר ואין, מה שאין כן במעילה. הני נפישין - דתבעיה ונפיהו חויה היא אמר, כדרי שפעון גורא שוה - ד"תחטא" "תחטא" גמיר, דקתני סיפא דמילתיה: הלמוד למוד "תחטא" "תחטא" לגורא שוה, אמאי פריך ברישא: לא עשה בו מושבע בנשבע ומוד כשגוג? כי חיבי דגמר עדות פקדון ליען שאנו מדבר אלא מתביעת מנון, נגמר נמי פקדון מעדות למושבע בנשבע מוד כשגוג דלמא כי פריך - שכן לא עשה בו, מקמי דתיקום ליה גורא שוה - בתחלת ששנותו, כשהיה בא ללמוד בביתו. אדחייב כאן וחיבי פקדון, אבל לברר דקמא ליה גורא שוה ד"תחטא" "תחטא" לא שפעון ליה פריכה, והא דפריכה ברישא - לא משום דסבירא ליה (הא דוהו) ודא (היו) נגמיר גורא שוה מריב, אלא להדריך בא שהנריך גורא שוה לכתוב, שלא תאמר: למיך הוצרכה והלא יש ללמוד בימה מציער, לפיכך התחיל ללמוד תחלה בבנין אב, והודיע תשובות שיש להשיב עליו, לכך הוצרכה גורא שוה, וכן דרך אהאס וספרי וספרא - אלא - פריך: דהא כלומר, ובתר דקמא לא היה פריך? כלומר, דילף את נמי גורא שוה שעשה בו מושבע בנשבע ומוד כשגוג והא אמר ליה רבא בר אימי כי "אתי בי" - בפרק "שבועת הפקדון" רבי שמעון הוא - דאמר: לא עשה בו מוד כשגוג. אלמא סבירא ליה כי פריכהו והא דלא פריכה לגורא שוה בהא פריכה בתר דקמא ליה - משום דגורא שוה מושבע אתו מליכי עליה, ומנשי: דלמא כי פריך מוד כשגוג פריך, במוד כשגוג הוא דסבירא ליה כי פריכה קמיתא ואפילו בתר גורא שוה, משום דגמר ליה ממעילה דלא עשה בו מוד כשגוג. ונחא ליה לגורא ממעילה לפיכך ולא מעדות לחובא, משום דהנך נפישין כדאמרין לעיל: שכן מעילה בכל נהנה בקבוע חומש ואשם, אבל מושבע בנשבע - מילף ליה פקדון מעדות, ולא סבירא ליה בפריכה מדקמא ליה גורא שוה, וליכא חובא. ופרישין: ויתדר עדות בו" - כלומר, היינו חובא לברר דגמר פקדון ממעילה למוד דלאו כשגוג, הכי פריך: ואמר בעדות שעשה בו מוד כשגוג בתר דקמא ליה גורא שוה ד"תחטא" "תחטא", ליהדר עדות וילפין פקדון למוד דלא כשגוג, דהא לפא פקדון מעילה ונפישין:

רש"י
שבועת העדות – פרק רביעי דף לה עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל" – (שטיינזלץ)
חוססת

ומשנה להכי כתבה כ"ו. **משנה** אלא על תביעת ממון במקדון – שאילו העידתו היו
מחייבין אותו ממון. אבל זה אם העידתו לא היה מחייב, שהיה יכול לומר "חזורני ב"י.
משביע אני עליכם – כולה מתניתין מפרש בגמרא. **גמרא** ויש לו – שיש ממון עלי.
והוא קד – שהיה עד באותה שעה. **פשיטא** – דאי לא עדים בנינו מאי איצטרך למתני

להכי כתבה ורחמנא לעדות גבי שביעות מיטו וגיב
 שומאט מקדש וקדשיו, ודבכלו נאמר בהו "ונעלם"
 וכן לא נאמר בהו "ונעלם", להכי על המידו כשנו.
משנה "משביע אני עולכם אם לא תבואו ותעדינו
 שאמר איש פלוג ליתן לי מאתים זו, ולא תמן" - דרי
 אלו פסוים, שאין תיבין אלא על תביעת ממון
 כפקדון, "משביע אני עולכם כשפתעו לי עדות,

אלו פטורים, מפני שְׁקֶרְמָה שְׁבוּעָה לְעֹדוֹת. עֲמֹד בְּבֵית הַקִּנְסָה שָׁאם אַתֶּם יוֹדְעִין לִי עֲדוֹת, שֶׁתְּבֹאֹז וּתְעִידוּנִי" - הָרִי אֵלֹז פְּטוּרִין לִשְׁעִים: "מִשְׁבְּעִי אֲנִי עֲלֵיכֶם אִישׁ פְּלוּנִי וּפְלוּנִי שָׁאם אַתֶּם יוֹדְעִין שְׁבוּעָה שָׁאֲנִי אֲנִי יוֹדְעִין לָךְ עֲדוֹת", וְהֵם יוֹדְעִין לִי עֲדוֹת עַד הָן קִרְבֹּז אוֹ פִּסּוֹל - הָרִי אֵלֹז פְּטוּרִין. שְׁלַח בֵּיד עֲבֹדוֹ, אוֹ שָׁאמֶר עֲלֵיכֶם שָׁאם אַתֶּם יוֹדְעִין לוֹ עֲדוֹת, שֶׁתְּבֹאֹז וּתְעִידוּהָ - הָרִי אֵלֹז תּוֹכֵעַ. **נִמְרָא** תְּנוּ רַבְּנִין: "מִשְׁבְּעִנִּי עֲלֵיכֶם אִם לֹא תְּבֹאֹז וּתְעִידוּנִי" מֵאִתָּהּ וְהוּא, וְלֹא תָנוּ, יְכוֹל יְהוֹ חֵיבִין? תִּלְמֹד לִזְמִיר: "תְּתַחֲמָא" רַבָּן דְּכִאֵן, וְנֶאֱמַר לְהֵן "תְּתַחֲמָא", מַה לְהֵן לְבִרְכַּת קִמְזוֹ מִזֶּן וְשֶׁ לוֹ. "מִשְׁבְּעִי אֲנִי עֲלֵיכֶם שֶׁשְׁתַּדְרֵעִי לִי עֲדוֹת" כו'. תְּנוּ רַבְּנִין: עַד לִי עֲדוֹת שֶׁתְּבֹאֹז וּתְעִידוּנִי, יְכוֹל יְהוֹ חֵיבִין? תִּלְמֹד לִזְמִיר: יְדִי אוֹ רָאָה אוֹ יָדַע, מִי שֶׁשְׁקֶרְמָה עֲדוֹת לִשְׁבוּעָה, וְלֹא שֶׁשְׁקֶרְמָה הִנְסָתָה וְאִמֶּר מִשְׁבְּעִנִּי עֲלֵיכֶם. אִמֶּר שְׁמוּאֵל: אִפְּלוּ עֲדִיו בִּינִינָה, וְאִי עֵינֵיהֶם, מַהוֹ דִּתְכִּימָא: כִּמְאֵן דִּתְכִּימָה לְהוֹ דְּמִי, קִא מִשְׁבְּעִי לִי. שֶׁל כִּנִּי אֲרֵם עוֹמְרִין וְעִדִּיו בִּינִינָה, וְאִמֶּר לְהוֹ: "מִשְׁבְּעִנִּי עֲלֵיכֶם שֶׁתְּבֹאֹז וּתְעִידוּנִי", יְכוֹל יְהוֹ חֵיבִין? תִּלְמֹד לִזְמִיר: "וְהוּא עַד", אִפְּלוּ אִמֶּר "כָּל הַעוֹמְדִין כֵּאֲן"? תִּלְמֹד לִזְמִיר: "וְהוּא עַד", וְהֵרִי שְׁבַע אֲנִי עֲלֵיכֶם. תְּנוּ רַבְּנִין: אִמֶּר לִשְׁעִים: "מִשְׁבְּעִי אֲנִי עֲלֵיכֶם" יְכוֹל יְהוֹ עֲדוֹת, שֶׁתְּבֹאֹז וּתְעִידוּנִי, וְהֵן יוֹדְעִין לוֹ עֲדוֹת עַד מִפִּי עַד, פִּסּוֹל, יְכוֹל יְהוֹ חֵיבִין? תִּלְמֹד לִזְמִיר: "אִם לֹא יִגְדֹ וְנִשְׁאָ עוֹנִי"

28 בראון לְהַגִּיד הַתּוֹכֵחַ מִדָּבָר. "שֶׁלֹּחַ בֵּיד עֲבֹדָה" וכו'. תָּנוּ רַבֵּנּוּ: שֶׁלֹּחַ בֵּיד עֲבֹדָה, או שֶׁאֵמָר לָהֶן הַתּוֹכֵחַ: "מִשְׁבִּיעַנִי עֲלֵיכֶם שֶׁאֵם אֲחֶם
29 וְיִדְעִין לֹא עֲדוּת, שֶׁתּוֹבֵאוּ וְתַעֲדוּהוּ", כִּיֹּל יְהִי חֲתִיבֶיךָ תִּלְמִיד לֹאִר: "אֵם לֹא יִגִּיד וְנִשָּׂא עֲוֹנוֹ". מֵאִי תִּלְמָדוּ? אָמַר רַבִּי אֱלֶעָזָר: "אֵם
30 לֹא יִגִּיד" כְּתִיב, אֵם לֹא לֹא יִגִּיד - וְנִשָּׂא עֲוֹנוֹ, וְאֵם לֹאֲחֵר לֹא יִגִּיד - פְּטוֹר. **מִשְׁנֵה** "מִשְׁבִּיעַנִי (אֵנִי) עֲלֵיכֶם", "מִצְוָה אֵנִי עֲלֵיכֶם",
31 "אִסְרָכֶם אֵנִי" - הָרִי אֵלֹו חֲתִיבֶיךָ; "בְּשִׁמְכֶם וּבְאֵרֶיךָ" - הָרִי אֵלֹו פְּטוּרִי; "בְּאֶפֶךָ דִּלֶּת" בְּ"יֹד הִ", בְּ"שֵׁר", בְּ"צִבְאוֹת", בְּ"חֲנוֹן וְרוּחֹם",
32 בְּ"אֶרֶךְ אִפִּים", בְּ"רֵב חֶסֶד", וּבְכָל כְּהֲנוּיִן - הָרִי אֵלֹו חֲתִיבֶיךָ. הַמְקַלֵּל בְּכֹלֵן - חֲתִיב, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר, וְחֲכָמִים פּוֹטְרִין. הַמְקַלֵּל אֲבִיו
33 וְאָמֹו בְּכֹלֵן - חֲתִיב, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר, וְחֲכָמִים פּוֹטְרִין. הַמְקַלֵּל עַצְמוֹ וְחֲבִירוֹ בְּכֹלֵן - עוֹבֵר בְּלֹא תַּשְׁוֶה. "יִכְבֹּה ה' אֱלֹהִים", וְכֵן "כִּכְבֹּה
34 אֱלֹהִים" - זוֹ הִיא אֵלֶה הַתּוֹכִיחַ בַּתּוֹרָה. "אֵל יִקְדֹּה" ו"יִכְבֹּד", ו"יִשְׁכַּח לֶךְ" - רַבִּי מֵאִיר כְּחִיב, וְחֲכָמִים פּוֹטְרִין. **גְּמָרָא** "מִשְׁבִּיעַנִי
35 עֲלֵיכֶם". מֵאִי קָאָמַר? אָמַר רַב הִיְדֵרָה, הִכִּי קָאָמַר: מִשְׁבִּיעַ אֵנִי עֲלֵיכֶם בְּשִׁבְעָה הָאֲמוּרָה בַּתּוֹרָה, מִצְוָה אֵנִי עֲלֵיכֶם בְּצוּאָה הָאֲמוּרָה
36 בַּתּוֹרָה, אִסְרָכֶם אֵנִי בְּאִסּוּר הָאֲמוּרָה בַּתּוֹרָה. אָמַר לִיה אֲבִי, אֵלֹא הָאֵ דְתִנִּי רַבִּי חֵיָא: "פּוֹלְכֶכֶם אֵנִי" - הָרִי אֵלֹו חֲתִיבֶיךָ, כּוֹבֵל
37 בְּאֲוִירָא מִי כְּתִיב: "אֵלֹא אָמַר אֲבִי, הִכִּי קָאָמַר: מִשְׁבִּיעַ אֵנִי עֲלֵיכֶם בְּשִׁבְעָה, מִצְוָה אֵנִי עֲלֵיכֶם בְּשִׁבְעָה, אִסְרָכֶם אֵנִי בְּשִׁבְעָה,
38 פּוֹלְכֶכֶם אֵנִי בְּשִׁבְעָה. "בְּאֶפֶךָ דִּלֶּת, יֹדִי הִ", בְּ"שֵׁר, בְּצִבְאוֹת, בְּחֲנוֹן וְרוּחֹם, בְּאֶרֶךְ אִפִּים, בְּ"רֵב חֶסֶד". לְמִיכְיָדָה, ד"הֲנוֹן" ו"רוּחֹם" שְׁמוֹת
39 נִינְהוּ וְרִמְיָהוּ: יֵד שְׁמוֹת שִׁמְקוֹן, יֹד שְׁמוֹת שְׁאִין נִמְקָחִין; אֵלֹו חֵן שְׁמוֹת שְׁאִין נִמְקָחִין; גְּנוֹן: "אֵלֹו", "אֲלֹהֵיךָ", "אֱלֹהִים", "אֱלֹהִיכֶם"
40 "אֲתִיה אֲשֶׁר אֲתִיה", אֶפֶךָ דִּלֶּת, יֹדִי הִ", בְּ"שֵׁר", "צִבְאוֹת" - הָרִי אֵלֹו אֵין נִמְקָחִין; אֲבָל "גְּדוּלָה", "הַגְּבוּרָה", "הַנּוֹרָא", "הַאֲדִיר",
41 ו"חֲזוֹק", ו"הַאֲמִיר", "הַעֲזוֹ", "חֲנוּן" ו"רַחֲם", "אֶרֶךְ אִפִּים", ו"רֵב חֶסֶד" - הָרִי אֵלֹו נִמְקָחִין! אָמַר אֲבִי: מִתְנִיתִן - כִּמִּי שְׁהוּא חֲנוּן,

במי

כפי שהוא תנון – ולא דרננו שם הוא, אלא בשם מי שהוא תנון. כתב אלה לפר מאלהים – שחזתו לכתוב אלהים וכתב אלה לפר – אין נמחקין עליו על פי שלא גמר את השם, שדרי שתי אותיות הללו שם לעצמו. חוץ מזה ב' – למלאך האמצעי קרא אדון, שכן באו לפניו מיכאל באמצע גבריאל מימינו רפאל ממנואל. אף זה קרש – דרבינו לעיל מיה וירא עליו יי' הדר בתיב ודעה שלשה אנשים. ואמר להקדוש ברך הוא אל נא תעבור מעל עבדך, והתן לי כאן עד שאבנים האדורות, מי שיש בידו ב' – ודבני קאמר: ואמר לוט אלהים באוניהם: אל נא ידו, ודור כלפי השם ואמר לו: אדוני, וזה נא מצא עבדך. גבנות – בתיב (מלכים א' כא) "ברך נבות אלהים". במביח – כגון (שופטים י') "לו בתי אלהים, ובגן (שם) "הקדש הקדשתי" (א'ת) והבס' לה

מדיד לבני' וגו' – הרי הוא אסור עלי בהקדש וגמרים שכן לעס עד שאנתנו מדיד לבני לעשות פסל ומסכה, וכן (שם יז) "נבחר ה' דרככם" כלפי שכניה אמר. אלה לפר חול – כגון (שם יז) "לו בית אלהים" (שם יח) "את אלהי אשר עשיתו לקדושים". שמות האמורים בגבנות – וישאלו בני ישראל מה" (שם כג) וכי מבטחי – שיעלחו ואינו עושה: הם לא ביטחו – הם לא שאלו אלא "האלה", ולא אמרו "התרתנו בידך". באוניהם – שביטחו – באורים ותומים – וכן "מי מדר אבנו בידך". הסכימו לדבריהם: ופאיתו ופאיתו ב'תו לבדנן, וציתם ויעסוק בתורה אחד משהו שבהם. וזה פשוט – וזול, שיהיה נבעת מאשמואלי כדאמר מבוססת גיטין (סו, ב'). דקפלא חז פשיטא – באגריא דעבודת המלך. כל מלכא האמורים גריא – כל מוקס שאמר מלכא, אלא הכי קאמר: אנת מלכא נבוכדנצר, מלך מלכא דהוא אלהא דשמיא מלכות חסא לך. וזהא כבר נאמר בשבועות האלה – מחבא שמעתי תידיא לאלה ולשבועה, וזו לא דיה חז למיכתב אלא "ייתן ה' את דברך שפולת". מה לחלן שבועה – דרבינו "הושעני". ומה לחלן בשם – דרבינו "ה' וגו' חשבע – "שבועה" ה' תדיה וגו' (שמות כב). [ואל תשבע] "אל תשבעו ובשמי לשקר" (ויקרא יט). קלל "יתן ה' אותך לאלה". לא תלל – כל קללת השם. כל קללת תיבוי לא תלל דבר" (שם). מה תשבע בשם ב' – וביריאת רבי תנינא, ומתניחין רבנן. נידה שיה – דנאמר כן (שם) "ואמר להלן "אלה". שבעה שבעה מנא ליה – ושמעה קול אלה' מנא ליה דרשבועה משתעה? נפקא מיא מדרגא – מנפיה דמשמעת דקרא הכי משמע, וכן הוא אומר – אלאמא אלה הא שבעה ב', ופרקינן: התיב "שבועת האלה" בתיב. שבעה שדא בקללה, אבל שבעה שאניה בקללה לא משתמע מחבא.

הבי

במי שהוא רחום קאמר. אמר ליה רבא: אי הכי, בשמינים ובארין? גמי, במי שהשמינים והארין שלו קאמר? – הכי השתא?! התיב פון דליכא מידי אחריןא דאיכא רחום ותנן, ודאי במי שהוא חנון, ודאי במי שהוא רחום קאמר, הכא פון דאיכא שמינים וארין, בשמינים ובארין קאמר. תנו רבנן: כתב אלה לפר מ"אלהים", אלה מ"מאי" – הרי זה אינו נמחק. שין דלת מ"שדך", אף דלת מ"מאי", צדי בית מ"בבאות" – הרי זה נמחק; רבי יוסי אומר: "צבאות" כולו נמחק, ודאי נמחק; רבי יוסי אומר: "הוצאתי את צבאתי את עמי בני ישראל מארץ מצרים". אמר שמואל: אין הלקה פרבי יוסי. תנו רבנן: כל הטפל לשם, בין מולפניו ובין מולאחריו – הרי זה נמחק. לפניו ביצד? "ל"י" – ל' נמחק, "כ"י" – כ' נמחק, "ו"י" – ו' נמחק, "מ"י" – מ' נמחק, "ש"י" – ש' נמחק, "ח"י" – ח' נמחק, "כ"י" – כ' נמחק; לאחריו ביצד? "אלהינו" – נ' נמחק, "אלהים" – ה"ם נמחק, "אלהים" – כ"ם נמחק. אחרים אומרים: לאחריו אינו נמחק, שפך קדשו השם. אמר רב הונא: הלקה פאחרים. (אברהם) דלמיא לבנות בגבנות בגימון שלמה דניאל, (סימן) כל שמות האמורים בתורה באברהם קדש, חוץ מזה שהוא חול, שצאמר: "ויאמר יי' אם נא מצאתי חן בעיניך", חנינא בן אחי רבי יהושע ורבי אלעזר בן עזריה משום רבי אלעזר המודעי אמרו: אף זה קדש. כמאן אקלא הא דאמר רבי יהודה אמר רב: גזירה הכנסת אורחין ויתר מהקבלת פני שכניה, כמאן הווינן. כל שמות האמורים בלוח חול, חוץ מזה שהוא קדש, שצאמר: "ויאמר לוט אלהם אל נא אדני הנה נא מצא עבדך חן בעיניך" וגו', מי שיש בידו להכית ולתחיות זה הקדש ברוך הוא. כל שמות האמורים בגבנות קדש, במביח – חול; רבי אלעזר אומר: גבנות – קדש. במביח – יש מן חול ויש מן קדש; אלה לפר – חול, יד הי – קדש, חוץ מזה שאלה לפר והוא קדש: "כל ימי חיות בית האלהים בשלמה". כל שמות האמורים בגבנות בגימון – רבי אלעזר אומר: חול; רבי יהושע אומר: קדש. אמר לו רבי אלעזר: וכי מבטחי ואינו עושה? אמר לו רבי יהושע: מזה שהבטחי עשה, והם לא ביטחו אם לבנות אם לבצר; פאחרית שביטחו – הפסימו על דן, שצאמר: "ונפחים בן אלעזר בן אהרן (הכהן) עמד לפניו בימים ההם לאמר האוסף עוד לצאת למלחמה עם [בני] בגימון אחי אם אהדל" וגו'. כל שלמה האמורין בשיר השירים קדש, שיר למי שהשלוש שלו, חוץ מזה: "פרמי שלי לפני האלה לך שלמה" – שלמה לירידיה, "ומאתים לנמרים את פריי" – רבנן, ויש אומרים, אף זה חול: "הנה מפתח של שלמה ששים". – אף זה ולא מיבעי האידך? אלא הא דאמר שמואל: מלכותא דקטלא חז משיתא בעלמא לא מעינש, שצאמר: "פרמי שלי לפני האלה לך שלמה". למלכותא דרדקא, "ומאתים לנמרים את פריי" – למלכותא דאינא; שמואל לא כתבא קמא ולא פיש אומרים: – אלא דכתיב קאמר, ויש אומרים: זה – קדש, וזה הוא חול – ד"מפתח", ושמואל דאמר פיש אומרים. כל מלכא האמורים דניאל חול, חוץ מזה שהוא קדש: "אנת מלכא [מלך] מלכא די אלה שמיא מלכותא חסנא ותקפא ויקרא יתב לך", ויש אומרים: אף זה קדש, שצאמר: "מרי חלמא לשנאך ופשרה לערך", למאן קאמר? אי סלקא דעתך לנביכך נצר קאמר ליה, שגאותיה מאי ניתו – ישראל, מילת קא לייט להו לישראל? – ותנא קמא סבר: שונאי ישראל איכא, שונאי גוים ליכא? "ובכל בגימון – הרי אלו תיבין" ב'. ורמינן: "יתן ה' אותך לאלה ולשבועה" – מזה תלמודו לומר? והלא כבר נאמר: "והשביע הכהן את האשה בשבעת האלה". ל' שצאמר: "ושמעה קול אלה", נאמר כאן "אלה" ונאמר להלן "אלה", מה להלן שבעה אף כאן שבעה, מזה להלן בשם אף כאן בשם? אמר אביי, לא קשיא: הא רבי חנינא בר אביו, הא רבנן, דתניא, רבי חנינא בר אביו אומר: הואיל ואמר תורה השבע ואל תשבע, קלל ואל תלל, מה השבע בשם – אף לא תשבע בשם, מה קלל בשם – אף לא תלל בשם. ורבנן, אי גמיר גזירה שוה – ניבעי שם הפיוחה, אי לא גמיר גזירה שוה – אלה דשבעה היא מנא להו? – נפקא להו מדרגא: "אלה" – אין אלה אלא לשון שבעה, וכן הוא אומר "והשביע הכהן את האשה בשבעת האלה". התיב "שבועת האלה" בתיב: הכי קאמר: "אלה" – אין אלה אלא בשבעה, וכן הוא אומר: "והשביע הכהן את האשה בשבעת האלה".

הכי גרס בקטנסר דרבינו גנאל: אלא לעולם איפך ובאיסורא אית ליה ובכפונא לית ליה
ושאני סוטה דאיסורא דאית ביה ממונא הוא. ובספרים היה כתוב "לא תיפוך". והקשה
בקטנסר, ולרבנן דפסרי מי ליה לזו דשתיין בין במויה וטראה לתרץ: דהא דפסרי משום
דבעין שם מיתחא, ואינינו מאלוהים קאי. אף על גב דכבר אפילו: אידי דתנא רבי מאיר

מוכדי – תנא נמי ובכפונא שתיין, ואם תאמר
התנה סוטה דלית ליה לרבי מאיר מכלל לאו
אתה שומע, דף משום דאית ביה ממונא. אבל
אבתי חוקשה מכל הנהו קרא דמיתיי פרק שליש
דקדושין (א. ב.) מכלל לרבי מאיר היינו דכבר
זאם בחקתי וגו' וכן "אם תטיב" ראם תאבר
זאם לא יתחטא, משמע דמיערף רבי מאיר
כפלא אף על גב דליכא אלא איסורא גירודא וש
לומר: דאית בחקתי דאית חטיב? ראינו תאבר
איכא כהה מנה דאית כדו ממונא, דהא
יתחטא? נמי שייך לענין מנון, כגון מנון תרומה.
אלא קשיא לרבנן: הוה, ודכפר פרק קמא גדרים
(ג. ב.) גבי דור ליה לרבי מאיר מכלל לאו
אתה שומע, אף על גב דליכא אלא איסורא
ואומר דרב רבנן יום טוב, ודקא באיסור תמור
הא דאית ליה לרבי מאיר מכלל לאו אתה שומע
הי, כגון שתיין ון ופרעי ראש דבמיתה, וכן נמי
גבי "שבועה שאין אכל לך" פרק שני גדרים
(ט. א.) משמע דאית ליה משום דאיסור תרומה
הוא, ודחיש בפרק בורא דיומא (פ. א.) חייב
כרחוק רלא תשא, עתה, ולקמן בריש "שבועת
הדינים" (ל. א.) נמי אמרין: כדעור כל העולם
כשאמר קדוש קדוש הוא ואל תשא, ואל
תאמר: והלא בקדושין (שם) בעי רבי מאיר תנאי
כפל בשבועה, גבי "ואם תהיה מאלתי" ויש לומר:
דהתם איכא ממונא, דכתיב "וכל טוב ארונך
בידי".

הדרן עלך שבועת העדות

שבועת הפקדון, אשם בכסף שקלים – באשם
מעילות חבית ומעילה לפינן שאר
אשמות.

אֶלָּא אִיפּוּךְ, אֶפְּלוּ בְּאִיסוּרָא לִית לִיה. מִתְקַרְף לִיה
רַבִּינָא: וּבְאִיסוּרָא לִית לִיה? אֶלָּא מַעֲקָה, שְׁתַּיִין וְ
וּפְרַעְיָן, רֹאשׁ דְּבִמְיֹתָהּ, הָכִי נִמְי לִלִית לִיה לְרַבִּי מֵאִיז? וְ
וְתַתְּנָה, אֵלּוּ שְׁבֻעֵימֶיהָ: שְׁתַּיִין וְ וּפְרַעְיָן רֹאשׁ! – אֶלָּא
לְעוֹלָם תִּיפּוּךְ, כִּי לִית לִיה – בְּמִמּוֹנָא, בְּאִיסוּרָא אִית
לִיה, וְשֹׁאנִי סוֹטָה דְּאִיסוּרָא דְּאִית בִּיה מִמּוֹנָא הוּא.

הדרן עלך שבועת העדות

שבועת הפקדון נהנת באנשים ובנשים, ברחוקים
ובקרובים, בקשרים ובכפונאים, בפני בית
דין ושלא בפני בית דין – מפי עצמו, ומפי אחרים
ואינו חייב עד שיתכפרו בבית דין, דברי רבי מאיר;
והכפנים ואמרים: בין מפי עצמו בין מפי אחרים –
בין ששפר בו חייב, וחייב על דיון השבועה, ועל
שנותה עם דיון הפקדון, ואינו חייב על שנותנה
גרידא. ומה חייב על דיונה? אשם בקסף שקלים.
שבועת הפקדון ביצד? אמר לו: "מן לך פקדוני
שש לי בידך", – "שבועה שאין לך בידך", או
"אמר לו: "אין לך בידך", – "משביעך אני", ואמר:
"אמר לו – הרי זה חייב, השביע עליו המש פנקמים,
בין בפני בית דין ובין שלא בפני בית דין, וכפר –
חייב על כל אחת ואחת. אמר רבי שמעון: מה
מעם? מפני שכולל לחזור ולהודות. היו המששה
תובעים אותו, אמרו לו: "מן לנו פקדון שש
לנו בידך", – "שבועה שאין לךם בידך" –

אינו חייב אלא אחת. "שבועה שאין לך בידך, ולא לך לך" – חייב על
כל אחת ואחת; רבי אליעזר אומר: עד שאמר "שבועה", באחרונה; רבי שמעון
אומר: עד שאמר "שבועה" לכל אחד ואחד. "מן לי פקדון ותשומת יד גול ואבדה שש לי
בידך", – "שבועה שאין לך בידך" – אינו חייב אלא אחת. "שבועה שאין לך בידך פקדון
ותשומת יד וגול ואבדה" – חייב על כל אחת ואחת. "מן לי חסין ושעורין ובכפונא ששין
בידך", – "שבועה שאין לך בידך" – אינו חייב אלא אחת. "שבועה שאין לך בידך חסין ושעורין
ובכפונא" – חייב על כל אחת ואחת. רבי מאיר אומר: אפילו אמר: "החיה ושעוריה ובכפונא"
– חייב על כל אחת ואחת. "אנשתי ופיתיתי את בתי", והוא אומר: "לא אנשתי ולא פיתיתי",
משביעך אני, ואמר: "אמן" – חייב, רבי שמעון פטר, שאינו משלם קנס על פי עצמו;
אמר לו: אף על פי שאינו משלם קנס על פי עצמו, משלם בשעת ופנס על פי עצמו. "נגבת
את שורך", והוא אומר: "לא נגבת", – "משביעך אני", ואמר: "אמן" – חייב; "נגבת, אכל
לא מבחתי ולא מבחתי", – "משביעך אני", ואמר: "אמן" – פטור. "המית שורך את שורך",
והוא אומר: "לא המית", – "משביעך אני", ואמר: "אמן" – חייב; "המית שורך את עבדך",
והוא אומר: "לא המית", – "משביעך אני", ואמר: "אמן" – פטור. אמר לו: "הכלתי בו וגשיתי
בי בחבורה", והוא אומר: "לא הכלתי ולא עשיתי בך בחבורה", – "משביעך אני", ואמר: "אמן"
– חייב; אמר לו עבדך: "הפלתי את שני נסיומית את עני", והוא אומר: "לא הפלתי ולא
סימית", – "משביעך אני", ואמר: "אמן" – פטור. והלל: כל המשלם על פי עצמו – חייב,
ושאנו משלם על פי עצמו – פטור. גמרא ואם בר אהא בר הונא ורב שמואל גזריה דרבה
בר בר חנה ורב זעקא ברית דרב יהודה תנו שבועות בי רבה, פגע בהו בר כהנא, אמר
לזו:

שתיין ון – דבמיתה לא שמענן לה אלא דא (סנהדרין א. ב.) דכתיב (ויקרא
(י) ויין ושכר לא תשת ולא תמות, דא אם תשתו בכונאם אל אחד מן מועד המוות. פירוש
ראש – נפקא לן (סנהדרין שם) מדאיתקש לשתיין ון בספר יחזקאל (נח). והתנן אלו
שבמיתה – ולא פליג איש עליה. הכי נתיסין: אלא לעולם איפך ון לית לי כפונא
כלומר, אלא כי נפכת ביה – לא תימא אפילו
באיסורא לית ליה. אלא דאי ראי ליה, ומשום
הכי ליכא פלוגתא גבי שתיין ון, ושאינו סוטה
דאיסורא דאית ביה ממונא הוא – גבית
כתובה, ושבעה דמתניתין נמי על דין ממון
באה, הלכך רבי מאיר פטר כדאפיקין, ובלאו
איפך ליכא לתירוהו, דאם כן לרבי מאיר
שבועה דמתניתין איסורא גירודא הוא, דעל
כרוך בחבי איצטריך לן לאקדושין (והא
השבעת עד אחד שאנו לא למנון). ואי רבנן
פטרי בה, אלמא לית ליה מכלל לאו אתה
שומע מן אפילו באיסורא גירודא, אם כן שתיין
וין דבמיתה לרבנן מנא להו? וכן נמצא לשון
בבלי בספרים ישעיה, לא אימנא לא תיפוך
משום קושא דשתיין וין לרבנן.

הדרן עלך שבועת העדות

משנה שבועת הפקדון, באנשים ובנשים ב' –
אידי דתנא בשבועת העדות "אנשים
ולא בנשים" כו', תננוה נמי כלולה. בקרובים –
שבעל הפקדון קרוב לזה שהפקדון אצלו. בפני
בית דין ושלא בפני בית דין – אם מפי שבע
שהוציא שבועה מפה, או שענה "אמן" אחד
שבועה ואחר כך הודה – חייב קרוב, דכתיב
(ויקרא א. ב.) "וכתש בעמיתך לא דוד". ושפי אתריש
– שלא ענה "אמן", כגון "משביעי עלך שתחזיר
לי פקדוני", ואמר "אין לך בידך" – אינו חייב עד
שיכפר בבית דין. משום דמשבע מפי אחרים
בפקדון לא חביב, ומשבעת העדות גמרינן לה
וסבירא ליה לרבי מאיר: דין מניה ומניה, דהתם
בבית דין כדפרישנא בפקדון לעיל (לא. א.).
והכפנים ואמרים ב' – דסביר ליה ליה מנה
ואוקי באחרת, כדפרישנא בפקדון לעיל (שם).
וחייב על דיון שבועה – דלא כתיב בהו "עלעל".
דיון השבועה – שזכור על הפקדון, וידוע
שמתחייב על כפירתו קרוב, ועל שנתת עם דיון
הפקדון – ששנן בקרבן והודי בפקדון. וידוע
דחזי בפקדון וכפר, אבל אינו ידע אם חייב עליו
קרוב וכו'. ואינו חייב על שנתת גירודא – אמר
סבור לשבעי ממונא, משום דאנוס הוא, ככסף
שקלים – הקניו בשני שלמים, דכתיב חבית חבית
א. גבי אלוהאש "בערכך כסף שקלים". ופני
שכולל לחזור ולהודות – חסר פיריה, נמצא
שכלל שבועה הוא כופר מנון. שבועה באחרונה
– "אין לך בידך לא לך ולא לך בשבועה", והשתא
קימא "שבועה" אכולהו. אפילו אמר השה
ושוערה ובכפונא – בגמרא מפרש לה, שאינו
חייב קנס על פי עצמו – וכן דאי אודי לא
מחייב לשלומי, כי כפר נמי לאו ממונא קאי כפר
לית אלא משלם בנשית ופנס וכו' – הליכא ממונא
כפירה. ובגמרא מפרש פלוגתיהו. המית שורך
את עבדך – קנסא הוא, ומשלם שלשים שלמים
אפילו אינו שוה אלא דער. אמר לו עבדך הפלתי
את שני – קנסא הוא, שצינא את עבדך לחרות
בשכיל אורי, דהרי הוא בכחתינו. גמ'
הוד

רש"י
שבועות. שבועת הפקדון – פרק חמישי דף לז עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)"
תוספות

חייב בשבועות הפקדון והחזיר בו מהו – חייב קרבן, או מלקות, או שניקה? וגבי שבועת העדות, אף על גב דחייב נמי מיד כשנגזר – ליכא למיבעי דך בעיא, משום דאין התראת דראי בשבועת העדות, ומי ידע שהם יודעים לו עדות ויכול להתירו בו. **לא אשכחן מיד דמיתר** קרבן – לאו דוקא כל התורה קאמר, שהרי ארבעה מביאין על חודן כשנגזר הבא על השפחה. ונזיר שנגזר. ושבועת העדות. ושבועת העדות.

לזה: חיד בשבועות הפקדון והתרו בו, מהו? מיהו?
החדוש הוא, דבכל התורה לא אשכחן מיד דמית
קרנ והכא מית קרנ - לא שגא אחרו ביה ולא שגא
לא אחרו ביה, או דלקא הני מילי חיבא דלא אחרו
ביה, אבל חיבא דאחרו ביה - מילקא לקי, קרנ לא
מית; או דלקא הא והא עברנא? אמרו ליה, תנינא:
מיתרה הימנא שבעות הפקדון, שחיבין על דוניה
נכות ועל שגגתה אשם כבסא שקלים; מדקאמר לה
על דוניה נכות? - מכלל דאחרו ביה, וקאמר: נכות
אין, קרנ - לא. ומאי חומרא? דנחא ליה לאיניש
דמית קרנ ולא ללקי. אמר להו רבא בר איתי: מאן
תנא דיון שבעות הפקדון לא נימן לכפרה? רבי
שמעון, אבל לרבנן קרנ נמי מית. אמר להו רב
כהנא: בר מיה דתהיא, דאנא תנינא לה וחיב תנינא
לה: אחד דוניה ואחד שגגתה - אשם כבסא שקלים;
ומאי חומרא? דאילו תתא נכות ביה, דנקא, והכא
אשם כבסא שקלים. - ולגמור מיתו - דלקא דלא
אחרו ביה. ליצנא אחרינא, תא שמע: אין חיבין על
שגגתה, מה הן חיבין על דוניה? אשם כבסא שקלים;
מאי לאו בראתרו ביה? - תא נמי דלא אחרו ביה.
תא שמע: לא, אם אפרת גבויר כטא שפן לוקה,
תאמר בשבועות הפקדון שאינו לוקה? מדקאמר לוקה
- מכלל דאחרו ביה, וקאמר: תאמר בשבועות הפקדון
שאינו לוקה, אבל קרנ מית! - מאי לאו לוקה -
דאין נפטר ממלקות. - מכלל דאין מיתא נפטר
במלקות? לא קרנ כתיב ביה - תתא דמית קרנ,
כי חיבי דתחיל עליה נזירות כפירתה. אמריה רבנן
קמיה דרבה, אמר להו: מכלל דכי לא אחרו ביה
ואיכא עדים - מיתבי? פסית דברים בעלמא הוא!
אלמא קסבר רבה: הופר בממון שיש עליו עדים -
פטור. אמר ליה רב חנינא לרבה, תניא דתסמיע קל:
"וכחש בה" - פט למודה לאחד מן האחין או לאחד
מן השותפין, "וגשבע על שקר" - פט ללזה בשטר
ללזה בעדים. אמר ליה: או משום מה לא תסמיע
באומר: "מותר ולא ליתני בעדים", ליתיה, ולא ליתני
בשטר: "מותר" מדקמני: "וכחש בה" - פט למודה
לאחד מן האחין או לאחד מן השותפין; תאי לאחד
מן האחין חיבי דמי? אלימא דאדרי ליה בפלגא דדיה
- תא איכא פסדה דאדרי! אלא לאו דאדרי ליה:
"מתרנין חפתי", ואמר להו: "לא מתר מנינין חפתי",
דהיא ליה פסדה דברים בעלמא, ומדרישא פסדה
דברים, סתם פסדה דברים. (סמין) חושבא פסדה
רבנא: הויא חפתי חפתי (והא) לא שמיני אנו חפתי ואל

הפקדון. **חבי נרטיס**; אמר לה תנינא חמורה
הימנא בעשות הפקדון שחיבין על דונה מכות
ועל שגנתה אשם בבסך שקלמ דקמאר על
דונה מכות ממלל דאדאר ביה דקמאר ממון אן
קרבן אל ומאי חמרא דנחא ליה לאניש דמיית
קרבן ולא לילק. אמר לה רבא רבי אמא מן און
שבות הפקדון אל ניוון דונה לכפרה ביה שמוען
היא. אמר לה רב כחא רב מינה דחזיא דאנא
תנינא דכר תנינא אל חד דונה ואחד שגנתה
אשם בבסך שקלמ ומאי חמרא דאילו קר
חטאת רב דנקא חבא אשם בבסך שקליס
ולגימור מינה דאדאר ביה - והכי
פירשה: חמורה מינא בעשות הפקדון משבות
הערות. שחיבין על דונה מכות, מה שאן כן
בעדות שאין כן ההרואה דראי. ועל שגנתה עם
הון הפקדון שאין בבסך שקליס, ויחזרה - קרבן
עולה ויורד. **מבות אן קרבן אל ומאי חמרא**
דבמות קמאר, האילאל ואל תיריהו בערין ביה
אל בעדות מיית קרבן ומשה נחא ליה לאניש
כר. אמר לה רבא רבי אמר לה קרבן אל קר
דקתי לך - מחאב אל תפשט, דלשול קר -
איכא לרבנן, והן מנחיתן דקתי קרבן אל - רבי
שמעון אר. דקמאר: שכנות הפקדון, שכן אל
דונה לכפרה. דאדאר ממון פקדון, שכן אל
עשו ב מרעוב כמכשע בידך שנוגא. **אמר לה רב**
בתא - אל תדקאן דאקומה כרבי שמעון,
דבעין נמי לא תפשט. דאדאר נחא ליה, ו**מאי**
חומרי - אל שכבות הערות נמי דונה וסגנתה
קרבן חייט **חומרי** - דאילו עדות חטאת היא
אלא תננה בה חרות קצבה, ויכול לקהותה במשה
כספ. דנקא - שותות, ויכול מינע שדיא אחד
מששה בדיקא. **חומרי מינ** - למיפשט אחד
דמייתן קרבן אל לקי. ו**פשיני** - דלאמא הנה **בירא**
אחרי - אל **אמר**, דחא אל איירי בה במקלות
כלל אל **אם** - אל דיענין בעמי קאי. **אמר**
אם **אחרי**, **אם** **קרבן בתים** ביה - "והזיר לה" את
מי ימז הרביא בשבן כן שנתה רב (במדרב). **כי**
הכי דתחול על נזירות **בבשרה** - שמתחיל
לנעוט נזירות, עליה החבובות **בבשרה** אל
הוא **אם** **אחרי** **קרבן** דיה - רבה - והן רבנן
דרעלי אתה שבותי ביה דבה, **אמר** לפניו שכך
שאלך רבא בענותיה **אמר** לה - מרקא מבעי לה
באחרי ביה. **מכלל** - דפשטיא ליה דכי אל אתא
ביה ועל סודי דמיית **אמר**, אף על גב דיעניו אל
סודי שחא אף, **אמר** **אחרי** - רבא מייחבין לה
תועיל לו כפירות, ועל כרזי שלם, נמצא
שפירתה דברים עלמא **אמר** **אמר** - מרקבן. **אמר**
למדת לאחר מן אחין - שיש לו חלק בממון לו
וכשבונו **אמר** **אחרי** **אמר** - שיש לו חלק **אמר** -
סלקא ערעה לכופר ממון שיש לו עליו שטר או
עדים. **אל תפנין** - דאדא ממנאן, וכפר לאו בכופר
ממון קאמר, **אמר** אל במודה **בממון**, וכפר לאו לסוד
לשטר עליו ולא חזי עדים **אמר** - מרזינין, **אמר**
משני **זית**. **ענין זית** - ממון לחיית כל המנהג
ולא היה לחבירין **אמר** **אמר** **אמר** **אמר** - שחתה
כלו.

44 שְׁנֵתָהּ, וּמָה חַיִּיב עָלַי דְּרוֹתָהּ? אֲשֶׁם בְּכֶסֶף שְׁקָלִים; מֵאֵי לֹא דְרוֹן עֲרִים! – לֹא, דְרוֹן עֲצָמוֹ.
45 תָּא שְׁמַע: הָיוּ שְׁתֵּי כְּפֵי עֲרִים, כְּפָרָה הָרִאשׁוֹנָה וְאַחֵר כִּד כְּפָרָה הַשְּׁנִיָּה – שְׁתֵּיהֶן חֵיבוֹת,
46 מִכְּפֵי שִׁכּוּלָה עֲדוּת לַחֲתָנִים בְּשִׁתְּהוֹן; בְּשִׁלְמָא שְׁנִיָּה תַּחֲיִיב, דְּהָא כְּפָרָה לָהּ פִּת רִאשׁוֹנָה, אֲלֵא רִאשׁוֹנָה אֲמַאי מִיחֵיבָא?

שבועות. שבועת הפקדון – פרק חמישי דף לו עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" תוספות

הבא נמי כדכרינא – שדיו קרובין בנשותיהן. אבל נשותיהן גוססות לא צריך למיטר. והא
הבא ליכא לאקשימי פשיטא. דהא קא משמע לן דהודה ואחר כך באו עדים ומשלם
קרן וחומש. וכי באו עדים ואחר כך הודה משלם תשלומי כפל.
ואין מביאין קרבן על כפירת שעבוד קרקעות – תימיה ודא רבי יוחנן גופיה אית ליה בסוף
בבא בתרא (קטז. ב.) דרשבנא דארייטא.

הא קיימא שניה! אמר רבינא: הבא במאי עסקינן –
בגזן שותיה שניה בשעת כפירת הראשונה קרובין
בנשותיהן ונשותיהן גוססות; מהו דתימא: רוב גוססין
למיתה, קא משמע לן: השתא מיתה חיי ניהו
ולא שכיבי. תא שמע: בעל חבית ששמן טענת גבב
בפקדון, ונשבע והודה ובאו עדים, אם עד שלא
באו עדים הודה – משלם כרן וחומש ואשם, אם
משבאו עדים הודה – משלם תשלומי כפל ואשם; אם
הא נמי כדכרינא. אמר ליה רבינא לרב אשי,
תא שמע: המודה מנפנה שבועת הפקדון, שתיבין
על דוניה מבות ועל שגגתה אשם בכסף שקלים;
מדקאמר לוקה – מפלג דאפיא עדים, וקאמר: על
שגגתה אשם בכסף שקלים! אמר ליה רב מרדכי:
בר מיה דההיא, דהאמר ליה רב הונא: אגא תנינא
לה ורכי תנינא לה; אהר דוניה ואהר שגגתה –
אשם בכסף שקלים. תא שמע: לא, אם אמרת בגזיר
טמא שכן לוקה, תאמר בשבועת הפקדון שאינו
לוקה? היכי דמי? אי דליכא עדים, אמאי לוקה?
אלא פשיטא דאפיא עדים, וקתני: תאמר בשבועת
הפקדון שאינו לוקה; מלקה הוא דלך לך, אבל
קרנן מיתה, תיובתא דרבה! תיובתא. רבי יוחנן אמר:
הכופר במזון שיש עליו עדים – חיבי, בלשון – פטור.

אמר רב פפא: מאי טעמיה דרבי יוחנן? עדים עבדי דמיתה, שטר – הא מנה אמר ליה
רב הונא בריה דרב יהושע לרב פפא: שטרך נמי עבדי דמרבס! אלא אמר רב הונא בריה
דרב יהושע: היינו טעמיה דרבי יוחנן, משום דהוה שטר שעבוד קרקעות, ואין מביאין קרנן
על כפירת שעבוד קרקעות. אימתי: משביע עד קרקע – פליגי רבי יוחנן ורבי אלעזר, חד
אמר: חיבי, וחד אמר: פטור. תסתיים דרבי יוחנן דאמר פטור, מדאמר רבי יוחנן: הכופר
במזון שיש עליו עדים – חיבי, שטר – פטור, וכדבר הונא בריה דרב יהושע, תסתיים. אמר
ליה רבי ירמיה לרבי אבהו: לימא, רבי יוחנן ורבי אלעזר בפלוגתא דרבי אלעזר ורבנן קא
משפליגי: תתני: הגזל שדה מבכירו אשטפה נהר – חיבי להעמיד לו שדה, דברי רבי אלעזר.
ותקמים אומרים, אומר לו: "הרי שלך לפניך". ואמרין: במאי קמיפלגי? רבי אלעזר דריש
ברבי ומיעוט, ורבנן דריש כלי ופרטי; רבי אלעזר דריש רבוי ומיעוט: "וכחש בעמיתו" –
ריבה, "בפקדון או בתשומת יד" – מיעט, "או מכל אשר ישבע" – חור וזריה, ריבה ומיעט
וזריה – ריבה הכל; מאי ריבה? ריבה כל מילי, ומאי מיעט? מיעט שטרות. ורבנן דריש
כללי ופרטי: "וכחש בעמיתו" – כלל, "בפקדון או בתשומת יד או בגזל" – פרט, "או מכל
אשר ישבע עליו" – חור וכלל; כלל ופרט וכלל – אי אתה דן אלא פעין הפרט, מה הפרט
מפורש, דבר המוטללל וגופו – אף כל דבר המוטללל וגופו – מן, וצאו קרקעות – שאין
מוטללל, וצאו עבדים – שהוקשו לקרקעות, וצאו שטרות – שאף על פי שמוטלללין אין גופן
מן; מן דמחייב – כרבי אלעזר, ומאן דפטור – כרבנן? אמר ליה: לא, מאן דמחייב – כרבי אלעזר, ומאן דפטור אמר לך: בהא
אפילו רבי אלעזר מודה, דרבהמא אמר "מכל" ולא הכל. אמר רב פפא משמיה דרבה: מותנינן נמי דיקא, דקתני: "גבבת את
שורי", והוא אומר: "לא גבבת", – "משביעך אני", ואמר: "אמן" – חיבי, ואילו "גבבת את עבדך" – לא קתני, מאי טעמא? לאו
משום דעבד איחש לקרקעות, ואין מביאין קרנן על כפירת שעבוד קרקעות? אמר רב פפי משמיה דרבה: אימא סיפא, זה הכלל:
כל המושלם על פי עצמו – חיבי, ושאינו משלם על פי עצמו – פטור; "זה הכלל" לאתניי מאי? לאו לאתניי "גבבת את עבדך"?

הא קיימא שניה – אלא אם שמו מנה כפירת מנן שיש עליו עדים היא כפירה. קרובין
בנשותיהן – נשואי שתי אחיות, והודיא שעתא לא חזו לאסדוריה, ואם תאמר, למה לי
למיתא: אצטרף. כגון שהיו גוססות באותה שעה. מהו דתימא – קיימא לן רוב גוססות
למיתה, והוה ליה כמותה, והוה ליה מנן שיש עליו עדים דלא תחייב ראשונה – קא
משמע לן דהשתא מיתה לא שכיבי. ואף על גב
דרוב גוססין למיתה, כל מן שלא מת חי הוא
לכל דברים. טענת גבב – פטר עצמו על ידי
גיבה, ששק "נבב דחומי", ושומר חנם פטור
גמביה. וקיימא לן בבבא קמא (טז. א.) שאם
נשבע ובאו עדים – משלם כפל כגבב עצמו.
אבל אם הודה אחר כך – אין אן כפל, ודמיה
כגסן פטור, אבל חומש ואשם יש משום שבועת
הפקדון. ונשבע והודה ובאו עדים – גרסינן, ולא
גרסינן "אחר כך". משלם תשלומי כפל – משום
ערס. ואשם – משום שבעה, אבל חומש לא
משלם. ולפניו לא בבבא קמא מהאי קרא
ישלם אותו בראשו וחמשייתו יוסף עליו, מנן
המתשלם בראש סוסוף חוש, ושאנו שחלם
בראשו. כגון זה שישלם עליו כפל – אין מוסקי
חומש. כדכרינא – שדיו עדים קרובים בנשותיהן
שבעת שבעה, לפיכך חיבי קרבן כמנא
ליתניניה. כי מיה דההיא – אין ללמוד הנהגה,
דלא איירי במנות הלל, ודלמא בודן עצמו
קאמר ולא בודן עדים. אי ליכא עדים –
דאחרת בנדר, אמאי לוקה עבדי ריבוי –
הלכך מתינא ליה כפירות אם ימותו העדים.
משום דהוה ליה – הא שטר, מנן ששק קרקעות
משועבדים לו, והכופר בו ככופר בקרקעות,
וקיימא לן לקמן (שבועות מב, ב.) דאין נשבעין
על הקרקעות. הלכך, כי תאמרי נמי – אפילו
דן חוב שבועה לחבאי עליה קרבן. וכדבר
הונא בריה דרב חושע – דפרשי טעמא דרבי
יוחנן משום דאין דחיב על כפירת (שעבוד)
קרקעות. חיבי להעמיד לו שדה – דכרינא
נגזלת וקיימא לה ברשות גזול, קריתין ביח
וחשיב את הגזלה (נגזלה לו). הרי שלך לפניך
– כסברי. קרקע איתנ גזול, וכו' שטפה נהר
ברשותה דמרא קמא היא קיימא. מינע שמרות
– שאין גופן מנן. שאנין אלא לראיה שבה.
אליעזר, כי היכי דמריה ליה לזען השבה
מריה ליה נמי לכל האמור בענין, וקרוב בהדיא
עשינא כתיב. אפילו יבי אליעזר מריה – דאף
על גב דאחרתו בענין השבה, לא איחברו לענין
חומש ואשם. דבי אהרר קא נתק ענין חומש
ואשם כתיב "או מכל אשר ישבע עליו לשק"
וגו' חמשייתו יוסף עליו את אשמו ביא',
"מכלי ולא הכל, ואמעיט ליה רב שאינו דומה
לפרט. מתניין נמי דיקא – כרבי יוחנן, דאין
חיוב קרבן שבעה בקרקעות. דעבי איחש
לקרקעות – דהתנחלתם אותם וגו' לרשת
אחרתם (שם כה). כאחרת.

כלל

הא קיימא שניה – אלא אם שמו מנה כפירת מנן שיש עליו עדים היא כפירה. קרובין
בנשותיהן – נשואי שתי אחיות, והודיא שעתא לא חזו לאסדוריה, ואם תאמר, למה לי
למיתא: אצטרף. כגון שהיו גוססות באותה שעה. מהו דתימא – קיימא לן רוב גוססות
למיתה, והוה ליה כמותה, והוה ליה מנן שיש עליו עדים דלא תחייב ראשונה – קא
משמע לן דהשתא מיתה לא שכיבי. ואף על גב
דרוב גוססין למיתה, כל מן שלא מת חי הוא
לכל דברים. טענת גבב – פטר עצמו על ידי
גיבה, ששק "נבב דחומי", ושומר חנם פטור
גמביה. וקיימא לן בבבא קמא (טז. א.) שאם
נשבע ובאו עדים – משלם כפל כגבב עצמו.
אבל אם הודה אחר כך – אין אן כפל, ודמיה
כגסן פטור, אבל חומש ואשם יש משום שבועת
הפקדון. ונשבע והודה ובאו עדים – גרסינן, ולא
גרסינן "אחר כך". משלם תשלומי כפל – משום
ערס. ואשם – משום שבעה, אבל חומש לא
משלם. ולפניו לא בבבא קמא מהאי קרא
ישלם אותו בראשו וחמשייתו יוסף עליו, מנן
המתשלם בראש סוסוף חוש, ושאנו שחלם
בראשו. כגון זה שישלם עליו כפל – אין מוסקי
חומש. כדכרינא – שדיו עדים קרובים בנשותיהן
שבעת שבעה, לפיכך חיבי קרבן כמנא
ליתניניה. כי מיה דההיא – אין ללמוד הנהגה,
דלא איירי במנות הלל, ודלמא בודן עצמו
קאמר ולא בודן עדים. אי ליכא עדים –
דאחרת בנדר, אמאי לוקה עבדי ריבוי –
הלכך מתינא ליה כפירות אם ימותו העדים.
משום דהוה ליה – הא שטר, מנן ששק קרקעות
משועבדים לו, והכופר בו ככופר בקרקעות,
וקיימא לן לקמן (שבועות מב, ב.) דאין נשבעין
על הקרקעות. הלכך, כי תאמרי נמי – אפילו
דן חוב שבועה לחבאי עליה קרבן. וכדבר
הונא בריה דרב חושע – דפרשי טעמא דרבי
יוחנן משום דאין דחיב על כפירת (שעבוד)
קרקעות. חיבי להעמיד לו שדה – דכרינא
נגזלת וקיימא לה ברשות גזול, קריתין ביח
וחשיב את הגזלה (נגזלה לו). הרי שלך לפניך
– כסברי. קרקע איתנ גזול, וכו' שטפה נהר
ברשותה דמרא קמא היא קיימא. מינע שמרות
– שאין גופן מנן. שאנין אלא לראיה שבה.
אליעזר, כי היכי דמריה ליה לזען השבה
מריה ליה נמי לכל האמור בענין, וקרוב בהדיא
עשינא כתיב. אפילו יבי אליעזר מריה – דאף
על גב דאחרתו בענין השבה, לא איחברו לענין
חומש ואשם. דבי אהרר קא נתק ענין חומש
ואשם כתיב "או מכל אשר ישבע עליו לשק"
וגו' חמשייתו יוסף עליו את אשמו ביא',
"מכלי ולא הכל, ואמעיט ליה רב שאינו דומה
לפרט. מתניין נמי דיקא – כרבי יוחנן, דאין
חיוב קרבן שבעה בקרקעות. דעבי איחש
לקרקעות – דהתנחלתם אותם וגו' לרשת
אחרתם (שם כה). כאחרת.

כלל

הא קיימא שניה – אלא אם שמו מנה כפירת מנן שיש עליו עדים היא כפירה. קרובין
בנשותיהן – נשואי שתי אחיות, והודיא שעתא לא חזו לאסדוריה, ואם תאמר, למה לי
למיתא: אצטרף. כגון שהיו גוססות באותה שעה. מהו דתימא – קיימא לן רוב גוססות
למיתה, והוה ליה כמותה, והוה ליה מנן שיש עליו עדים דלא תחייב ראשונה – קא
משמע לן דהשתא מיתה לא שכיבי. ואף על גב
דרוב גוססין למיתה, כל מן שלא מת חי הוא
לכל דברים. טענת גבב – פטר עצמו על ידי
גיבה, ששק "נבב דחומי", ושומר חנם פטור
גמביה. וקיימא לן בבבא קמא (טז. א.) שאם
נשבע ובאו עדים – משלם כפל כגבב עצמו.
אבל אם הודה אחר כך – אין אן כפל, ודמיה
כגסן פטור, אבל חומש ואשם יש משום שבועת
הפקדון. ונשבע והודה ובאו עדים – גרסינן, ולא
גרסינן "אחר כך". משלם תשלומי כפל – משום
ערס. ואשם – משום שבעה, אבל חומש לא
משלם. ולפניו לא בבבא קמא מהאי קרא
ישלם אותו בראשו וחמשייתו יוסף עליו, מנן
המתשלם בראש סוסוף חוש, ושאנו שחלם
בראשו. כגון זה שישלם עליו כפל – אין מוסקי
חומש. כדכרינא – שדיו עדים קרובים בנשותיהן
שבעת שבעה, לפיכך חיבי קרבן כמנא
ליתניניה. כי מיה דההיא – אין ללמוד הנהגה,
דלא איירי במנות הלל, ודלמא בודן עצמו
קאמר ולא בודן עדים. אי ליכא עדים –
דאחרת בנדר, אמאי לוקה עבדי ריבוי –
הלכך מתינא ליה כפירות אם ימותו העדים.
משום דהוה ליה – הא שטר, מנן ששק קרקעות
משועבדים לו, והכופר בו ככופר בקרקעות,
וקיימא לן לקמן (שבועות מב, ב.) דאין נשבעין
על הקרקעות. הלכך, כי תאמרי נמי – אפילו
דן חוב שבועה לחבאי עליה קרבן. וכדבר
הונא בריה דרב חושע – דפרשי טעמא דרבי
יוחנן משום דאין דחיב על כפירת (שעבוד)
קרקעות. חיבי להעמיד לו שדה – דכרינא
נגזלת וקיימא לה ברשות גזול, קריתין ביח
וחשיב את הגזלה (נגזלה לו). הרי שלך לפניך
– כסברי. קרקע איתנ גזול, וכו' שטפה נהר
ברשותה דמרא קמא היא קיימא. מינע שמרות
– שאין גופן מנן. שאנין אלא לראיה שבה.
אליעזר, כי היכי דמריה ליה לזען השבה
מריה ליה נמי לכל האמור בענין, וקרוב בהדיא
עשינא כתיב. אפילו יבי אליעזר מריה – דאף
על גב דאחרתו בענין השבה, לא איחברו לענין
חומש ואשם. דבי אהרר קא נתק ענין חומש
ואשם כתיב "או מכל אשר ישבע עליו לשק"
וגו' חמשייתו יוסף עליו את אשמו ביא',
"מכלי ולא הכל, ואמעיט ליה רב שאינו דומה
לפרט. מתניין נמי דיקא – כרבי יוחנן, דאין
חיוב קרבן שבעה בקרקעות. דעבי איחש
לקרקעות – דהתנחלתם אותם וגו' לרשת
אחרתם (שם כה). כאחרת.

כלל

גמ' שמואל אמר: דברי רבי מאיר, עשו ביאת בן תשע שנים ויום אחד כמאמר בגדול, וכמה דאת אמר עשו ביאת בן תשע שנים ויום אחד כמאמר בגדול. ודכותה נעשה חליצת בן תשע שנים ויום אחד כגט בגדול. ורבנן אמרין: אין חליצת בן תשע שנים ויום אחד כגט. ולמה עשו ביאת בן תשע שנים ויום אחד כמאמר בגדול? שכן ביאה בגדול קונה בין לדעת בין שלא לדעת, נעשה חליצת בן תשע שנים ויום אחד כגט בגדול? וחליצה בגדול אינה פוטרת אלא לדעת. אילוי שומרת יבם שנפלה לפני כמה יבמין שמוא אינה מתיבמת? תני ר' חייא, "ומת אחד מהם" – אשת מות אחד מתיבמת ולא אשת שני מתים.

[דף ס' ע"א]

שניה למה אינה מתיבמת? אמר רבי לעזר: דברי מאיר היא, דאמר ר' מאיר: כל שאינו מייבמני – אין מייבם צרתו. אמר רבי יוחנן: מיני שמעיה רבי אלעזר ואמרה. אמר רבי יוסי: מתינתא אמרה בן – בן תשע שנים ויום אחד שבא על יבמתו, משהגדיל נשא אשה אחרת, אם לא ידע הראשונה משהגדיל – השניה או חולצת או מתיבמת. הראשונה – חולצת ולא מתיבמת. חבא איתמר חולצת וחבא איתמר מתיבמת! הן דתימר חולצת – רבי מאיר ורבי שמעון. והן דתימר מתיבמת – רבי שמעון ורבנן. פשיטא הדיא מילתא, פחות מכן עשרים שהביא שתי שערות – למפריעו הוא נעשה איש. ויותר מכן עשרים שהביא שתי שערות – מיכן וחילף הוא איש. מה פליגי, בכן עשרים, שמואל אמר: למפריעו הוא נעשה איש. רב אמר: מיכן וחילף הוא איש. מתינתא פליגא בין על דין בין על דין. הפרים אינו נעשה בן סורר ומורה שאין בו חספת זקן. ויתרה בו, שמוא יביא שתי שערות בתוך שלשה חדשים. כמאן דמר אין מקבלין התרבייה על חספק. מתינתא פליגא על שמואל, אחד בן תשע שנים ויום אחד. ואחד בן עשרים שנה שלא הביא שתי שערות כמה דתימר בן תשע שנים ויום אחד ועד בן שלש עשרה שנה ויום אחד שהביא שתי שערות – למפריעו אינו נעשה איש. ודכותה, בן עשרים שנה שלא הביא שתי שערות, מיכן וחילף הוא נעשה איש. מה עבד לה שמואל? פתר לה סמוך לעשרים שנה:

ברק י"א

הלכה א מתני' נושאין על האנוסה ועל המפתה. האונס והמפתה על הנשואה, חיב. נושא אדם אנוסת אביו ומפתת אביו, אנוסת בנה ומפתת בנה. רבי יהודה אוסר באנוסת אביו ומפתת אביו.

[דף ס' ע"ב]

גמ' ביני מתניתין, נישאין אחר האניסה ואחר המפתה. אנס אשה – מתר באמה. פתה אשה – מתר בבתה. האונס והמפתה – על הנשואה חייב. אמר רבי יוחנן: דרך נשואין שנו. נשא אשה ואחר כך אנס את אמה – חייב. נשא אשה ואחר כך פתה את בתה – חייב. תמן תנינן, שחטה ואת בת בתה, ואחר כך שחט את בתה – סופג את הארבעים. סומכוס אמר משום ר' מאיר: סופג שמונים. אמר רבי לעזר: סומכוס ורבי יוחנן בן נורי שניהן אמרו דבר אחד. דהא תנינן תמן, רבי יוחנן בן נורי אומר: הבא על חמותו – חייב עליה משום חמותו ואם חמיו. אמרו לו: שלשתן שם אחד הן. ר' יודה בר פזי בשם ר' יוחנן: מודה סומכוס בראשונה. אשכח תני, עוד היא מחלקת. מאי טעמא דר' יוחנן בן נורי? מה אשה ובתה ובת בתה בשני לאוין אף אשה ובת בתה בשני לאוין. מה טעמון דרבנן? מה בת בתה ובת בתה בלאו אחד אף אשה ובת בתה בלאו אחד. כתיב: "ואיש אשר יקח את אשה ואת אמה ומה היא". בכלהון כתיב שכיבה וכאן כתיב לקיחה, ללמדך לעולם אינו מתחייב על השנייה עד שתהא הראשונה זקוקה לו. או אינו אלא דרך נשואין, ככר אכרנו שאין קדושין בעריות.

[דף ס"א ע"א]

והכתיב: "לא יקח איש את אשת אביו ולא יגלה בנפ אביו!" – בא להודיעך שהיה מתר בה עד שלא נשאת לאביו. והכתיב: "ואיש אשר יקח את אשת אחיו נדה היא!" – בא להודיעך שהיה מתר בה עד שלא נשאת לאחיו. ותני בן על ידי יבום. והכתיב "ואשה אל אחותה לא תקח לצרור!" – בא להודיעך שהיה מתר בה עד שלא נשא את אחותה. ותני בן לאחר מיתת אחותה. והכתיב: "ואיש אשר יקח את אחותו בת אביו או בת אמו וראה את ערוته והיא תראה את ערותו חסד הוא!" אמר רבי אבין: שלא תאמר קוין נשא את אחותו הכל נשא את אחותו. "חסד הוא" – חסד עשיתי עם הראשונים שיבנה העולם מהן. "אמרתי עולם חסד יבנה". והכתיב: "אלמנה וגרושה והללה זונה את אלה לא יקח!" – בא להודיעך שאם קדשה שתופסין בה קדושין. רבי חזנה שמע בולחין מן הדין קריא: "ערוות אשה ובתה לא תגלה" וגו'. ומה ומה לגזרה שוה מה למטן שלשה דורות, אף למעלן שלשה דורות. מה למטן בלא תעשה. אף למעלן בלא תעשה. מה למעלן דרך נשואין. אף למטה דרך נשואין. מה למעלן בשרפה אף למטן בשרפה. מה למטן עשה בת זכר כבת נקיבה אף למעלן נעשה אם זכר אם נקיבה. וכדרי מאיר דר' מאיר אומר: גזרה שוה במקום שבאת. דור שלישי שלמעלה

מניין שהיא בשרפה. וברבנן דאינון אמרין גזרה שנה באומר בה, דור שלישי שהיא שלמעלה מניין שהיא בלא תעשה, בין ברבי מאיר בין ברבנן דור שלישי שלמטה

[דף ס"א ע"ב]

שהיא בלא תעשה, מפיו דכתיב ומה ומה לגזרה שנה, כמי שפולחן פן דכילתן פן. עד כדון בת בתו מן הנשואין. בת בתו מן האונסין. "ערוך בת בנה או בת בתה". מה אנו קיימין? אם מן הנשואין כבר הוא אמר אלא אם אינו ענין לנשואין תנהו ענין לאונסין. עד כדון לאזהרה, לענין מניין? אמר רבי שמעאל בר רב יצחק: הנה' מהנה' ומה' מומה. עד כדון בר' עקיבה. בר' ישמעאל. תני ר' ישמעאל: הנה מאתה. עד כדון בתו. בתו מניין? רב אמר: אם על בת בתו הוא מזהר. לא כל שכן על בתו. אם על בת בתו הוא ענוש, לא כל שכן על בתו. בעון קומי רבי אבהו: בת בתו מן הנשואין, בת בתו מן האונסין. אמר לון: כל שם בת בת אחת. בעון קומי רבי אבהו: הבא על אשה וילדה בת ואחר כך בא עליה - חייב עליה משום אשה ובתה ובת בתה וכת בנה. אמר לון: "שארה הנה ומה היא" - כולחון משום ומה. רבי חגי בעא קומי רבי יוסי: למה לית אינון אמרין, בתה לא תגלה, בת בתה לא תקח? אמר ליה: אילו הוה כתיב ערוך אשה ובת בתה לא תקח - הוינו אמרין דחלקין בלאוין. ר' אבהו רבי לעזר בשם רבי הושעיה: שני לאוין וברת אחד לאוין חולקין פרייתות. מה טעמא? "על פשר אדם לא יסד ובמתפנתו לא תעשו פמוהו". ובתיב: "איש אשר יקח פמוהו", הרי פאן שני לאוין וברת אחד, לאוין חולקין פרייתות.

[דף ס"ב ע"א]

וכרבי ישמעאל, דרבי ישמעאל אמר, למידין מסל וחומר. ואין עונשין מסל וחומר, מנן ליה? ואתייא כההיא דתני חזקיה (ויקרא כא): "ובת בהן כי תחל לזנות", מה תלמוד לומר איש? להביא את הבא על בתו מן האונסין שתהא בשריפה. אמר רבי יוסי בי ר' בון, אפילו לאזהרה את שמע מינה (שם יט) "אל תחלל את בתך". ומאי טעמא דר' יודה? (דברים כג) "לא יקח איש את אשת אביו" - זו אשת אביו. ולא יגלה בנה אביו - זו אנוסתו. מה מקיימין רבנן "בנה אביו"? תמן אמרין ולא ידעין מן מה שמועה - זו בנה חסומה לאביו. בלא פה אינו חייב עליה משום אשת אב! אמר רבי הילא: להתרניא, שאם התרו בה משום אשת אב לוקה, משום בנה אב לוקה. מודה רבי יהודה במכות, מודה רבי יהודה בקרבן, מודה רבי יהודה בשאר כל העריות שהוא מותר, מודה רבי יהודה, שאם קידשה שתפסו בה קידושין. רבי חגי בעא קומי רבי יוסי, מהו שיהא תולד ממזר בר' יודה? אמר ליה: (שם) "לא יבא פציע דבא וברות שפכה" הפסיק העניין. הפסיק העניין לענין אשת אב. אמר ליה: אשת

אב בכלל כל העריות הייתה, ויצאה מכללה – ללמד על כל העריות לממזר. ויצא אשת אב ותלמד על כל העריות ממזר, ויצא אנוסה ותלמד על כל האונסין לאיסור. אמר ליה: אשת אב בכלל כל העריות הייתה, ויצאת מכללה, ללמד על כל העריות לממזר. אית לך למימר הכא אנוסה בכלל כל האונסין הייתה, ויצאת מכללה ללמד על כל האונסין לאיסור? ויצא אשת אב ותלמד על כל אנוסתה! אמר ליה: אם אשת אב היא אינה אנוסה, ואם אנוסה היא אינה אשת אב.

הלכה ב מתני' גזירת שנתגירו בניה עמה לא חולצין ולא מיבמין אפלו הורתו של ראשון שלא בקדשה ולידתו בקדשה וזהני הורתו ולידתו בקדשה וכן שפחה ששנתגירו בניה עמה:

גמ' והלא הגר חייב על אמו ואינו חייב על אביו, כדברי רבי יוסי הגלילי. רבי עקיבה אומר,

[דף ס"ב ע"ב]

(ויקרא כ) "אביו ואמו קלל" – את שהוא חייב על אביו חייב על אמו, ואת שאינו חייב על אביו אינו חייב על אמו. מודה ר' עקיבה בשתוקי שהוא חייב על אמו אף על פי שאינו חייב על אביו. רבי יעקב בר אחא, ר' יסא בשם ר' יוחנן, מה פליגי, בגר שהיתה הורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה, אבל בגר שהיתה הורתו ולידתו שלא בקדושה, אף רבי יוסי הגלילי מודה. רבי יסא אול להמיך, אתון ושאולין ליה: איצין דבר עשיתין גירין, מהו שויבמו? אמר לון: בן אמר רבי יוחנן, אסור. הוון בגיין מימר, באשה שיש לה בנים. אבל באשה שאין לה בנים, מה נפישד אשת אחיו – ייבם. ואם אינה אשת אחיו – יהא בנושא אשה מן השוק. אתא ר' יעקב בר אחא בשם רבי יצחק בן נחמן, אפילו בן אסור, שלא יהו אומרין מצות ייבום ראינו בגירים. במה דברים אמורים? בזמן שהפירה משנתגיר, אבל אם לא הפירה משנתגיר – כל עמא מודיי שהוא בנושא אשה מן השוק. גר שנתגיר והיה נשוי אשה ובתה, או אשה ואחותה, בנם אחת ומוציא אחת. במה דברים אמורים? שלא הפיר אחת מהן משנתגיר, אבל הפיר אחת מהן משנתגיר, אותה שהפיר אשתו. ואם הפיר את שתייהן, פיון שהפיר – הפיר. גר, אחותו בין מאב בין מאם – יוציא, דברי ר' מאיר. ר' יודה אומר: אחותו מאם יוציא, מאב יקיים. אחות אמו יוציא, אחות אביו יקיים. דברי רבי מאיר. ר' יודה אומר: אחות אמו מאמה יוציא, אחות אמו מאביה, יקיים. שאר כל העריות, כנס – אין מוציאין מידו. לא אמר אלא כנס, הא בתחילה – אסור. גוי אחותו, בין מאב בין מאם – יוציא, דברי רבי מאיר. רבי יודה אומר: אחותו מאם – יוציא. אחותו מאב – יקיים. אחות אמו – יוציא, אחות אביו – יקיים; דברי ר' מאיר. ר' יודה אומר: אחות אמו מאמה – יוציא. אחות אמו מאביה – יקיים. אמר ר' חנין: פשט הוא לן על דברי רבי מאיר – (בראשית ב) "על בן יעזב איש את אביו ואת אמו". בסמוך לו מאביו, בסמוך לו

מאמו. ר' ביבי: מעתה אחות אביו אסורה שהיא סמוכה לאביו. אחות אמו תהא אסורה מפני שהיא סמוכה לאמו! התיב רבי שמעון בריה דרבי איבו: והכתיב (שמות ו) "ונקה עמך את יוכבד דודתו לו לאשה", מעתה אפלו כבני נח

[דף ס"ג ע"א]

לא היו ישראל נוהגין. אמר ר' הילא: בסמוך לו מאביו, בסמוך לו מאמו. מתיבין לר' מאיר, והכתיב (בראשית כ) "ונם אמה אחותי בת אבי היא אך לא בת אמי. אמר להן ר' מאיר: משם ראיה? לא נתתי לי לאשה! מאי בדון, אמר רבי יוסה: כל ערוה שבית דין של ישראל מיתין עליה – בני נח מוזהרין עליה, וכל ערוה שאין בית דין מיתין עליה – אין בני נח מוזהרין עליה. התיבון, הרי אחותו, שאין בית דין של ישראל מיתין עליה, ובני נח מוזהרין עליה. רבי הילא בשם רבי שמעון בן לקיש: (דברים יח): "ובגלל התועבות האלה ה' אלהיך מוריש אותם מפניך" – מלמד שאין הקדוש ברוך הוא עונש אלא אם בן הזהיר. רבי אידי אמר קומי ר' יוסי בשם רב חסדא: עבד מתר באחותו. אמר ליה: שמעתי אפילו מאם? אמר ליה: אין. אמר ליה: והתנינן וכן שפחה שנשתחררו בבניה עמה? לחליצה ולפיוס! רבי פינחס אמר קומי רבי יוסי בשם ר' יוסי: עבד שבא על אמו – חייב חטאת. (ויקרא א) "ואמרת אלם" – לרבות עבדים. או נאמר לחליצין איתאמרת. מה מציינו בזיקת אם שעשה בה צד שנתיירה בצד שלא נתגיירה. אף שפחה נעשה בה צד שנשתחררה בצד שלא נשתחררה.

[דף ס"ג ע"ב]

הלכה ג מתני' – חמש נשים שנתערבו ולדותיהן, הגדילו התערובות ונשאו נשים ומתו, ארבעה חולצין לאחת, ואחד מיבם אותה. הוא ושלשה חולצין לאחת, ואחד מיבם. נמצאו ארבע חליצות ויבם לכל אחת ואחת.

גמ' בכל אתר את אמר אין חליצה אחר חליצה, והכא את אמר הכין? כאן בודאי כאן בספק. בכל אתר את אמר, בכל מקום שאין אמר ויבם אין אמר חליץ והכא את אמר אבין? כאן בודאי כאן בספק.

הלכה ד מתני' – האשה שנתערב ולדה בולד פלטה, הגדילו התערובות, ונשאו נשים, ומתו, בני הפלח חולצין ולא מיבמין, שהוא ספק אשת אחיו ספק אשת אחי אביו. ובני הזקנה, או חולצין או מיבמין, שהוא ספק אשת אחיו ואשת בן אחיו. מתו הפשרים, בני התערובות לבני הזקנה חולצין ולא מיבמין, שהוא ספק אשת אחיו ואשת אחי אביו, ובני הפלח, אחד חולץ ואחד מיבם:

גמ' אמר רבי יוחנן: ביני מתניתא לנשי בני הפלג לנשי בני הזקנה. אמר רבי חניי: זאת אומרת, שמופתר אדם לישא את אשת בן אחיו:

הלכה ה מתני' – בהנת שנתערב ולדה בולד שפחתה – הרי אלו אוכלים בתרומה, וחולקים חלק אחד בגרן, ואינן מטמאין למתים, ואין נושאין נשים, בין בשרות בין פסולות:

גמ' הרי אילו אוכלין בתרומה – שפן עבדי בהנים אוכלין בתרומה. וחולקין חלק אחד על הגרן, הריא היא דתני רבי חייא: נשים ועבדים אינן חולקין על הגרן אבל נותנין להן מתנות כהונה ולויה מתוך חבית. ואין נושאין נשים, לא בשירות ולא פסולות. לא בשירות – מפני הפסול, ולא פסולות – מפני הכשר. מהו שביבאו מנחה אחת

[דף ס"ד ע"א]

תהא קריבה בכליל. תני, מביאין מנחה אחת ומתנין עליה, ותהא קריבה בכליל. מהו שביבאו שתי מנחות אחת קריבה בכליל ואחת נקמצת ונאכלת? תני, מביאין שתי מנחות, אחת קריבה בכליל ואחת נקמצת ונאכלת. מהו שיעידו עדות אחת ותעלה להם עדות אחת? או ייבא בההיא דמר רבי זעירא רב יצחק בשם רב אפי: מאחר שאילו ימצאו העדים זוממין אין נהרגין, ואין ההורג נהרג, אף חבא בן.

הלכה ו מתני' הגדילו התערובות, ושחררו זה את זה, נושאין נשים ראויות לפהגה, ואינן מטמאין למתים. ואם נטמאו, אינן סופגין את הארבעים. ואינן אוכלים בתרומה. ואם אכלו, אינן משלמין קרן וחמש. ואינן חולקין על הגרן. ומוכרין את התרומה, ותדמים שלהם. ואינן חולקין בקדשי המקדש, ואין נותנין להם קדשים, ואין מוציאין את שלהן מידם, ופטורין מן הזרע והלחיים והקבה, ובכורן יהא רועה עד שישתאב, ונותנין עליהן חומרי ישראל וחומרי כהנים.

גמ' לשעבר, הא לבתחלה לא? ביני מתניתא מותר לשחרר בתחילה. אף ר' יוסי הגלילי אמר: אסור לשחרר, מודה הוא חבא שהוא מפתר תקון תולד. מהו ראויות, לא פסולות. מניין לבחן שהוא מקריב קרבנותיו בכל משמר שירצה? תלמוד לומר (דברים יח, ו): "ובא בכל זאת נפשו ושרת". היה זמן או חולה, נותנו לכל משמר שירצה, ועורן ובשרן שלו. היה טמא ובעל מום, נותנין לאנשי המשמר, ועורן ובשרן עליהן. אילו בני התערובות, מה את עבד להוץ? בלון ובחולה או פטמא ובעל מום. מסתברא מיעבדינון פטמא ובעל מום.

[דף ס"ד ע"ב]

ומתניתא עבדא לון בןן וכו' וכו', דתנינן אין מוציאין את שלו מידו:

הלכה ז מתני' מי שלא שהתה אחר בעלה שלשה חדשים ונשאת, וילדה, ואין ידוע אם בן תשעה לראשון אם בן שבועה לאחרון, היו לה בנים מן הראשון ובנים מן השני, חולצין ולא מיבמין. וכן הוא להן חולצין ולא מיבם. היו לו אחיו מן הראשון ואחיו מן השני שלא מאותה האם, הוא חולצין ומיבם, והן, אחד חולצין ואחד מיבם, היה אחד ישראל ואחד כהן, נושא אשה הראויה לכהן, ואינו מטמא למתים. ואם נטמא, אינו סופג את הארבעים. ואינו אוכל בתרומה. ואם אכל, אינו משלם קרן וחמש. ואינו חולק על הגרן, ומוכר את התרומה והדמין שלו, ואינו חולק בקדשי המקדש, ואין נותנין לו קדשים, ואין מוציאין את שלו מידו, ופטור מן הזרע והלחיים והפכה, ובכורו יהא רועה עד שיסתאב, ונותנין עליו חומרי ישראל וחומרי כהנים. היו שניהן כהנים, הוא אוגז עליהן, והן אוגזין עליו. הוא אינו מטמא להן, והן אינן מטמאין לו. הוא לא יורש אותה, אבל הן יורשין אותו. ופטור על מכתו ועל קללתו של זה ושל זה, ועולה במשכרו של זה ושל זה, ואינו חולק. ואם היו שניהן במשכר אחד – נוטל חלק אחד.

גמ' מה בן קיימין? אם לאחר מיתה, לית יכיל, דתנינן הוא אוגז עליהן והן אוגזין עליו. אלא בשגירש, ניהא לשני אינו מטמא, שאני אומר בנז של ראשון הוא. לראשון למה אינו מטמא? מה נפשו בנז הוא – וטמא לו. אם אינו בנז – חלל הוא, ומה בכך שיטמא? אלא בשאנס. לא בן אמר רבי בא בשם אבא בר ירמיה: אנוסה אינה צריכה להמתין שלשה חדשים. וסברנן מימר ברבנן, והכא ברבי יוסי אגז קיימין. תני רבי חייה, אוגזין ומטמאין על הספק. אמר רבי יוסי: מתניתין אמרה בן – 'הוא אוגז עליהן והן אוגזין עליו'. רבי אשייאן בר יקום הוה ליה עובדא, שאיל לרבי יסא, אמר ליה: לית צריד. אמר ליה: והתנינן, אמר רבי חייה: אוגזין ומטמאין על הספק? – סימנין היו נכריין לא בן אמרין חבריא בשם רבי יוחנן: סימנין בן שמונה אין עושין מעשה?

[דף ס"ה ע"א]

סימן הוה לו, שבועל ופירש. בן שמונה הרי הוא כאבן ואין מטלטלין אותו בשבת. אבל אמו שוחה עליו ומיניקתו. רבי יוסי בעי, אילין תינוקות ספקות, מהו לחלל עליהן את השבת? אמר ר' יוסי בי רבי בון: ויאות, מה נפשו, בן תשעה הוא – יפול. בן שמונה – נעשה במחתך בשר שלא לצרף. רבנן דמיקרין אמרי: רבי יעקב בר דסיי שאל, מי אמר שמונתר לחתך בשר שלא לצרף? תני, רבן שמעון

בן גמליאל אומר: כל המתקנים באדם שלשים יום אינו נפל. (במדבר יח, טז): "ופדויו מכן חדש תפדה". ובהמה, שמונה ימים אין זה נפל (ויקרא כב, כז): "ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה לה". תמן אמרי בשם שמואל: הלכה ברבן שמעון בן גמליאל. אומר רבי בא: מה פליגין, בשלא נולד לחדשיו, אבל אם נולד לחדשיו אף רבן שמעון בן גמליאל מודה. הבה את זה והזור והפה את זה, קלל את זה והזור וקלל את זה – פטור. רבי חנינא בעי, לית הדיא פליגי על רבי יוחנן, דאיתפלגון בשני ימים טובים של גליות, רבי יוחנן אומר: מקבלין התרייה על הספק. רבי שמעון בן לקיש אומר: אין מקבלין התרייה על הספק. אומר רבי חנינא: אומר רבי, לית היא פליגא, תמן איפשר לך לעמוד עליו. ברם הדיא אי איפשר לך לעמוד עליו. הבה שניהן באחת, קלל שניהן באחת – חייב. רבי יודה פטור. רבי יוחנן בעי: מחלפה שיטתיה דרבי יודה, דתנן תמן, אבל מזה בוצת ומזה בוצת – סופג שמונים. רבי יודה אומר: אינו סופג אלא ארבעים. אומר רבי קרספי: אינה מחלפת, תמן עקר לאוין ספק היה, ברם הדיא ודיא היה ונסתפק לו. רבי יודה בעי: מעתה נבלה שביטלה בשחוסה, מאחר שודאי היה ונסתפק לו, אבל ממונה יהא פטור? אומר רבי יוסי: מודה רבי יודה בשאר כל הספיקות שהוא חייב. ברם הדיא קריי. דרש רבי יודה (שם כ, ט): "אכיו" – ודיא, לא הספק. "אמו" – ודיא, לא הספק. ועולה במשמרו של זה ושל זה.

[דף ס"ה ע"ב]

לא יעלה? ר' אחא ר' חנינא בשם ר' יסא: מפני פגם המשפחה. תני, והן שניהן בית אב אחד.

פרק י"ב

הלכה א מתני' מצות חליצה בשלשה דיינין, אפילו שלשתן הדיוטות, חליצה במנעל – חליצתה בשירה. באמפוליא – חליצתה פסולה. בסנדל שיש לו עקב – פשר. ושאינו לו עקב – פסול. מן הארבוכה ולמטה – חליצתה בשירה. מן הארבוכה ולמעלה – חליצתה פסולה:

גמ' פתיב (דברים כח): "זקנים", ואת אומר הדיוטות? מצוה בזקנים. מניין אפילו הדיוטות? תלמוד לומר (שם): "חליץ הנעל" – מפל מקום. אית תניי תני חליצה בגרים – בשירה, ואית תניי תני חליצה בגרים – פסולה. מאן דאמר חליצה בגרים בשירה – במאן דאמר (שם) בישראל לרבות את הגרים. מאן דאמר חליצה בגרים פסולה – במאן דאמר בישראל פרט לגרים. הדיא את אומר פרט לגרים, והדיא את אומר לרבות את הגרים? תמן (ויקרא כג): "האזרח" – פרט לגרים, "בישראל" – פרט לגרים. מעוט אחר מעוט – לרבות את הגרים. ברם הדיא "בישראל" – לא גרים. אית תניי תני,

חֲלִיצָה בְּשָׁנִים – פְּסוּלָה. וְאֵת תַּנְי תַּנִּי, חֲלִיצָה בְּשָׁנִים – כְּשִׁירָה. מֵאֵן דְּאָמַר חֲלִיצָה בְּשָׁנִים פְּסוּלָה – כְּמֵאֵן דְּאָמַר חֲלִיצָה בְּגָרִים פְּסוּלָה. מֵאֵן דְּאָמַר חֲלִיצָה בְּשָׁנִים כְּשִׁירָה – כְּמֵאֵן דְּמַר חֲלִיצָה בְּגָרִים כְּשִׁירָה. אֲפִילוּ כְּמֵאֵן דְּמַר חֲלִיצָה בְּגָרִים כְּשִׁירָה – מוֹדִי בְּשָׁנִים שֶׁהִיא פְּסוּלָה. שְׁהָרִי דִּינִי מְמוֹנֹת כְּשִׁירָה בְּגָרִים וּפְסוּלִין בְּשָׁנִים. אֵת תַּנְי תַּנִּי, חֲלִיצָה בְּלִילָה – כְּשִׁירָה, אֵת תַּנְי תַּנִּי חֲלִיצָה בְּלִילָה – פְּסוּלָה. מֵאֵן דְּאָמַר חֲלִיצָה בְּלִילָה כְּשִׁירָה – כְּמֵאֵן דְּמַר חֲלִיצָה בְּגָרִים כְּשִׁירָה. מֵאֵן דְּאָמַר חֲלִיצָה בְּלִילָה פְּסוּלָה – כְּמֵאֵן דְּמַר חֲלִיצָה בְּגָרִים פְּסוּלָה. אֲפִילוּ כְּמֵאֵן דְּאָמַר חֲלִיצָה בְּגָרִים כְּשִׁירָה – מוֹדִה בְּלִילָה שֶׁהִיא פְּסוּלָה, שְׁהָרִי דִּינִי מְמוֹנֹת בְּשָׁרִים בְּגָרִים וּפְסוּלִין בְּלִילָה. אֵת תַּנְי תַּנִּי, וְהֵן שְׁיָהוּ הַדִּינִים יוֹדְעִין לְקָרוֹת. אֵת תַּנְי תַּנִּי, אֲפִילוּ אֵין הַדִּינִין יוֹדְעִין לְקָרוֹת. מֵאֵן דְּאָמַר אֲפִילוּ אֵין הַדִּינִין יוֹדְעִין לְקָרוֹת – עַד שֶׁלֹּא סִמְכוּהוּ לְמִקְרָא. וּמֵאֵן דְּאָמַר וְהֵן שְׁיָהוּ הַדִּינִין יוֹדְעִין לְקָרוֹת מִשְׁפָּטִמְכוּהוּ לְמִקְרָא. (דְּבָרִים כח): "וְעָנַתָּה וְאָמַרְתָּ" – אֵין עוֹנָה אֵלָּא מִפִּי אַחֵר. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: וּבִלְבָד מִפִּי הַדִּין. וְלֹא עֲבָדוֹן בֶּן: חֲלָצָה בְּמַנְעֵל – חֲלִיצָתָהּ כְּשִׁירָה.

[דף ס"ו ע"א]

למי נצרכה? לרבי מאיר, ורבי מאיר אומר: אין חולצין במנגעל. תני, אמר רבי יוסי: מעשה שהלכתי לנציבין, וראיתי שם זקן אחד, ונמתי לו: בקי לך ר' יהודה בן בתירה מןמסיד? ונומה לי: רביו! שלחני הייתי בעירי ועל שלחני היה תדיר. ונמתי לו: ראית חולצין בימיה, במה היה חולצין? במנגעל או בסנדל? אומר לי: רביו! וכי יש סנדל במקומנו? ואמרתי: מה ראה רבי מאיר לומר אין חולצין במנגעל. ר' בא רב יהודה בשם רב: אם יבא אליהו ויאמר, שחולצין במנגעל – שומעין שול. שאין חולצין בסנדל – אין שומעין לו. שהרי הרבים נהגו לחלצין בסנדל. והמנהג מכבד את ההלכה. רבי ועירה רבי ירמיה בשם רב: אם יבוא אליהו ויאמר שאין חולצין במנגעל – שומעין לו. שאין חולצין בסנדל – אין שומעין לו, שהרי הרבים נהגו להיות חולצין בסנדל. והמנהג מכבד את ההלכה. רבי ועירא מהו לרבי בא בר יצחק, כפף. אומר ליה: ועבדין בן? אומר ליה: ועבדין בן? אומר ליה: הוא רבן כפף. רבי ועירא מהו לר' בא בר יצחק: כיצד הוא עושה? קושרו, כדי שיהא יכול לחלץ בו מאליו. כיצד הוא עושה? אומר רבי חנניה בריה דרבי חלל: עונבו כדי שיכול להתירו באחת מידיו. כיצד היא עושה? מתירתו בימין ותופסתו בשמאל, ושומטת עקב בימין, וגוררתו בימין, כדי שתהא חליצה ותתרה בימין. רב אומר: עקר חליצה התרת הרצועה. לא בן אומר רבי בא בשם רב יהודה: רבי זריקן מטי בה בשם רב: דברי חכמים חליצה ולא רקשה. רקשה ולא חליצה – לא עשה כלום עד שתחליץ ותרק. אף על גב דרב אומר: עד שתחליץ ותרק מודה רב עקר חליצה התרת הרצועות. רב אומר: עקר חזקה הכנסת פרות. לא בן אומר רב: והן שראו אותו מנפש ומעדר. אף על גב דאמר רב: והן שראו אותו מנפש ומעדר. מודה

רב: עקר חזקה הכנסת פרות. אמר רבי יצאי: חלץ הוא והחזירה היא, חלצה היא והתירה הוא – חליצתה פסולה. אם רצה להחזיר – לא יחזיר. למה? משום שאין שתיקה בה. או משום שאינן על סדר. מה נפק מן ביניהון? חזרה והתירה. תאמר, משום שאין שתיקה בה – הרי שתיקה בה.

[דף ס"ו ע"ב]

הרי לית טעמא דלא, משום שאינן על הסדר. אמר רבי לעזר: יש מהן שאמרו חליצתה פסולה ואם רצה להחזיר – יחזיר. ויש מהן שאמרו חליצתה פסולה. ואם רצה להחזיר – לא יחזיר. באמפיליאי, והחלצה לקמן – חליצתה פסולה. ואם רצה להחזיר – לא יחזיר. חלצה באמפיליאי, אית תניי תני חליצתה כשירה, אית תניי תני – חליצה פסולה. מאן דאמר חליצתה כשירה – באמפיליאי של עור, מאן דאמר חליצתה פסולה – באמפיליאי של בגד. כמנעל באמפיליאי, אית תניי תני חליצתה כשירה, אית תניי תני חליצתה פסולה. מאן דאמר חליצתה – כשירה, כשהיה באמפיליאי של בגד ומנעל של עור. מאן דאמר חליצתה פסולה, כשהיתה אנפיליאי של עור ומנעל של עור. אית תניי תני, יוצאין באמפיליאי ביום הכפורים. ואית תניי תני, אין יוצאין באמפיליאי. אמר רב חסדא, מאן דאמר יוצאין – באמפיליאי של בגד. ומאן דאמר אין יוצאין – באמפיליאי של עור. בסנדל שיש לו עקב כשר. תמן אמרין, בגזן אילין קנסורם. ורבנן דהקא אמרי: בגזן אילין דידן. אמר רב: אלוילא דחמי רבי חיה רובא חביבי, חלץ בתדין שורציפא דשנצוי – לא הוה לבן רב עליהן למיעבד בן. אחוי דאימיה דרב כהנא חלץ בלילה ביהיד, בלילי שבת בסנדל של שעם ומעמד. אמר רבי וריקה: ולא רקקה. שמע רב ואמר: מאן יעבד דא? אלא אחוי דאימיה דרב כהנא. כיני מתניתא, בקושר מן הארבעה ולמפן כשירה. מן הארבעה ולמעלן – פסולה. בתיב (שמות ל, יט): "וירחצו אהרן ובניו מפניו את ידיהם ואת רגליהם". ותני עלה: ביד – עד הפרק. וברגל – עד הסובך.

[דף ס"ז ע"א]

והקא את אמר הכין? שנייא היא דכתיב "מעל רגלו". מעתה אפילו מן הארבעה ולמעלן תהא כשירה! שנייא היא, דכתיב מעל רגלו. מעל רגלו ולא מפעל דמעל רגלו. התיב כהנא, והא בתיב (שם כח): "ובשליטה היוצאת מבין רגליה", וכי מבין רגליה היא יוצאת? אלא נראית כמבין רגליה. כההיא דתני תמן, ביור היה בין האולם ולמזבח ומשוד כלפי דרום. וכי מבין האולם ולמזבח היה נתון? אלא נראה כבין האולם ולמזבח.

מסכת בבא קמא פרק רביעי

ד, א שור שחציו של ישראל וחציו של הקדש שהזיק של ישראל, מועד - משלם נזק שלם. ותם - משלם חצי נזק. של הקדש, בין תם ובין מועד - פטור. הזק מאחד של ישראל - חייב, ושל הקדש - פטור. שור של הקדש - הבעלים חייבין באחריותו. הבעלים נוטלין את נזקו, ונותנין את נזקו. שור שחציו של ישראל וחציו של כנעני, שהזיק את של ישראל, מועד - משלם נזק שלם. ותם - משלם חצי נזק. ושל כנעני, בין תם ובין מועד - משלם נזק שלם. שור של כנעני שהזיק שור של אחר, חברו, אף על פי שקבלו עליהם לדון בדיני ישראל - משלמין נזק שלם, שאין תם ומועד בנזקי הכנעני.

ד, ב שור של ישראל שנגח שור של כותי, ושל כותי שנגח שור של ישראל, מועד - משלם נזק שלם מן העליה, ותם - משלם חצי נזק. רבי מאיר אומר: שור של ישראל שנגח שור של כנעני - פטור. ושל כנעני שנגח שור של ישראל, בין תם ובין מועד - משלם נזק שלם מן העליה.

ד, ג יפה כח הדיוט מכח גבוה, וכח גבוה מכח הדיוט. יפה כח הדיוט: נזקין להדיוט, ואין נזקין לגבוה. רבית ואונאה להדיוט, ואין רבית ואונאה לגבוה. תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה להדיוט, ואין תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה לגבוה. נשבע להדיוט - משלם קרן וחמש, לגבוה - אין משלם אלא קרן. יפה כח גבוה: מעילה לגבוה, ואין מעילה להדיוט. אמירתו לגבוה - כמסירתו להדיוט. קרן וחמש לגבוה, ואין קרן וחמש להדיוט. הקונה מן הגבוה - בכסף. מן ההדיוט - בכסף בשטר ובחזקה.

ד, ד שור חרש שוטה וקטן שנגח שור של פקח - פטור. רבי עקיבא ורבי יעקב אומרים: משלם חצי נזק. שור שנתחשו

בעליו או שנשתטו בעליו, או שהלכו בעליו למדינת הים. יהודה בן נקוסיא אומר: סומכוס אומר: לעולם הוא בתמותו, עד שיעדוהו בפני בעלים. רבי יוסי אומר: מעמידין עליו אפטרופין, העידוהו בפני אפטרופין, נתפקח החרש ונשתפה השוטה, והגדיל הקטן, או שבאו בעליו ממדינת הים. יהודה בן נקוסיא אומר: סומכוס אומר: לעולם הוא בתמותו ראשונה, עד שיעדוהו בפני בעלים שניה. רבי יוסי אומר: הרי הוא בחזקתו.

ד, ה זה הכלל: כל שהועד בו, והועד בדבר שהועד בו, בשעה שהועד עליו - משלם נזק שלם מן העליה. וכל שלא הועד בו, ולא הועד בבעליו, בדבר שלא הועד בו, בשעה שלא הועד עליו - משלם חצי נזק מגופו. רבי יהודה אומר: מועד לשבתות ואינו מועד לימות החול. אימתי הוא תם? עד שיחזר בו שלשה ימי שבתות, זה אחר זה.

ד, ו יש כאן חייב בכפר וחייב במיתה, חייב במיתה פטור מן הכפר, חייב בכפר ופטור מן המיתה, פטור מן הכפר ופטור מן המיתה. שור מועד שהמית - חייב בכפר וחייב במיתה. שור תם שהמית, ושור חרש שוטה וקטן שהמית, המית גר ועבד משחרר - חייב במיתה ופטור מן הכפר; שור שהיה מתחנך בכתל, ונפל על האדם, נתפזר להרוג את הבהמה. הרג את הבהמה לכנעני, והרג בן ישראל, לנפלים והרג בן קיימא - חייב בכפר ופטור מן המיתה. ולענין הנזקין: רבי יהודה מחייב, ורבי שמעון פטר, שנאמר (שמות כא, כח): "כי יגח שור" - עד שיתפזר לגח. ואם היה תם - פטור מן הכפר ופטור מן המיתה. המית כותי בן שומה - פטור מן הכפר ופטור מן המיתה. רבי יהודה אומר: שור המדבר, ושור הקדש, ושור גר שמת ואין לו יורשין - פטור, שנאמר (שמות כא, כט): "והועד בבעליו ולא ישמרונו" - אין בעלים אלו.

מסכת בבא קמא פרק חמישי

הא שור תם שהזיק עד שלא עמד בדין, והקדישו בעליו - מקדש. שחטו ומכרו ונתנו במתנה - מה שעשה עשוי. משעמד בדין הקדישו בעליו - אין מקדש. שחטו ומכרו ונתנו במתנה - לא עשה כלום, מפני שמשלם מגופו. שור מועד שהזיק, בין משעמד בדין ובין עד שלא עמד בדין, והקדישו בעליו - מקדש. שחטו ומכרו ונתנו במתנה - מה שעשה עשוי, מפני שמשלם מן העליה.

הב שור תם שהזיק ואחר כך המית, המית ואחר כך הזיק - פטור. שור מועד שהזיק, ואחר כך המית - חייב. המית ואחר כך הזיק, עד שלא נגמר דינו - חייב, משנגמר דינו - פטור. שומר חנם והשואל, נושא שכר והשוכר, הזיק שור ברשותו, מועד - משלם נזק שלם. תם - משלם חצי נזק. שאלו בחזקת תם ונמצא מועד, הבעלים משלמין חצי נזק, והשואל פטור. הועד בו בפני שואל, ואחר כך מכר - הבעלים משלם חצי נזק והשואל משלם חצי נזק. המית ברשותו ואחר כך מסרו לבעלים, עד שלא נגמר דינו מסרו לבעלים - פטור. משנגמר דינו מסרו לבעלים - חייב. רבי עקיבא אומר: אף משנגמר דינו עד שלא נסקל, מסרו לבעלים - פטור.

הג פרה שהמיתה ואחר כך ילדה, עד שלא נגמר דינה ילדה - ולדותיה מתרין. משנגמר דינה ילדה - ולדותיה אסורין. נתערבו באחרים ואחרים באחרים - כלן אסורין בהנאה. מה יעשו להן? כונסין אותן לכפה עד שעה שימיתו. רבי אלעזר בן רבי שמעון אומר: כלן נסקלין. הגוזל שור מחברו והמית ברשותו, ואחר כך מסרו בעדים לבעלים, בין משנגמר דינו ובין עד שלא נגמר דינו - חייב.

הד הלוקח שור מחברו בחזקת שהוא תם, ונמצא מועד, והועד בו בפני שנים -

יתר על כן אמר רבי יהודה: המית כשהוא של הדיוט, ולא הספיק לעמד בדין עד שהקדישו בעליו. המית כשהוא של גר, ולא הספיק לעמד בדין עד שמת הגר - פטור, שנאמר: "ולא ישמרנו בעליו והמית" - את השוות המיתתו לשעת עמידתו בבית דין - חייב, את שלא שוות המיתתו לשעת עמידתו בבית דין - פטור. כיצד הוא משלם? שמים את הנזק כמה הוא יפה, לפי כך הוא משלם; דברי רבי יהודה. רבי יוחנן בן ברוקה אומר: שמים את הבעלים, כמה הן יפים - לפי כך הן משלמין.

דז כל שחייב בכן חורין - חייב בעבדים, בין בכפר בין במיתה. וכל שפטור בכן חורין - פטור בעבדים, בין בכפר בין במיתה. כל שפטור בכן חורין פטור בעבדים: המית עבד עברי - נותן כל כפר, ועבד של שני שתפין - נותן לשניהם. חציו עבד וחציו בן חורין - נותן לפי חשבון, חצי כפר ליורשין, וחציו שלשים סלע לבעלים.

דח הממית על פי עד אחד, והרובע והנרבע על פי עד אחד - פסול לגבי מזבח ופטור מן המיתה, ומתיר בהנאה. הממית על פי שנים, והרובע והנרבע על פי שנים - פסול לגבי מזבח ואסור בהנאה וחייב במיתה. המית בין משלו בין משל חברו, בין לפני הקדשו ובין לאחר הקדשו, בין בשוגג בין במזיד, בין באנס בין ברצון - פסול לגבי מזבח. רובע ונרבע, בין משלו ובין משל חברו, בין לפני הקדשו בין לאחר הקדשו, בין בשוגג בין במזיד - פסול לגבי מזבח. באנס - כשר. ברצון - פסול.

יש בנוגח שאין ברובע, וברובע שאין בנוגח: נוגח משלם את הכפר לאחר מיתה, מה שאין פן ברובע. ויש ברובע, שהרובע עשה בו אנס כרצון, שאין מתכוון כמתכוון, מה שאין פן בנוגח.

אָמַר - נוֹתֵן שְׁלִישִׁים סְלָעִים; דְּבָרֵי רַבִּי טַרְפוֹן. וְרַבִּי עֲקִיבָה פּוֹטֵר מִשְׁלֵשִׁים סְלָעִים.

הַזֶּה יֵשׁ נוֹתֵן אֶת הַכֶּפֶר וְאֵין נִסְקָל, נִסְקָל וְאֵין נוֹתֵן אֶת הַכֶּפֶר. הַחוּפֵּר בּוֹר בְּרִשּׁוֹתוֹ וְנִפֵּל עָלָיו שׁוֹר וְהִרְגוֹ - נוֹתֵן אֶת הַכֶּפֶר וְאֵין נִסְקָל. נִכְנס לַחֲצֵר בַּעַל הַבַּיִת שְׁלֹא בְּרִשּׁוֹת, נִגָּחוּ שׁוֹרוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת, אוֹ שֶׁנִּשְׁכּוּ כָּלְבוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת, וְמָת - נִסְקָל וְאֵין מִשְׁלֵם אֶת הַכֶּפֶר.

הַחֲשׂוֹר שׁוֹר שֶׁנִּגַּח אֶת הַפֶּה וְנִמְצָא עֲבָרָה בַּצִּדָּה, וְאֵין יָדוּעַ אִם עַד שְׁלֹא נִגָּחָה יְלִדָּה, וְאִם מִשְׁנִיחָה יְלִדָּה. סוּמְכּוֹס אוֹמֵר: מִשְׁלֵם חֲצִי כֶּפֶר לַפֶּה וְרִבִּיעַ לְיֹלָד. וְכֵן פֶּה שֶׁנִּגָּחָה אֶת הַשׁוֹר וְנִמְצָא יְלִדָּה בַּצִּדָּה, וְאֵין יָדוּעַ אִם עַד שְׁלֹא נִגָּחָה יְלִדָּה, וְאִם מִשְׁנִיחָה יְלִדָּה; סוּמְכּוֹס אוֹמֵר: מִשְׁלֵם חֲצִי נֹזֶק מִן הַפֶּה, וְרִבִּיעַ מִן הַיֹּלָד.

מִסְכַּת בָּבָא קָמָא פֶּרֶק שִׁישִׁי

וְאֵין שׁוֹר שֶׁדָּחַף אֶת חֲבֵרוֹ, וְנִפֵּל לְבוֹר וְמָת - בַּעַל הַשׁוֹר חַיִּב, וְבַעַל הַבוֹר פֹּטוּר. רַבִּי נִתָּן אוֹמֵר: בְּמוֹעֵד - זֶה נוֹתֵן מִחֲצָה וְזֶה נוֹתֵן מִחֲצָה. בְּתָם - בַּעַל הַבוֹר מִשְׁלֵם שְׁלֹשָׁה חֻלְקִים, וְבַעַל הַשׁוֹר רִבִּיעַ.

וְבַּחוּפֵּר בּוֹר בְּרִשּׁוֹתוֹ וְנִפֵּל עָלָיו שׁוֹר וְהִרְגוֹ - חַיִּב בְּכֶפֶר. וְאִם הִזֵּק הַשׁוֹר - בַּעַל הַבוֹר פֹּטוּר. הַחוּפֵּר בּוֹר בְּרִשּׁוֹת הָרִבִּים, וְנִפֵּל עָלָיו שׁוֹר וְהִרְגוֹ - פֹּטוּר מִן הַכֶּפֶר. וְאִם הִזֵּק הַשׁוֹר - בַּעַל הַבוֹר חַיִּב? חֶפֶר בּוֹר בְּרִשּׁוֹתוֹ וּפְתַח לְרִשּׁוֹת הָרִבִּים, אֶפְלוּ הוּא שֶׁל רִבִּים - חַיִּב, עַד שִׁימְסֵר לְרִבִּים. אִיזָה הוּא בּוֹר שֶׁאִמְרָה תוֹרָה? חֶפֶר בְּרִשּׁוֹת הַיְחִיד וּפְתַח לְרִשּׁוֹת הַיְחִיד, יֵשׁ לוֹ רִשּׁוֹת לְחֶפֶר וְיֵשׁ לוֹ רִשּׁוֹת לְפְתַח. בְּרִשּׁוֹת הָרִבִּים וּפְתַח לְרִשּׁוֹת הָרִבִּים - אֵין לוֹ רִשּׁוֹת לְחֶפֶר וְאֵין לוֹ רִשּׁוֹת לְפְתַח, בְּרִשּׁוֹת הַיְחִיד וּפְתַח

בְּאֵמֶת! שֶׁהוּא חַיִּב לוֹ! מִפְּנֵי שֶׁמִּקַּח טַעוֹת. שׁוֹר שֶׁפָּסַק אֶת הַמוֹסְרָה, וְיִצָּא וְהִזִּיק: תָּם - פֹּטוּר. וּמוֹעֵד - חַיִּב; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: תָּם - חַיִּב. וּמוֹעֵד - פֹּטוּר. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: זֶה וְזֶה פֹּטוּרִין, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כ"א, לו'): "וְלֹא יִשְׁמְרֶנּוּ בְּעַלְיוֹ" - שְׁמוֹר הוּא זֶה! רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אֵין לוֹ שְׁמִירָה לְשׁוֹר אֲלָא סְכִין.

הֵה, "כְּנוֹס שׁוֹרֶף וְאֵין אֲשָׁמֶרְנוּ": הִזִּיק - פֹּטוּר. הִזֵּק - חַיִּב. "כְּנוֹס שׁוֹרֶף וְשִׁמְרוּ": הִזֵּק - פֹּטוּר. הִזִּיק - מִשְׁלֵם נֹזֶק שְׁלֵם; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: עַל הַשֵּׁן וְעַל הָרִגֵּל - מִשְׁלֵם נֹזֶק שְׁלֵם. עַל נִגְיָחָה, וְעַל נִגְיָפָה, עַל נִשְׁכָּה, עַל רִבִּיצָה, וְעַל בַּעֲיֻטָּה: מוֹעֵד - מִשְׁלֵם נֹזֶק שְׁלֵם. וְתָם - מִשְׁלֵם חֲצִי נֹזֶק.

הוּא הַכְּנִיס שׁוֹרוֹ לַחֲצֵר בַּעַל הַבַּיִת שְׁלֹא בְּרִשּׁוֹתוֹ, וְכֹא שׁוֹר מִמָּקוֹם אַחֵר שְׁלֹא בְּרִשּׁוֹתוֹ, נִגַּח, נִשְׁךְ, רִבֵּץ, בַּעֲט; רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: מִשְׁלֵם נֹזֶק שְׁלֵם. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: עַל הַשֵּׁן וְעַל הָרִגֵּל - מִשְׁלֵם נֹזֶק שְׁלֵם. עַל נִגְיָחָה, וְעַל נִגְיָפָה, עַל נִשְׁכָּה, וְעַל רִבִּיצָה, וְעַל בַּעֲיֻטָּה; מוֹעֵד - מִשְׁלֵם נֹזֶק שְׁלֵם. וְתָם - מִשְׁלֵם חֲצִי נֹזֶק. הַכְּנִיס קִדְרוֹתָיו לַחֲצֵר בַּעַל הַבַּיִת שְׁלֹא בְּרִשּׁוֹת, וְכֹא שׁוֹר מִמָּקוֹם אַחֵר שְׁלֹא בְּרִשּׁוֹת, וְשִׁכְּרָן - פֹּטוּר. וְאִם הִזֵּק בֵּהֶן - בַּעַל קִדְרוֹת פֹּטוּר. הַכְּנִיס פְּרוֹתָיו לַחֲצֵר בַּעַל הַבַּיִת שְׁלֹא בְּרִשּׁוֹת, וְכֹא שׁוֹר מִמָּקוֹם אַחֵר שְׁלֹא בְּרִשּׁוֹת, וְאֶכְלָן - פֹּטוּר. וְאִם הִזֵּק בֵּהֶן - בַּעַל הַפְּרוֹת פֹּטוּר. נִפֵּל לְבוֹר וְהִבְאִישׁ אֶת מִימָיו - חַיִּב. הִיָּה אָבִיו אוֹ בְּנוֹ לְתוֹכוֹ - מִשְׁלֵם אֶת הַכֶּפֶר; דְּבָרֵי רַבִּי טַרְפוֹן. רַבִּי עֲקִיבָה פּוֹטֵר מִן הַכֶּפֶר. הִיָּה בּוֹ עֶבֶד אוֹ

¹ מוֹכָא בִּירוּשְׁלָמִי (בָּבָא קָמָא פֶּרֶק ב' חֻלְקָה ה'): אִמֵּר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, כֹּל מָקוֹם שֶׁשִּׁנִּינוּ "בְּאֵמֶת" - חֻלְקָה לְמִשְׁחָה מִסִּינִי. וְהִנֵּנוּ חֻלְקָה לְמִשְׁחָה מִסִּינִי שֶׁהוּא חַיִּב לוֹ אֶת הַדִּמִּים שֶׁנָּתַן לוֹ חֻלְקָתָה, מִפְּנֵי שֶׁמִּקַּח טַעוֹת הוּא.

² בְּפִרְיָתָא בָּבָא בִּתְרָא (דָּף קע"ה) חֲתָרְסָה: יוֹרְשֵׁי בַּעַל הַבוֹר - חַיִּבִּים לְשֵׁלֵם.

את השור החי" וגו' - יצאו כלים שאין להם אונאה, יצא אדם שאין הימנו אונאה במותו. למה זה דומה? למניח אבנו וצלוחיתו ברשות הרבים, ובא אחד והזק בהן - חייב על נזקי אדם ופסטר על נזקי צלוחית. אם הושם את הצלוחית ונשברה, אף הוא חייב על צלוחיתו.

בור שבאמצע הדרך - הרי זה של עולי בבל, עד שיודע לך שהיא של אנשי אותה העיר. שברחבה ושבכרמלית - הרי היא של אנשי אותה העיר, עד שתודע לך שהיא של עולי בבל. שבאמצע השדה - הרי היא של בעל השדה, עד שתודע לך שהיא של אנשי אותה העיר. הנהרות והמעיינות שמושכין - הרי הן של כל אדם.

וה המבעית את חברו - פסטר מדיני אדם ודינו מסור לשמים. צוח באזנו וחרשו - פסטר. אָחֻז באזנו וחרשו - חייב. המבעית בהמת חברו - פסטר מדיני אדם ודינו מסור לשמים. הלעיטה חלדות הרדופני, וסם המות, וצואת תרנגולים - פסטר מדיני אדם ודינו מסור לשמים. העושה מלאכה במי חטאת ובפרת חטאת של חברו - פסטר מדיני אדם ודינו מסור לשמים. שליח בית דין שהכה ברשות בית דין, והזיק - פסטר מדיני אדם ודינו מסור לשמים.

וה רופא אמן שרפא ברשות בית דין, והזיק - פסטר מדיני אדם ודינו מסור לשמים. המחחרף את העבר במעי אמו ברשות בית דין, והזיק - פסטר מדיני אדם ודינו מסור לשמים.

וה אחד שור וחמור, ואחד שאר בהמה חיה ועוף לנזקין, מועד - משלם נזק שלם, ותם - משלם חצי נזק. אחד שור וחמור, ואחד שאר בהמה חיה ועוף להרבעה ולכלאים. רבי עקיבא אומר: כל אחד ואחד יתרבה במקומו.

רבי יוסי אומר משום רבי ישמעאל: בדיברות הראשונות הוא אומר (שמות כ,

לרשות הרבים - יש לו רשות לחפר ואין לו רשות לפתח. אבל יש לרבים רשות לכנס לשם ברשות הרבים, ופתח לרשות היחיד, אפלו הוא של רבים - פסטר. רבי יוסי בר יהודה מחייב עד שיעשה לו מחיצה גבוהה עשרה טפחים, או עד שירחיק מן הכתל ארבעה טפחים, שיהלך אדם או עד שימסר לרבים. חפר ופתח ומסר לרבים - פסטר. וכן היה נחוניא פותח וחופר שיחים עושה, חופר ופתח ומסר לרבים, וכשבא דבר לפני חכמים, אמרו: עשה זה כהלכה. חפר כראוי וכסה כראוי, עשה לה חוליא גבוהה עשרה טפחים, מסרו לחולה ולזקן שיש בהן דעת - פסטר. חפר שלא כראוי וכסה שלא כראוי, עשה לה חוליא פחותה מעשרה טפחים, מסרו לחרש שוטה וקטן שאין בהן דעת - חייב.

וג חפר תשעה טפחים ובא אחר וחרפ טפח - האחרון חייב. רבי יהודה אומר: אחר האחרון למיתה, אחר הראשון להזק. חפר עשרה, ובא אחר וסידו וכירו - האחרון חייב. אחד חפר עשרה, ואחד חפר עשרים, ואחד חפר מאה, ואחד חפר מאתים - כלן חייבין. בור של שנים, אחד מכסה ואחד מגלה - המגלה חייב, כסוה ונתגלה, כשהוא עומד ורואהו, ולא כסוה - הרי זה חייב. כסוה והלך לו, ואף על פי שנתגלה לאחר מכן - פסטר. חפר חמשה טפחים, ובא אחר וחרפ חמשה - האחרון חייב? כמה שעורו להזיק? כל שהוא, ולמיתה - עשרה טפחים. סומכוס אומר: לעמק - שלשה טפחים. לארכו ולרחבו - ארבעה. רבי אלעזר אומר: כמלאו של נופל. נפל לפניו מקול הכריה - חייב. לאחריו מקול הכריה - פסטר, בבור ובשיח, בין מלפניו ובין מלאחריו - חייב.

וה נפל לתוכו חרש שוטה וקטן, שור סומא המהלך בלילה - חייב. בן או בת עבד או אמה - פסטר. נפל לתוכו שור וכליו ונתקרונו - חייב על הבהמה ופסטר על הכלים, שנאמר (שמות כא, לה): "ומכרו

(י): "אמה ובנה ובתך ושורך וחמורך וכל בהמתך"; שור וחמור בכלל היו, ולמה יצאו? - להקיש עליהן, מה שור וחמור האמורים לענין שבת, עשה שאר בהמה חיה ועוף כשור וחמור, אף שור וחמור האמורים לענין כל דבר, שאר בהמה חיה ועוף כשור וחמור.

ו, ח נעל כראוי, קשר כראוי, עשה לה מחיצה גבוהה עשרה טפחים. מסרה לחולה ולזקן שיש בהן דעת - פטור. נעל שלא כראוי, עשה לה מחיצה פחותה מעשרה טפחים, מסרה לחרש שוטה וקטן, שאין בהן דעת. איזה הוא שלא כראוי? כל שאין יכול לעמד ברוח מצויה.

רועה שמסר צאנו לרועה אחר - ראשון חייב, ושני פטור. המוסר צאנו לרועה, אפלו חגר, אפלו חולה, אפלו לפניו כשלש מאות צאן - פטור. מסרו לחרש שוטה וקטן - חייב. לעבד ולאשה - פטור, ומשלמין לאחר זמן. כיצד עושין להם? בית דין כותבין עליהן שטרי חוב. נתגרשה אשה ונשתחרר העבד - חייבין לשלם.

ו, ט החותף יבילת של חברו ועומד לחתכה, לא יאמר לו: "תן לי מה שחבלת בי". אלא נותן כל בשתי! הקוצץ נטיעותיו של חברו, ועתיד לקצץ, לא יאמר לו: "תן לי מה שחבלת בי". אלא נותן לו כל נזקו!

ו, י אין שמין בית קב מפני שמשביחו, ולא בית כור מפני שפוגם, אלא שמין בית סאה פחותה באותה שדה, כמה היתה פה, כמה היא יפה. רבי שמעון בן יהודה אמר משום רבי שמעון: כמה דברים אמורים? בזמן שאכלה יחורי תאנים או שקטפה לולבי גפנים, אבל אם אכלה פגים או בסר - רואין אותן כאלו הן פרות גמורין. רבי יהודה אמר משום רבי עקיבה: אכלה פרות נטועות - שמין להם נטועות. נטיעות עצמן - שמין אותן בית סאה. רבי שמעון בן יהודה אמר משום רבי עקיבה: תבואה שלא הביאה שליש - הרי היא כנטיעות.

ו, יא ליבה וליבתו הרוח, אם יש בשלו כדי ללבות - הרי זה חייב. ואם לאו - הרי זה פטור. רבי שמעון אומר: "שלם ישלם המבער את הבערה" (שמות כב, ה) - הכל לפי הדלקה. המדליק בתוך שלו, כמה תעבור הדלקה? רבי אלעזר בן עזריה אומר: שש עשרה אמה דרך רשות הרבים, בשעת הרוח - שלשים אמה. רבי יהודה אומר: שלשים אמה, ובשעת הרוח חמשים אמה. רבי עקיבה אומר: חמשים אמה, ובשעת הרוח שלש מאות אמה. מעשה בערב, שקפץ האור ביתר משלש מאות אמה והזיק. מעשה שעברה הדלקה את הירדן³ שהיתה קשה. כמה דברים אמורים? בזמן שקפצה, אבל אם היתה מסכסכת והולכת, או שהיו עצים מצויין לה, אפלו עד מיל - הרי זה חייב. עברה נהר או גדר או שלולית שהן רחבין שמנה אמות - פטור.

ו, יב המדליק את הגדיש והיו בו כלים. רבי יהודה אומר: ישלם כל מה שהיה בתוכו. וחכמים אומרים: אין משלם אלא גדיש של חטים או גדיש של שעורין. רואין את מקום הכלים כאלו מלא תבואה. ומודה רבי יהודה לחכמים במשאיל מקום לחברו להגדיש, והטמין כלים, שאין משלם אלא גדיש. גדיש של חטים וגדיש של שעורין, ורואין את מקום הכלים כאלו מלא תבואה. השאילו לגדש בו חטין וגדש שעורין, שעורין וגדש חטין - אין משלם אלא שעורין. היה גדיש חטין ומחפה בשעורין, שעורין ומחפה בחטים - אין משלם אלא שעורין.

ו, יג היה אדם ישן בתוכו, ודלק אפלו שוגג - פטור, מפני שנדון בנפשו. נכנס לחנות של נגר שלא ברשות, ויצאת לו בקעת וטפחה לו בפניו - פטור. ואם נכנס ברשות - בעל החנות חייב. נכנס לחנותו של נפח

³ שהיתה מרובה (זירסת מכילתא משפטים).

דבר הראוי לה, ודבר שאין ראוי לה, מה שאין כן בבור.

מסכת בבא קמא פרק שביעי

ז,א הגבב - משלם תשלומי כפל, ואם טבח ומכר - משלם תשלומי ארבעה וחמשה. הגזולנים - בין כך ובין כך אין משלמין אלא קרן. שאלו תלמידיו את רבן יוחנן בן זכאי: וכי מה ראית תורה להחמיר בגנב יותר מבגזול? אמר להם: גזול, השוה עבד לקונו. וגנב, חלק כבוד לעבד יותר על כבוד קונו, כביכול, עשה גנב את עין העליונה שאינה רואה. ואת האזן שאינה שומעת, שנאמר (ישעיהו כט, טו): "הוי המעמיקים מה לסתר" וגו'. "ויאמרו לא יראה" וגו' (תהלים צד, ז). "אמרים אין ה' ראה אתנו עובד ה' את הארץ" (יחזקאל ט, יב). רבי מאיר אומר: משלו משל משם רבן גמליאל, למה הדבר דומה? לשנים שעשו משתה בעיר אחת, אחד קרא את בני העיר ואת המלך לא קרא, ואחד לא קרא לא המלך ולא את בני העיר, איזה מהן עונשו מרבה? זה שקרא את בני העיר ואת המלך לא קרא, עונשו מרבה יתר מן השני! אמר רבי עקיבה: מפני מה אמרו: 'טבח ומכר - משלם תשלומי ארבעה וחמשה'? מפני שנשטרש בחטא.

ז,ב חמשה דברים היה רבן יוחנן בן זכאי אומר כמין חמר: מפני מה גלו ישראל לבבל יתר מכל הארצות כלן? מפני שבית אברהם אביהם היה משם. משלו משל, למה הדבר דומה? לאשה שקלקלה על בעלה, להיכן משלחה? לבית אביה!

בלוחות הראשונות הוא אומר (שמות לב, טז): "והלחת מעשה אלהים המה" וגו', ובשניות מעשה משה (שם): "והמכתב מכתב אלהים". משלו משל, למה הדבר דומה? למלך בשור ודם שקדש את האשה, הוא מביא את הלבקר, ואת הקלמוס, ואת הדיו, ואת השטר, ואת העדים. קלקלה,

שלא ברשותו, ויצאו ניצוצות והזיקוהו - פטור. ואם נכנס ברשות - בעל החנות חייב. פועל שנקנס לחצר בעל הבית שלא ברשות, אף על פי שיש לו רשות לנכנס ולהגבות את שכרו. נגחו שורו של בעל הבית, או שנשכו כלבו של בעל הבית - פטור. ואם אמר לו: "הפנס" - בעל הבית חייב.

גמל שטעון פשתן ועובר ברשות הרבים, ונכנס בפשתנו לתוך החנות, ודלקה בנר של חנוני, והדליק את הבירה, מן האגף ולחוץ - חנוני חייב. רבי יהודה אומר: אם היתה לפניו אצטוה' והדליק - פטור. וחכמים אומרים: אף על פי שהיתה לפניו אצטוה' והדליק - חייב. וכן היה רבי יהודה אומר: בנר חנוכה - פטור, מפני שהניח ברשות. וחכמים אומרים: בין זה ובין זה - חייב, כגון אלו מסככין על פתחי חנויותיהן ברשות הרבים בחג, אף על פי שיש להן רשות, ובא אחר והזיק בהן - הרי זה חייב.

ו,יד חמר בשור שאין בבור, ובבור שאין בשור, שהשור חייב בכפר וחיוב בשלשים של עבד. נגמר דינו - אסור בהנאה ודרכו לילך ולהזיק, מה שאין כן בבור. חמר בבור, שהבור מועד לעולם, מה שאין כן בשור.

חמר בשור שאין באש, ובאש שאין בשור: שהשור חייב בכופרין, וחיוב בשלשים של עבד, ונגמר דינו אסור בהנאה, ואם מסרו לחרש שוטה וקטן - חייב, מה שאין כן באש. חמר באש, שהאש מועדת לעולם, מה שאין כן בשור.

חמר בבור שאין באש, ובאש שאין בבור: חמר בבור, שהבור מסרו לחרש שוטה וקטן - חייב, מה שאין כן באש. חמר באש, שהאש דרכה לילך ולהזיק, ומועדת לאכל

היא מביאה את הכל, דיה שיתן לה המלך כתב הכר יד' שלו.

הרי הוא אומר (ויקרא ד, כב): "אשר נשיא יחטא" - אשרי הדור שהנשיא שלו מביא חטאת על שגגתו.

"ורצע אדוניו את אָזְנוֹ בַּמַּרְצֵעַ" (שמות כא, ו). וכי מה נשתנה אֵזֶן יֵתֵר לַרְצֵעַ מִכָּל אֵיבָרָיו? לִפִּי שְׁמָעָה מִהֵר סִינִי (ויקרא כה, נה): "כִּי לִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים" - עֲבָדֵי הֵם! וּפָרַק מִמֶּנּוּ עַל שְׁמַיִם וְהַמֶּלֶךְ עָלָיו עַל בָּשָׂר וָדָם, לִפְיָךְ אָמַר הַכְּתוּב: 'תְּבוֹא אֵיזֶן וְתִרְצַע שְׁלֹא שְׁמָרָה אֶת מַה שְׁשִׁמְעָה'. דָּבָר אַחֵר: הוּא לֹא רָצָה לְהִשְׁתַּעֲבֹד לְקוֹנוֹ - יָבֹא וְיִשְׁתַּעֲבֹד לְבִנּוֹתָיו.

ואומר (דברים כז, ה): "מִזְבַּח אֲבָנִים לֹא תִּנֶּיף עָלֶיהֶן בְּרֹזֶל". וכי מה רָאָה הַכְּתוּב לִפְסֹל אֶת הַבְּרֹזֶל, יֵתֵר מִכָּל מִינֵי מִתְכּוֹת? מִפְּנֵי שֶׁהִתְחַבַּר נַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ, וְהִתְחַבַּר סִימָן פְּרָעָנוּת, וְהַמִּזְבֵּחַ סִימָן כְּפָרָה, מַעֲבִירִים דָּבָר שְׁסִימָן פְּרָעָנוּת מִדָּבָר שְׁסִימָן כְּפָרָה. וְהֵלֵךְ דְּבָרִים קָל וְחֹמֶר, וּמַה אֲבָנִים שְׁאֵינָן לֹא רוֹאוֹת וְלֹא שׁוֹמְעוֹת וְלֹא מִדְּבָרוֹת, עַל שְׁמִטִּלוֹת כְּפָרָה בֵּין יִשְׂרָאֵל לְאֲבִיהֶם שְׁבַשְׁמַיִם, אָמַר הַכְּתוּב: "לֹא תִּנֶּיף עָלֶיהֶן בְּרֹזֶל", בְּנֵי תוֹרָה שֶׁהֵן כְּפָרָה לְעוֹלָם - עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה שְׁלֹא לִיגַע בָּהֶן אֶחָד מִכָּל הַמִּדְּיָקִין בָּלָן.

הרי הוא אומר (דברים כז, ו): "אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת תִּבְנֶה אֶת מִזְבַּח ה' אֱלֹהֶיךָ" - אֲבָנִים שְׁמִטִּלוֹת שְׁלוֹם! וְהֵלֵךְ דְּבָרִים קָל וְחֹמֶר, וּמַה אֲבָנִים שְׁאֵינָן לֹא רוֹאוֹת וְלֹא שׁוֹמְעוֹת וְלֹא מִדְּבָרוֹת, עַל שְׁמִטִּלוֹת שְׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל לְאֲבִיהֶן שְׁבַשְׁמַיִם, אָמַר הַמֶּקוֹם: יִהְיוּ שְׁלָמִים לִפְנֵי, בְּנֵי תוֹרָה, שֶׁהֵן שְׁלוֹם בְּעוֹלָם - עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה שִׁיְהִיו שְׁלָמִים לִפְנֵי הַמֶּקוֹם.

ז, שְׂבָעָה גִּבְעֵינָן הֵן: הָרֹאשׁוֹן שְׂבָכְלָן - גִּזְבֵּי דַעַת הַבְּרִיּוֹת, וְהַמְּסֻרָב בַּחֲבֵרוֹ לְאוֹרְחוֹ, וְאֵין בְּלִבּוֹ לְקִרְוָתוֹ, וְהַמְּרָבָה לוֹ בַּתְּקוּבוֹת וְיֹדֵעַ בּוֹ שְׁאִינוֹ מִקְבֵּל, וְהַמִּפְתָּח לוֹ חֲבִיּוֹת שְׂמִכוּרוֹת לְחֻנּוּנֵי, וְהַמְּעוֹל בְּמִדּוֹת, וְהַמְּשָׁקֵר בְּמִשְׁקָלוֹת, וְהַמְּעַרְבַּ הַנּוֹרָה בְּתַלְתָּן, וְאֵת הַחֲמִיץ בְּשֶׁמֶן, אֵף עַל פִּי שְׁאִמְרוֹ אֵין הַשֶּׁמֶן מִקְבֵּל כְּלוֹם, לִפְיָךְ מוֹשְׁחִין בּוֹ אֶת הַמְּלָכִים, וְלֹא עוֹד אֶלָּא שְׁמַעְלִין עָלָיו, שְׁאֵלּוֹ הִיָּה יִכּוֹל לְגַנֵּב דַּעַת הָעֲלִיוֹנָה - הִיָּה גִזְבֵּי, שְׁכָל הַגִּזְבֵּי דַעַת הַבְּרִיּוֹת נִקְרָא 'גִּזְבֵּי', שְׁנֶאֱמַר (שְׁמוּאֵל ב טו, ו): "וַיִּגְנֹב אֶבְשָׁלוֹם אֶת לֵב אֲנָשֵׁי יִשְׂרָאֵל"; מִי גִדּוֹל 'גִּזְבֵּי' אוֹ 'גִּנְבֵּי'? הִרִי אֹמַר 'גִּנְבֵּי', שִׁיּוֹדֵעַ שְׁנֶגְבֵּי וְשׁוֹתֵק!

וכן מצינו, כְּשִׁהְיוּ יִשְׂרָאֵל עוֹמְדִין לִפְנֵי הַר סִינִי, בִּקְשׁוֹ לְגַנֵּב דַּעַת הָעֲלִיוֹנָה, שְׁנֶאֱמַר (שְׁמוּאֵל כד, ז): "כָּל אֲשֶׁר דָּבָר ה' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע"; כְּבִכּוֹל 'גִּנְבֵּי' הוּא לָהֶם, תִּלְמוּד לֹאִמַר (דְּבָרִים ה, כו): "מִי יִתֵּן וְהָיָה לְבָבָם זֶה לָהֶם לִירְאָה אֶת־יְיָ וְגו'; אִם תֵּאֱמַר שְׁאֵין הַכָּל גְּלוּי לִפְנֵיו, וְהֵלֵךְ כְּבֹר נֶאֱמַר (תְּהִלִּים עח, לו-לז): "וַיִּפְתּוּהוּ בְּפִיהֶם וּבִלְשׁוֹנָם יִכְזְבוּ לוֹ וּלְבָבָם לֹא נָכוֹן עִמּוֹ וְלֹא נֶאֱמָנוּ בְּבְרִיתוֹ", אֵף עַל פִּי כֵן (שֶׁם פְּסוּק לח): "וְהוּא רַחוּם יִכְפֹּר עֲוֹן וְגו'; וְאֹמַר (מִשְׁלִי כו, כג): "כִּסֵּף סִיגִים מַצֵּפָה עַל חֶרֶשׁ שְׁפָתִים דֹּלָקִים וְלֵב רֶעַ".

⁵ שְׂמִכְשָׁשׁ הִרְבָּה מִחֲבֵרוֹ שְׁבֹא לְהִתְאַרֵּחַ אֶצְלוֹ, אֶבֶל בְּאִמַּת אֵין בְּלִבּוֹ לְקִרְוָתוֹ, הִרִי זֶה גִזְבֵּי דַעַתוֹ.

⁶ נִזְרָה הוּא מִיֵּן צִמָּה דְּרוּעֵי בְּטַעְמוֹ וּמִרְאִיתוֹ כְּתֻלָּתוֹ.

⁷ הִינּוּ שְׂאָף עַל פִּי שְׁעֵצֵם הַשֶּׁמֶן שֶׁהוּא נוֹתֵן לוֹ - הוּא יִפָּה מִכְלִי שְׁמִיץ פָּנָם, אֶבֶל הוּא גִזְבֵּי אֶת דַּעַתוֹ בְּמִדְּתוֹ, שְׁפֹבֹר שְׁנוֹתָן לוֹ בְּשִׁבְלֵיו עַל הַשְּׁלֵחָן בְּלִי מִלֵּא שְׁמִי, וְאִינוֹ יוֹדֵעַ שֶׁהַחֲמִיץ נִמְצָא לְמִטָּה, וְהַשֶּׁמֶן צָף עַל גִּבּוֹ.

לעצמו! שנאמר (משלי ו, ל): "לא יבוזו לגנב כי יגנובו" וגו'. סוף שמתמנה פרנס על העבור ומזכה את הרבים, וזוכה לעצמו, ומשלם על מה שבידו, שנאמר (משלי ו, ל): "ונמצא ישלם שבעתים" וגו'; ואין 'שבעתים' אלא דברי תורה, שנאמר (תהלים יב, ו): "אמרות ה' אמרות טהורות וגו' מזקק שבעתים".

ז, ד גנב ונתן לאחר וטבח, גנב ונתן לאחר ומכר, גנב ונתן לאחר והחליף, גנב והקדיש, גנב ונתן במתנה, גנב ונתן בהקפה, גנב ופרע את חובו, גנב ושלח סבלונות לבית חמיו - משלם תשלומי ארבעה וחמשה. הגונב את הקטעת, ואת החגרת, ואת הסומא, הגונב של שתפין - משלם תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה. השתפין שגנבו - משלמין תשלומי כפל, ופטורים מתשלומי שלשה.

ז, ה הגונב טרפה ומכרה - משלם תשלומי ארבעה וחמשה. כלאים ומכרו - משלם תשלומי ארבעה וחמשה; דברי רבי שמעון. וחכמים אומרים: אין משלם אלא תשלומי כפל בלבד. רבי אליעזר אומר: הכלאים מן הרהל, ומן הגדי - משלם תשלומי ארבעה וחמשה. מן הכוי - משלם תשלומי כפל, ופטור מתשלומי שלשה.

הגונב פרה מעברת וטבחה - משלם תשלומי ארבעה וחמשה. מעברת וילדה, ואחר כך טבח את עברה - משלם תשלומי כפל ופטור מתשלומי שלשה. הגונב פרה מעברת וילדה, ואחר כך טבחה, שמנה והכחישה - משלם תשלומי כפל כשעת הגנבה. ותשלומי ארבעה וחמשה כשעת טביחה ומכירה. כחושה והשמינה - משלם תשלומי כפל כשעת גנבה, ותשלומי ארבעה וחמשה כשעת טביחה ומכירה.

הגונב פרה וטבחה ומכרה, שור הנסקל וטבח, עגלה ערופה וטבחה, והטובח לעבודה זרה - משלם תשלומי ארבעה וחמשה; דברי רבי מאיר. וחכמים

רבי מאיר אומר: בוא וראה כמה חביבה מלאכה לפני מי שאמר והיה העולם, שור מפני שבטלו ממלאכתו - משלם חמשה. שה מפני שאין לו מלאכה - משלם ארבעה. רבן יוחנן בן זכאי אומר: בוא וראה, כמה חס המקום על כבוד הבריות, שור, מפני שמהלך ברגליו - משלם חמשה. שה, מפני שטוענו - משלם ארבעה.

למעלה מהן, גנב את האסורין בהניה - שפטור מלשלם. את השטרות, ואת הקרקעות, ואת ההקדשות - אין משלם אלא קרן. את הבהמה, ואת העופות, ואת הכסות, ואת הפרות, ואת הכלים - משלם תשלומי כפל. אף על פי שאסור בהנאה - יש לו התר לאחר זמן.

הגונב את השור, טבח ומוכרו - משלם חמשה. שה - משלם ארבעה, שנאמר (שמות כא, לז): "חמשה בקר ישלם תחת השור". למעלה מהן, הגונב את בן חורין - שנדון עליו בנפשו. רבי שמעון אומר: הרי הוא אומר (משלי כט, ד): "חולק עם גנב שונא נפשו" וגו'.

משלו משל, למה הדבר דומה? לאחר שטוען ויצא מבית חברו, מצאו אחד, ואמר לו: מה זה פלוני? אמר לו: טול חלקך, ואל תגיד! לאחר זמן מצאו בעל גנבה, אמר לו: משביע אני עליך, אם לא ראית אדם שטען כלים ויצא מתוך ביתי. אמר לו: שבועה שאני יודע מה אתה סח; על זה נאמר: "חולק עם גנב שונא נפשו אלה ישמע ולא יגיד".

אבל המתגנב מאחר חברו, והולך ושונה פרקו, אף על פי שנקרא גנב - זוכה

* אף על פי שפטור חמור אסור עכשו בהנאה, אבל כיון שבידו לפדותו בשעה, ויש לו התר לאחר זמן, הרי זה נחשב כאילו זה שלו. ואינו משלם, אלא מה שבין זה לזה, שהיה יכול לפדותו בשעה.

אומרים: עד שתהא זביחה מתרת באכילה. רבי נחוניא בן הקנה אומר: יום הכפורים הרי הוא כשבת לתשלומין.

זו מכה חוץ מרגלה, חוץ מקרנה, וחוץ מגזתה - משלם תשלומי ארבעה וחמשה. רבי שמעון בן אלעזר אומר: חוץ מידה וחוץ מרגלה - משלם תשלומי כפל. חוץ מקרנה, וחוץ מגזתה - משלם תשלומי ארבעה וחמשה. רבי אומר: חוץ מדבר שהנשמה תלויה בו - משלם תשלומי ארבעה וחמשה. חוץ מדבר שאין הנשמה תלויה בו - משלם תשלומי כפל, ואין משלם תשלומי ארבעה וחמשה.

זו גנב ברשות וטבח ומכר, אם הגביה ונתן לפדיון בנו - הרי זה חייב. ואם לאו - פטור. נתן לפדיון בנו, לבעל חובו, ולאשה בכתבתה - לא עשה כלום. הגביה ונתנו לפדיון בנו ולבעל חובו, ולאשה בכתבתה - מה שעשה עשוי. היה עומד ברשות הרבים, וטבח ומכר - אין משלם אלא קרן.

זח, הגונב תרומה ומעשר שני - משלם תשלומי כפל, את השטרות ואת הקרקעות ואת ההקדשות, אחד קדשי קדשים ואחד קדשים קלים - אין משלם אלא קרן. רבי יוסי הגלילי אומר: קדשים קלים כהדיוט, ושאר כל הקדשים - אין משלם אלא קרן. בן עזאי אומר: בכור כהדיוט, ושאר כל הקדשים - אין משלם אלא קרן. אבא יוסי בן דוסאי אומר משם רבי יוסי בן הגלילי: שלמים כהדיוט, ושאר כל הקדשים - אין משלם אלא קרן.

זט, שנים מעידין בו שגנב, ושנים מעידין בו שטבח ומכר, נמצאו זוממין - על טביחה ומכירה הוא משלם תשלומי כפל, והן משלמין תשלומי שלשה. נמצאו זוממין - על הגנבה הוא פטור, והן משלמין תשלומי כפל. נמצאו זוממין על זה ועל זה - חייבין, ועל זה נאמר (דברים יט, יט): "ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו".

שנים מעידין בו שגנב, והן מעידין בו שטבח ומכר, נמצאו זוממין - על הטביחה הוא משלם תשלומי כפל, והן משלמין תשלומי שלשה. אומר רבי יוסי: במה דברים אמורים? בזמן שהן שתי עדיות, אבל אינם אלא עדות אחת: עדות שבטלה מקצתה - בטלה כלה. נמצאו זוממין - על טביחה ומכירה הוא פטור, והן משלמין תשלומי כפל. נמצאו זוממין על זה ועל זה - חייבין, ועל זה נאמר: "ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו".

"תן לי שוריי!" ואמר: "אין לי אלא מעות". "תן לי מעות!" ואמר: "אין לי אלא בהמה". "תן לי שלשה ארבעה שורים!" ואמר: "אין לי אלא אחד". אם היה יפה כדמי בלן - שמין לו.

מסכת בבא קמא פרק שמיני

חא, הגונב נפש מאחיו מבני ישראל, אחד גונב איש ואשה וגו', ועבד משחרר. אחד איש ואשה וגו' ועבד משחרר שגנבו - הרי אלו חייבין. מכר, בין לאביו בין לאחיו, בין לאחד מן הקרובים - חייב. גנבו ולא מכרו, או שמכרו ועומד בשוק - פטור. הגונב את העבדים - פטור. שנים מעידין בו שגנב, ושנים מעידין בו שמכר, נמצאו זוממין על גנבה - פטור, והן פטורין. נמצאו זוממין על מכירה - הוא פטור והן פטורין, על זה ועל זה נאמר (דברים יט): "ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו".

חב, היכן שורי שגנבת? אומר לו: אתה מכרתו לי, אתה נתתו לי במתנה, אביך מכרו לי, אביך נתנו לי במתנה, והעדים מעידין בו שגנב וטבח ומכר - משלם תשלומי ארבעה וחמשה. הודה עד שלא באו עדים - אין משלם אלא קרן. משבאו עדים - משלם תשלומי ארבעה וחמשה. היכן שורי שגנבת? ואמר לו: תועה מצאתיו וטבחתי. והעדים מעידים בו שגנב וטבח. מאליו בא אצלי וטבחתי והעדים מעידין בו שגנב וטבח ומכר

משלם את הקרן - אין משלם חמש ואשם, ואין משלם תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה. מוסיף, חמש ואשם זה אינו בא מכח בעלים אלא מכח שבועה.

חד, אין פורשין נשבין ליונין, אלא אם כן היה רחוק מן הישוב שלשים ריס. במה דברים אמורים? במדבר! אבל בישוב, אפלו מאה מיל - הרי זה אסור. אין מגדלין תרנגולין בירושלים מפני הקדשים, ואם יש להן גנה או אשפה - הרי זה מתר, אף על פי שאמרו אין מגדלין בהמה דקה בארץ ישראל, אבל מגדלין בכור בעל מום שלשים יום. ואם היה תם - אפלו עשר שנים - הרי זה מתר. ומה אני מקים "לא תראה את שור אחיך או שיו נדחים" וגו' (דברים כב), במדברות שביהודה במדברות שבכפר עמקין. מפני מה אמרו: אין מגדלין בהמה דקה בארץ ישראל? מפני שמביאין בהמה גסה מחוץ לארץ. אף על פי שאמרו: אין מגדלין בהמה דקה בארץ ישראל, אבל מגדלין אותה קדם לרגל שלשים יום, קדם למשתה בנו שלשים יום. ולא שתהא יוצאה ורועה בשוק, אלא שתהא קשורה לכרעי המטה.

שאלו את רבן גמליאל: מהו לגדל בהמה דקה בארץ ישראל? אמר להן מקימין את העגונה שלשים יום, והטבח לוקח ומוכר, ובלבד שלא ישיר את האחרונה שבהן יתר משלשים יום.

כל האשכולות שעמדו להן לישראל, משמת משה ועד שעמד יוסי בן יועזר איש צרדה, ויוסף בן יוחנן איש ירושלים - אי אפשר לתן בהן דפי, משמת יוסי בן יועזר איש צרדה ויוסף בן יוחנן איש ירושלים, ועד שמת יהודה בן בבא שהיו כל מעשיו לשם שמים, אלא שגדל בהמה דקה. כך היה פעם אחת, חלה, נכנס רופא אצלו, אמרו לו: אין לך רפואה אלא בחלב ורותח. לקח לו עז וקשרה בכרעי המטה, והיה יונק

בשוק. היה עומד וטבחתיו, והעדים מעידין בו שגנב וטבח ומכר - משלם תשלומי ארבעה וחמשה. הודה, בין משבאו עדים ובין עד שלא באו עדים - אין משלם אלא קרן. היכן שור שהפקדתי אצלך? ואמר לו: איני יודע מה אתה סח! או שאמר לו שאבד, והעדים מעידים בו שאכלו - אין משלם אלא קרן. הודה, בין משבאו עדים ובין עד שלא באו עדים - אין משלם אלא קרן.

היכן שורי שגנבת? ואמר לו: אתה מכרתו לי, אתה נתתו לי במתנה; אביך מכר לי, אביך נתנו לי במתנה; משביעך אני, ואמר: אמן, והעדים מעידין בו שגנב, וטבחו ומכרו - משלם תשלומי ארבעה וחמשה. הודה לאחר שבועה, או עד שלא באו עדים - משלם קרן וחמש ואשם. משבאו עדים - משלם תשלומי ארבעה וחמשה ואשם.

חג, היכן שורי שגנבת? ואמר: תועה מצאתיו וטבחתיו. משביעך, ואמר אמן, והעדים מעידים שגנב, מאליו בא אצלי וטבחתיו. בשוק היה עומד וטבחתיו, משביעך אני, ואמר אמן, והעדים מעידים בו שגנב - משלם תשלומי כפל ואשם. הודה לאחר שבועה, אם עד שלא באו עדים הודה - משלם קרן וחמש ואשם. ואם משבאו עדים הודה - משלם תשלומי כפל ואשם. היכן שורי שהפקדתי אצלך? אמר: איני יודע מה אתה סח, או שאמר לו: אבד, משביעך אני, ואמר אמן, והעדים מעידים בו שאכלו - אין משלם אלא קרן. הודה לאחר שבועה, בין משבאו עדים ובין עד שלא באו עדים - משלם קרן וחמש ואשם. אמר לו: גנב, משביעך אני, ואמר אמן, והעדים מעידים בו שגנבו - משלם תשלומי כפל. הודה לאחר שבועה, עד שלא באו עדים - משלם קרן וחמש ואשם. אם משבאו עדים - משלם תשלומי כפל ואשם, וחומשו עולה לו מתוך כפלו; דברי רבי יעקב. וחכמים אומרים: כל המשלם את הקרן - משלם חמש ואשם. וכל שאין

אדם פורש חרמו ומעמיד ספינתו בתוך של חבירו, אבל צדין בחפים ובמכמורים בכל מקום ואין נמנעין, ובלבד שלא יפרש את הקלע ויעמיד את הספינה.

אין השבטים צדין דגים מימה של טבריה, מפני שהוא של נפתלי. ולא עוד, אלא שנותנין לו מלא חבל של חרם לדרומו של ים, שנאמר (דברים לג): "ים ודרום ירשה"; דברי רבי יוסי הגלילי. רבי עקיבה אומר: "ים" - זה ימה של סוכני. "דרום" - זה ימה של טבריא. "ירשה" - זה ים הגדול. רבי שמעון בן אלעזר אומר: תלושין שבמדבר - הרי הן של כל השבטים. ומחברין - הרי הן של אותו השבט.

וכן היה רבי שמעון בן אלעזר אומר: אין לך כל שבט ושבט, שלא היה נוטל בהר ובשפלה ובנגב, וכן לפניהם, החתי והאמורי והכנעני והפריזי והחוי והיבוסים - ירדן שבארץ ישראל, שנאמר (יהושע יג): "הירדן וגבול". ואומר (במדבר לד): "ומעבר לירדן ירחו קדמה מזרחה ירדן שבירחו"; דברי רבי יהודה.

רבי שמעון בן יוחאי אומר: הרי הוא אומר (במדבר לה): "כי אתם עוברים את הירדן ארצה כנען", כיון שאתם עוברים את הירדן הרי אתם בארץ כנען. רבי אלעזר ברבי יוסי אומר: תחומי ארץ ישראל שבכתובים - נדונין בארץ ישראל.

מסכת בבא קמא פרק תשיעי

טא השור, והבור, והמבעה, וההבער, שומר חנם והשואל, נושא שכר והשוכר, נזק צער ורפוי ושבת ובשת. חבל בו חמשה - נותן לו חמשה. אינו אלא ארבעה - נותן לו ארבעה. אינו אלא שלשה - נותן לו שלשה. אינו אלא שנים - נותן לו שנים. אינו אלא אחד - נותן לו אחד.

בנזק כיצד? הכהו וקטע ידו, וקטע רגלו, אין רואין אותו כאלו עושה סלע ביום,

ממנה חלב ורוח, שהיה גונח, פעם אחת בקשו חכמים לכנס אצלו, אמרו: היאך נכנס אצלו? שלסטים עמו בבית! וכשמת, דקדקו חכמים במעשיו, ולא מצאו בו עון, אלא זה בלבד, אף הוא אמר בשעת מיתתו: יודע אני שאין בידי עון אלא זה בלבד - שעברתי על דברי חברי. אמר רבי ישמעאל שזורי, מבעלי בתים היו בית אבא, ומפני מה חרב? מפני שדנו דיני ממונות באחד, וישגדלו בהמה דקה, אף על פי כן חרש היה לנו סמוך לעיר, וישדה מפסקת בינו לעיר, שבהמה נכנסת ויוצא דרך עליה.

רוצה שעשה תשובה - אין מחיבין אותו למכור כלן כאחד, אלא מוכר והולך על יד יד, נפלו לו חזירים וכלבים בירושה - אין מחיבין אותו למכור אותן כלן כאחד, אלא מוכר והולך על יד על יד, נדר לקח לו בית ולקח לו שדה - אין מחיבין אותו לקח לו מיד, אלא עד שימצא את ההגון לו. מעשה באשה אחת שהצר לה בנה, ואמרה: קונם כל מי שישלח אלי, איני מחזירתו, וידעו בה שני בני אדם שאינן הגונים, קפצו עליה, ובא מעשה לפני חכמים, ואמרו: לא נחכונה זו אלא עד שתמצא את ההגון לה.

ח,ה כשם שאין מגדלין בהמה דקה - כך אין מגדלין חיה דקה. רבי שמעון בן אלעזר אומר: מגדלין כלבים, כופרים, וחדלות הסניאין, וחתולין, והקופות - דברים המנשין את הבית, אף על פי שאמרו אין מגדלין כלבים בישוב - אבל מגדלין בעירות הסמוכות לספר. בימים קושרים אותן בשלשלאות של ברזל ומתירין אותן בלילות. רבי אליעזר אומר: המגדל כלבים כמגדל חזירין.

ח,ו צד אדם יוני שוכך מתוך שלו. אימתי? בזמן שהושיכן כתקנתן. לא הושיכן כתקנתן - אסור בהן, ומתיר בגדיליהם. אבל צדין חיה ועוף מכל מקום, ואין נמנעין. בראשונה שהיו שבטים כתקנן, אמרו: אין

בשוק, וזה נהרג על ידו, אלא אפלו מת מחמת מכה ראשונה - פטור.

טג, החובל בבנו ובתו גדולים - חייב בכל בעבדו ושפחתו העברים של אחרים - מוציאין מידו. ושל בתו - נותנין לה מיד. ושל בנו - עושה לו בהן סגלה מיד. בבניו ובנותיו קטנים של עצמו - פטור מן הכל. החובל בבתו קטנה - נזקה שלה, והשאר - הרי זה פטור. חבלו בה אחרים - נזקה שלה, והשאר עושה לה בהן סגלה. ואם מתה - אביה יורשה. החובל בבנו גדול - חייב בכל. בעבדו ושפחתו הכנענים - חייב בכל ופטור מן השבת, מפני ששבתו שלו. חבל יתר מן הראוי להן - הרי זה חייב.

האב המכה את בנו, והרב הרודה את תלמידו, וכלן שהכו ושהזיקו - הרי אלו פטורין. חבלו יתר מן הראוי להן - הרי אלו חייבין. שלח בית דין שהכה ברשות בית דין והזיק - פטור. אבל חבל יתר מן הראוי לו - הרי זה חייב. רופא אמן שרפא ברשות בית דין והזיק - פטור. חבל יתר מן הראוי לו - הרי זה חייב.

טד, המביש את חברו ערום - הרי זה חייב, ואינו דומה מבישו ערום למבישו לבוש. בישו במרחץ - הרי זה חייב, ואינו דומה מבישו במרחץ למבישו בשוק. ואינו דומה המתביש מן היקר למתביש מן הפגום. ואינו דומה גדול המתביש לקטן המתביש. החובל בחרש שוטה וקטן - חייב בארבעה דברים ופטור מן הבשת, מפני שאין להן בשת. רבי אומר: חרש יש לו בשת, קטן אין לו בשת. החובל שוטה, פעמים יש לו בשת ופעמים אין לו בשת. סומא - רבי יהודה אומר: אין לו בשת. וחכמים אומרים: יש לו בשת.

טה, החובל באשתו, בין שחבל בה הוא, בין שחבלו בה אחרים - מוציאין מידו וילקח בהן קרקעות, והוא אוכל פרות. רבי יהודה בן בתירה אומר: בשת שבסתר - לה שני חלקים ולו אחד. בשת שבגלוי - לו

וכאלו עושה מנה ביום, אלא רואין אותן כאלו חגר שומר קשואין. ואם תאמר: לקתה מדת הדין? מדת הדין לא לקתה! שכבר נותן לו דמי ידו ודמי רגלו. אבל הבהו וצמתה ידו. הבהו וצמתה רגלו - רואין אותו כאלו עושה סלע ביום - נותן לו סלע ביום. מנה - נותנין לו מנה ביום, ונותנין לו כל נזקו. ובכללן - שמין ונותנין לו מיד. לפיכך אם מתננה והולך, אפלו חמש שנים - אין לו אלא מה שאמדהו, הבריא - נותן לו מה שאמדהו, עד כמה נותן לו? עד כדי שיבריא. בן עזאי אומר: נותן לו. וזה מוזן. עלו בו צמחים מחמת המכה ונסתרה המכה - חייב לרפאותו, וחייב לתן לו דמי שבתו. שלא מחמת המכה או שעבר על דברי הרופא - פטור.

רבי יהודה אומר: אפלו עלו בו צמחים מחמת המכה, ונסתרה המכה - חייב לרפאותו, ופטור מלתן שבתו. וחכמים אומרים: כל שחייב לרפאותו - חייב לתן לו שבתו. וכל שפטור מלרפאותו - פטור מלתן לו שבתו.

טב, המכה את חברו ואמדהו למיתה - אומדין אותו לחיים. לחיים - אין אומדין אותו למיתה. אמדהו למיתה - חייב מיתה ופטור מן הממון. אמדהו לממון - חייב ממון ופטור מן המיתה. אמדהו למיתה והקל ממה שהיו - אומדים אותו לממון שניה. מאימתי נותן לו? משעה שהכהו. אמדהו לחיים - משלם נזק צער רפוי ושבת ובשת ליורשין. אמדהו למיתה והקל ממה שהיה, הכביד ואחר כך מת - אומדים אותו, אם מחמת מכה ראשונה מת - הרי זה חייב. ואם לאו - הרי זה פטור. רבי נחמיה אומר: אפלו מת מחמת מכה ראשונה - פטור.

ועוד זו דרש רבי נחמיה (שמות כא): "אם יקום והתהלך בחוץ על משענתו ונקה המכה", וכי עלתה על לב שיהא זה מהלך

ונשאת - ולדות לבעל הריון. היתה מעברת מגר ועבד משחרר, ולדות של גר ועבד משחרר, לפיכך אם מת - הרי זה זכה.

טח, החובל בעבדו ושפחתו העברים, בינו לבנין - הרי אלו נשבעין ונוטלין. החובל בעבדו ושפחתו הנכנענים בינו לבנין - פטור, מפני שהוא קנס. המכה את עבדו, מכרו לאחר ומת - פטור, שנאמר (שמות כא): "והכהו ומת תחת ידו", עד שתהא מכתו ומיתתו ברשותו. עבד שחבל בעצמו - יוצא לחרות, ונותן לרבו. האשה שחבלה בבעלה - אין מפסדת כתבתה כלום. וכשם שאי אפשר לה למכור כתבתה והיא תחתיו - כך אין מפסדת כתבתה והיא תחתיו.

טט, עבד שאמר לרבו: "הפלת את שני יסמית את עיני - תן לי דמי עיני". הרב אומר: "סמית את עיניך והפלתי את שניך - טול דמי שניך"; עבד נשבע ונוטל. המוכר את עבדו, בין מתכונ לו ובין שאין מתכונ לו, יצא בן חורין. היתה רבי שמעון בן גמליאל אומר: במתכונ - יוצא בן חורין, ובשאין מתכונ - לא יצא בן חורין. רבו רופא ואמר לו: "רפא את עיני זו", וסמאה. "שני זו", ועקרה - שחק בו ויצא בן חורין. רבי שמעון בן גמליאל אומר: לא יצא בן חורין. וכלן, אם אמר לאחר לעשות לו כן - לא יצא בן חורין. הכהו נגד עינו ואינו רואה, נגד אָזְנו ואינו שומע - לא יצא בן חורין, שנאמר: "והכהו" - עד שיעשה בו מעשה. על עינו ואינו רואה, על אָזְנו ואינו שומע - יצא בן חורין.

הכהו על מחו וירדו מים וחפו את עיניו, ויצאו בנות מלך וסמא את עיניו - יצא בן חורין. הכהו על עינו וכהתה, על שני ונדדה, אם היה משתמש בהן - לא יצא בן חורין. ואם לאו - יצא בן חורין. היתה עינו כהה וסמאה, שני נדדה ועקרה, אם היה יכול לשמש בהן לשעבר - יצא בן חורין. אם לאו - לא יצא בן חורין.

שני חלקים ולה אחד. שלו - נותנין לו מיד. ושלה - ילקח בהן קרקע והוא אוכל פרות.

החובל בחיבי גליות בית דין - חייב בכל. בחיבי מיתות בית דין, עד שלא נגמר דינו - חייב. משנגמר דינו - פטור. היוצא להרג וחבל באחרים - חייב. חבלו בו אחרים - פטורין. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אף הוא שחבל באחרים - פטור, שאין מחזירין אותו לאמידת בית דין. מעתה הרודף אחר חברו להרגו, ונהפך הנרדף וחבל בו, או שחבלו בו אחרים - פטורין. שנאמר (במדבר לה): "ולא תקחו כפר לנפש רוצח".

הרגו והרג את בהמתו כאחד, וקטע את ידו כאחד. הרגו וסמא את עינו כאחד - פטור, שנאמר (שמות כא): "ולא יהיה אסון ענוש יענש". הא אם יש אסון - אין נענש. אבל הרג את בהמתו ואחר כך הרגו. קטע את ידו ואחר כך הרגו. סמא את עינו ואחר כך הרגו - חייב, שנאמר (שמות כב): "דמים לו שלם ישלם". זה הכלל: כל שחלה עליו מיתה ותשלומין כאחד - פטור. מיתה ואחר כך תשלומין, תשלומין ואחר כך מיתה - הרי זה חייב.

טו, החובל באביו ואמו ועשה בהן חבורה, אפלו שוגג - פטור, מפני שנדון בנפשו. הרובע והנרבע, אפלו שוגג - פטור. מפני שנדון בגופו. הדליק גדיש של חברו ביום הכפורים, אפלו שוגג - פטור, מפני שנדון בנפשו. הגונב כיסו של חברו, והוציאו בשבת - הרי זה חייב, שפכר נתחייב בגנבת הכיס עד שלא תבא שבת. אם היה מגרר בו ויוצא - פטור. העושה מום במקדשין - אין משלם אלא חצי נזק.

טז, הכה את האשה ויצאו ילדיה - משלם נזק צער רפוי שבת ובשת לאשה, וילדות לבעל, שנאמר (שמות כא): "ונגפּו אשה הרה"; מה תלמוד לומר הרה? ולדות - לבעל הריון. נתגרשה מזה ונשאת לזה, נתגרשה מזה ונשאת לזה, נתגרשה מזה

רבי שמעון בן אלעזר אומר משם רבי חלפאי בן אנא שאמר משם רבי יוחנן בן נורי: מתלש בשערו, מקרע את כסותו, משבר את כליו, מפזר את מעותיו בחמתו - זה עניינך עובד עבודה זרה, שאלו אמר לו יצרו: לך ועבד עבודת כוכבים - היה עובד, שכן היא עבודתו של יצר הרע.

האומר: "סמא את עיני שהזיקתני"; "קטע את ידי שהזיקתני" - פטור. אנסוהו עובדי כוכבים, ונטלו ממנו כפניו - פטור. נטל ונתן להן - הרי זה חייב.

מסכת בבא קמא פרק עשירי

א הגזול את הפרה ועברה אצלו, ושנתה ושלשה, אפלו ארבעה וחמשה פעמים. וכן הגזול את הרחל ונטענה אצלו וגזזה, אפלו ארבעה וחמשה פעמים. עז וחלבה אפלו ארבעה וחמשה פעמים - משלם כשעת הגזולה. רבי שמעון אומר: רואין אותן כאלו הן שומות אצל אחרים. גזל צמר ולבנו, טווי ולבנו, פשתן ונקהו. אבנים ושיפן - משלם כשעת הגזולה. רבי שמעון בן אלעזר אומר: כל דבר שהשביח הגזול - יד הגזול על העליונה. רצה - משלם כשעת הגזולה. רצה - אומר לו: "הרי שלך לפניה".

ב גזל עבדים והזקינו, אילנות והזקינו, פרות והרקיבו, בית ונתנע, מטבע ונפסל, זין ונתגלה, זין ונתנסף, תרומה ונטמאת, חמץ ועבר עליו הפסח, בהמה ונעבדה בה עברה, אומר לו: הרי שלך לפניה. עבדים והזקינו, ומכרן. אילנות והזקינו וקצצן. פרות והרקיבו, ומכרן. בית ונתנע ונתצו. מטבע ונשוף. זין ונתגלה ונשפכו. זין ונתנסף ונשפכו. תרומה ונטמאת ושרפה. חמץ ועבר עליו הפסח ושרפו. בהמה ונעבדה בה עברה ונסקלה - משלם כשעת הגזולה.

זה הכלל: כל גזלה שהיא בעיניה, ולא שנה אותה מברייתה - אומר לו: הרי שלך לפניה.

ט, החובל בחברו ומת - יתנו הירושין. מת הנחבל - יתן לירשיו. הנחבל, בין שיש שם טענה ובין שאין שם טענה - הרי זה נשבע ונוטל. רבי יהודה היה קורא אותה הכחכח, וכל זמן שהן חוככין זה את זה - הרי אלו נשבעין ונוטלין. היה נשודף, מקום שאין יכול לישודף את עצמו - נוטל שלא בשבועה. לאחר זמן, זה אומר חבלת וזה אומר לא חבלתי - הרי זו כאחת מקל הטענות.

ט, החובל בחברו, אף על פי שלא בקש החובל מן הנחבל - הנחבל צריך שיבקש עליו רחמים, שנאמר (בראשית כ): "ויתפלל אברהם אל האלהים".

וכן אתה מוצא ברעי איוב, שנאמר (איוב מב): "ועתה קחו לכם שבעה פרים ושבעה אילים", מה הוא אומר? (איוב מב): "וה' שב את שבות איוב בהתפללו בעד רעהו" וגו'.

רבי יהודה אומר משם רבן גמליאל: הרי הוא אומר (דברים יג): "ונתן לך רחמים ורחמך והרפך" וגו', זה סימן יהא בידך, כל זמן שאתה רחמן - הרחמן מרחם עליך.

הכהו באחר ידו, בגירו, ובפנקס, בעורות שאין עבודין, בטמוס של שטרות שבידו - נותן ארבע מאות זוז, ולא מפני שמכה של צער, אלא מפני שמכה של בזיון, שנאמר (תהלים ג): "קומה ה' הושיעני אלהי כי הכית את כל אויבי" וגו'. (מכה ד): "בשבת על הלחי" וגו' (ישעיה נ): "גוי נתתי למכים" וגו'.

וכשם שחייב על נזקי חברו - כן הוא חייב על נזקי עצמו. הרק וטש בפניו כנגד חברו, ותלש בשערו, מקרע את כסותו, משבר את כליו, מפזר את מעותיו בחמתו - פטור מדיני אדם ודינו מסור לשמים, שנאמר (בראשית ט): "ואף את דמכם לנפשותיכם מיד נפשותיכם אדרוש".

ואם שנה אותה מבריתה - משלם כשעת הגזלה. והגנב לעולם משלם כשעת הגנבה.

הגזל את המריש ובנאו בבירה; בית שמאי אומרים: יקעקע את הבירה ויטל את המריש. ובית הלל אומרים: מחשב כל מה שהיה שוה, ונותן לבעליו, מפני תקנות השבים.

יג, היורד לחורבתו של חברו ובנאה שלא ברשות, וכשהוא יוצא, אמר: תן לי עצי ואבני - אין שומעין לו. רבן שמעון בן גמליאל אומר: בית שמאי אומרים: הרשות בידו. ובית הלל אומרים: אין שומעין לו. היורד לחורבתו של חברו, ובנאה שלא ברשות - שמין לו וידו על התחתונה. היורד ברשות, שמין לו וידו על העליונה. כיצד ידו על העליונה? אם השבח יתר על הוצאה - נותן לו את השבח, ואם הוצאה יתרה על השבח - נותן לו את ההוצאה.

יד, נגר שקבע מסמר בשדה בתבה ובמגדל ונשבר - חייב לשלם, מפני שהוא כנושא שכר. נתן לחרש לעשות לו כסא - ועשה לו ספסל. ספסל ועשה לו כסא - יד הבעלים על העליונה; דברי רבי יהודה. רבי מאיר אומר: נותן לו דמי עציו. מודה רבי מאיר לרבי יהודה, שאם נותן לחרש לעשות לו כסא נאה, ועשה לו כעור. ספסל נאה ועשה לו כעור - שיד הבעלים על העליונה. והמוליך חטין לטחון ולא לתתן, ועשאן מרסן וסבין. קמח לנחתום ועשאן פת נפולין. בשר לטבח והקדיחו - חייב לשלם מפני שהוא כנושא שכר. רבי שמעון בן גמליאל אומר: נותן לו דמי בשתו ובשת אורחיו. המוסר בהמתו לטבח ונבלה; אמן - פטור. הדיוט - חייב. ונושא שכר - בין זה ובין זה חייב. המראה דינר לשלחני ונמצא רע - חייב לשלם, מפני שהוא כנושא שכר.

יח, הגזל את חברו שנה פרוטה, ונשבע לו וילכנו אחריו אפלו למדי. לא יתן לו לבנו ולא לשלוחו, אבל נותן הוא לשליח בית

דין, ואם מת - מחזיר ליורשיו. רבי שמעון בן אלעזר אומר: בשליח בית דין שעשה נגזל ולא שליח בית דין שעשה גזל, לפיכך אם שלח הלה ונטלה - הרי זה זכה. אמר רבי אלעזר ברבי צדוק: במה דברים אמורים? בזמן שהיתה הקרן מרבה על הוצאה, אבל אם היתה הוצאה מרבה על הקרן - הרי זה משלם קרן וחמש בבית דין, ומביא אשם על השבועה.

יט, פרוטה בקרן - מעכב. חצי פרוטה - אין מעכב. חמש - בלו אין מעכב. מי שזקף החמש - הרי הוא כחמש לכל דבר. הגזל את חברו ונשבע לו - הרי זה משלם קרן וחמש, ומביא אשם. מת הנגזל - משלם הגזל ליורשיו הנגזל. קרן וחמש ומביא אשם, מת הגזל - יורשי הגזל משלמין לנגזל קרן ופטורין מן החמש, ומן האשם. מתו הגזל והנגזל - יורשי הגזל משלמין ליורשי הנגזל. קרן ופטורין מן החמש ומן האשם.

יז, ראה גזלתו של חברו בתוך ביתו, ואבדתו של חברו בתוך ביתו, ואמר: איני יודע, ונעלמו ממנו, בשעה שנשבע - פטור; שנאמר (ויקרא ה'): "ונשבע על שקר" וגו'. אמר לבניו: גזלה זו של פלוני היא, אבדה זו של פלוני היא, בזמן שנשבעין על דעת אביהן - חייבין, על דעת עצמן - פטורין.

יח, הגזל את הרבים - חייב להחזיר לרבים. חמר גזל הרבים מגזל היחיד, שהגזל את היחיד - יכול לפיטו ולהחזיר לו גזלו. הגזל את הרבים - אין יכול לפיטו ולהחזיר להן גזלם. הגזל את הנכרי - חייב להחזיר לנכרי. חמור גזל הנכרי מגזל ישראל מפני חלול השם. הגזל את הנכרי, ונשבע לו ומת - אינו מתכפר לו, מפני חלול השם.

יט, דרש רבי יוסי הגלילי בגזל את הגר, והיה עולה לירושלים, ומעותיו ואשמו בידו, ומצאו, וזקפו עליו במלוה. הביא את

ושפחתו הכנענים - פטורין מלשלם. הניח להן אביהן דבר שיש בו אחריות - חיבין לשלם. לבנו ובתו הגדולים, לעבדו ושפחתו העברים - חיבין לשלם. ואם אמרו גדולים: אין אנו יודעים מה חשבון עשה עמכם אבא - פטורין מלשלם.

י,א אין פורטין, לא מתבת המוכסין ולא מכיס של גביין, ואין נוטלים מהן צדקה. אבל פורט הוא לו דינר ומחזיר לו את השאר. נתחלפו לו כלים בבית האמן - אינו רשאי להשתמש בהן, וילף הלה ויבקש את כליו. בבית האכל ובבית המשתה רשאי להשתמש בהם, וילף הלה מיד ויבקש את כליו.

י,ב גנב שנטל מזה ונתן לזה - מה שנטל נטל, ומה שנתן נתן. שטף נהר עצים ואבנים וקורות מזה ונתן לזה, אם נתיאשו הבעלים - הרי אלו שלהם, אם היו הבעלים מרדפין אחריהן, או שהיו במקום אחר - הרי אלו של בעלים.

י,ג שפך זה את יינו והציל דבשו של חברו - נותן לו שכרו דמי השב אבדה. ואם אמר לו: על מנת שאטל דמי שלי מתוך שלך - חזיב לתן לו. פרק זה את עציו והציל פשתנו - נותן לו שכרו דמי השב אבדה. ואם אמר: על מנת שאטל דמי שלי מתוך שלך - חזיב לתן לו. רבי יוחנן בן ברוקה אומר: תנאי בית דין הוא, שיהא זה שופך את יינו ומציל דבשו של חברו, ונוטל דמי יינו מתוך דבשו של חברו. ושיהא זה מפרק עצו ומציל פשתנו של חברו, ונוטל דמי עצו מתוך פשתנו של חברו.

מאימתי זוכה אדם בנחיל של דבורים? משתכנס לקרפיו. הרי שירד נחילו לתוך גנתו של חברו ואין בעל הגנה מניחו להכנס, שלא לשבר את ירקו - הרי זה יורד על כרחו ומציל נחילו. ואם הזיק - משלם מה שהזיק. רבי ישמעאל בן רבי יוחנן בן ברוקה אומר: תנאי בית דין הוא, שיהא זה

אשמו ואחר כך מת הגר - יצא. לא הספיק להביא את אשמו עד שמת הגר - הרי זה צריך להביא. והמעות - זכה בהן. וחכמים אומרים: לא עשה כלום, עד שיתנם לו ויחזיר לטלם ממנו. דרש רבי עקיבה כשבא מזפרן: בגזל את הגר ונשבע לו, והיה עולה לירושלים ומעותיו ואשמו בידו, ומת בדרך - הכסף ינתן לבניו, ואשם ירעה עד שישתאב, וימכר, ויפלו דמיו לנדבה, שנאמר (במדבר ה): "מלכד איל הכפרים אשר יכפר בו עליו", מי שצריך כפרה, יצא זה שאין צריך כפרה.

נתן את הכסף לאנשי משמר ומת - אין היורשין יכולין להוציא מידם, שנאמר (במדבר ה): "איש אשר יתן לכהן לו יהיה", נתן הכסף ליהויריב ואשם לידעיה - יחזיר הכסף אחר האשם; דברי רבי יהודה. וחכמים אומרים: אשם אחר הכסף. אמר רבי: אם כדברי רבי יהודה - יקריבו בני יהויריב את האשם, לא נתכפר לו אלא אם כן קים אשם, יחזיר הכסף מבני ידעיה אצל בני יהויריב, ויקריבו בני יהויריב את האשם ויתכפר לו. עבר משמרו של יהויריב - יחזיר האשם מבני יהויריב אצל בני ידעיה, ויקריבו בני ידעיה את האשם ויתכפר לו.

הביא אשמו ולא הביא גזלו - לא יהא ממרס בדמו עד שיביא גזלו, אלא תעבר צורתו ויצא לבית השרפה. הביא אשמו ולא הביא מעילתו - לא יהא ממרס בדמו עד שיביא מעילתו, אלא תעבר צורתו ויצא לבית השרפה. מצורע שהביא חטאתו קדם לאשמו - לא יהא ממרס בדמו, עד שיביא אשמו, אלא תעבר צורתו ותצא לבית השרפה.

י,י גזל והחליף, גזל והקדיש, גזל ונתן במתנה, גזל ונתן בהקפה, גזל ופרע את חובו, גזל ושלח סבלונות לבית חמיו - הרי זה חזיב. והמקבל ממנו - הרי זה פטור. הגזל ומאכיל לבנו ובתו הקטנים, לעבדו

קוצץ את הסקה ומציל נחילו ונוטל דמים, שעל מנת כן הנחיל לישראל את הארץ.

שנים שהיו באין במדבר, ביד זה חבית של מים וכיד זה חבית של דבש, נסדקה חבית של מים - תנאי בית דין הוא, שיהיה זה שופך את דבשו ומציל מימיו של חברו, וכשיגיע לישוב - נותן לו דמי דבשו, שהמים מחיה במדבר, ואין הדבש מחיה במדבר.

פועל ועני שעלו באילן, ושברו את הסקה, אם עלו במקום שדרך בני אדם רגילין לעלות בו - פטורין. ואם לאו - חייבין. הגוזל את השדה ונטלה אנס - יאמר לו: הרי שלך לפניך.

י,יד הגוזל את חברו, או שלוח הימנו, או שהפקיד לו בשוב - לא יחזיר לו במדבר. אבל מחזיר לו בשירה. והאבדה - חוזרת לבעלים בכל מקום. מי שבא בדרך, והיה בידו מעות, וראה אנס בא כנגדו, ואמר לו: בא טול את אלו, שאני חייב לך. אם קבל עליו - פטור. ואם לאו - חייב. משכן לו בית, משכן לו שדה, וראה דלקה מממשות וראה בתוך שלו, אמר לו: בוא והצל את שאני חייב לך, אם קבל עליו - פטור. ואם לאו - חייב.

י,טו הגונב טלה מן הדיר והחזירו, ואחר כך נגנב כל הדיר כלו, אם הודיעו בו לבעלים - פטור. ואם לאו - חייב. הגונב חבית מן המרתף, והחזירה למרתף, ואחר כך נגנב כל המרתף כלו, אם הודיעו בו לבעלים - פטור. ואם לאו - חייב. הטה את החבית ונטל ממנה רביעית ונשברה - אינו משלם אלא רביעית. הגביהה ונטל ממנה רביעית, ונשברה, או שהחמיצה - משלם את הכל.

הגונב סלע מן הכיס והחזירה לכיס, ואחר כך נגנב כל הכיס כלו, אם הודיע בזה לבעלים - פטור. ואם לאו - חייב. אמר רבי יהודה: במה דברים אמורים? בזמן

שהחזירה לצורתה, אבל נטלה מן הכיס והחזירה לצור, מצורר והחזירה לכיס - הרי זה חייב. הגונב כיסו של חברו והחזירו לו כשהוא ישן, ונער, והרי כיס בידו! אם מכיר את שלו - פטור. ואם לאו - חייב. הגונב סלע מחברו בלא יודע, והבליעה לו בחשבון - יצא. "לא תגנבו" - על מנת למיקט. "לא תגנבו" - על מנת לשלם תשלומי כפל, ותשלומי ארבעה וחמשה.

י,טז בן בג בג אומר: לא יגנוב אדם את שלו מבית אחרים, שמא יראה כגנב. וכן היה בן בג בג אומר: לא יגנוב אדם את שלו מבית הגנב, שמא אף הוא יראה כגנב, אלא משבר את שניו ומוציא את טליתו מידו.

גנבים שנכנסו במחתרת ועשו תשובה - כלן חייבין להחזיר. עשה אחד מהן תשובה - אין חייב לשלם אלא על חלקו בלבד. אם היה מוציא ונותן לפניהם - חייב לשלם על הכל. טל דמי פרתך, טול דמי טליתך - אין שומעין לו. באמת נגנבו או אבדו - נותן לו דמיהן.

1 Jun ראשון Sunday		ה 5	בבלי: שבועות לא ירושלמי: יבמות ס תוספתא: בבא קמא ד נ"ך: יחזקאל יד-טו רמב"ם: חובל ומזיק ו	Shavuot Eve	ערב שבועות, מט לעומר
Candle Lighting 8:02 הדלקת הנרות				5:28.....נץ החמה 9:10.....סו"ז קר"ש - גר"א... 10:25.....סו"ז תפלה - גר"א... 9:33.....צה"כ לשיטת ר"ת	עלות השחר 4:15..... סו"ז קר"ש - מג"א... 8:34... סו"ז תפלה - מג"א . 10:01 שקיעה 8:20.....
2 Jun שני Monday		ו 6	בבלי: שבועות לב ירושלמי: יבמות סא תוספתא: בבא קמא ה נ"ך: יחזקאל טז-יז רמב"ם: חובל ומזיק ז	1st Day Shavuot	א דשבועות
				5:27.....נץ החמה 9:10.....סו"ז קר"ש - גר"א... 10:25.....סו"ז תפלה - גר"א... 9:34.....צה"כ לשיטת ר"ת	עלות השחר 4:14..... סו"ז קר"ש - מג"א... 8:34... סו"ז תפלה - מג"א . 10:01 שקיעה 8:21.....
3 Jun שלישי Tuesday		ז 7	בבלי: שבועות לג ירושלמי: יבמות סב תוספתא: בבא קמא ו נ"ך: יחזקאל יח-יט רמב"ם: חובל ומזיק ח	2nd Day Shavuot / Yizkor	ב דשבועות, יזכור
				5:27.....נץ החמה 9:10.....סו"ז קר"ש - גר"א... 10:25.....סו"ז תפלה - גר"א... 9:35.....צה"כ לשיטת ר"ת	עלות השחר 4:14..... סו"ז קר"ש - מג"א... 8:34... סו"ז תפלה - מג"א . 10:01 שקיעה 8:22.....
4 Jun רביעי Wednesday		ח 8	בבלי: שבועות לד ירושלמי: יבמות סג תוספתא: בבא קמא ז נ"ך: יחזקאל כ-כא רמב"ם: רצח ושמירת הנפש א		אסרו חג
				5:27.....נץ החמה 9:10.....סו"ז קר"ש - גר"א... 10:24.....סו"ז תפלה - גר"א... 9:35.....צה"כ לשיטת ר"ת	עלות השחר 4:14..... סו"ז קר"ש - מג"א... 8:34... סו"ז תפלה - מג"א . 10:01 שקיעה 8:22.....
5 Jun המישי Thursday		ט 9	בבלי: שבועות לה ירושלמי: יבמות סד תוספתא: בבא קמא ח נ"ך: יחזקאל כב-כג רמב"ם: רצח ושמירת הנפש ב		
				5:26.....נץ החמה 9:10.....סו"ז קר"ש - גר"א... 10:25.....סו"ז תפלה - גר"א... 9:36.....צה"כ לשיטת ר"ת	עלות השחר 4:13..... סו"ז קר"ש - מג"א... 8:34... סו"ז תפלה - מג"א . 10:01 שקיעה 8:23.....
6 Jun ששי Friday		י 10	בבלי: שבועות לו ירושלמי: יבמות סה תוספתא: בבא קמא ט נ"ך: יחזקאל כד-כה רמב"ם: רצח ושמירת הנפש ג		
				5:26.....נץ החמה 9:10.....סו"ז קר"ש - גר"א... 10:25.....סו"ז תפלה - גר"א... 9:37.....צה"כ לשיטת ר"ת	עלות השחר 4:13..... סו"ז קר"ש - מג"א... 8:34... סו"ז תפלה - מג"א . 10:01 שקיעה 8:24.....
7 Jun שב"ק Shabbos		יא 11	בבלי: שבועות לז ירושלמי: יבמות סו תוספתא: בבא קמא י נ"ך: יחזקאל כז-כח רמב"ם: רצח ושמירת הנפש ד		נשא, פרק א
				5:26.....נץ החמה 9:10.....סו"ז קר"ש - גר"א... 10:25.....סו"ז תפלה - גר"א... 9:37.....צה"כ לשיטת ר"ת	עלות השחר 4:13..... סו"ז קר"ש - מג"א... 8:34... סו"ז תפלה - מג"א . 10:01 שקיעה 8:24.....

ווער עס לערנט אויפ'ן קול וועט זוכה זיין צו לאנגע יארן און די תורה וועט זיך האלטן ביי אים.
(ספר המדות אות לימוד סימן ט"ז)